proces-verbaal

RECHTBANK ROTTERDAM

Team straf 1

Parketnummer: 10.043746.22

Proces-verbaal van de openbare terechtzitting van de meervoudige kamer voor strafzaken in de rechtbank Rotterdam op 09 januari 2023.

Tegenwoordig als:

Voorzitter	mr. J.H. Janssen,
rechters	mrs. M.V. Scheffers en T.M. Riemens,
officieren van justitie	mrs. W.D. van den Berg en E.M. Blanken,
griffier	mr. J. Soeteman.

De zaak tegen de verdachte W.C. Engel wordt uitgeroepen.

De voorzitter stelt vast dat de verdachte W.C. Engel aanwezig is.

Als **raadsvrouw** van de verdachte is aanwezig **mr. M.E. Terhorst**, advocaat te Alkmaar. Zij neemt waar voor de raadsman mr. M.P.K. Ruperti, advocaat te Amsterdam.

In dit proces-verbaal zijn verklaringen en mededelingen steeds zakelijk weergegeven.

De voorzitter vermaant de verdachte oplettend te zijn op hetgeen hij zal horen en deelt hem mede, dat hij niet tot antwoorden is verplicht.

De voorzitter deelt mede: op de vorige zitting is besloten dat het onderzoek ter terechtzitting op 9 januari 2023 zou worden gesloten en op 16 januari 2022 uitspraak zou worden gedaan. De rechtbank heeft op 23 december 2022 een e-mail van mr. Ruperti ontvangen met bijgevoegd 8 producties (bijlage 1). Op 5 januari 2023 heeft de rechtbank een e-mail van mr. Ruperti ontvangen met bijgevoegd een begeleidende brief van de verdachte (bijlage 2). De rechtbank heeft op 23 december 2022 en op 5 januari 2023 gereageerd en te kennen gegeven dat de verdachte (kort) in de gelegenheid zou worden gesteld om e.e.a. nader toe te lichten (bijlage 3 en 4).

De officier van justitie merkt op: het openbaar ministerie verzet zich niet tegen voeging van de producties 1, 2 en 8 aan het strafdossier. Het openbaar ministerie acht het, gelet op de door de rechtbank te beantwoorden vragen van de artikelen 348 en 350 van het wetboek van Strafvordering, niet noodzakelijk dat de producties 3 t/m 7 aan het strafdossier zullen worden toegevoegd. Met betrekking tot het verzoek tot voeging van de vermeende ontbrekende stukken merk ik op dat het dossier compleet is.

De verdachte voert het woord ter verdediging overeenkomstig de door hem overgelegde pleitnotities (bijlage 5). De pleitnotities zijn aan dit proces-verbaal gehecht en maken daarvan deel uit.

De raadsvrouw merkt in aanvulling op hetgeen door de verdachte is aangevoerd op: de dagvaarding is nietig, de officier van justitie is niet ontvankelijk in haar vervolging, de rechtbank is onbevoegd en de verdachte dient te worden vrijgesproken.

De officier van justitie wordt in de gelegenheid gesteld te repliceren. Zij deelt mede: hetgeen door de verdachte is aangevoerd is een herhaling van eerdere door hem kenbaar gemaakte verzoeken en/of standpunten. Er is geen sprake van politiek inhoudelijk bemoeienis. Er worden geen stukken achtergehouden. De beginselen van een goede proces orde zijn niet geschonden. De verdachte is niet geobserveerd. Het openbaar ministerie heeft contact gehad met de aangever over de logistiek rondom de massa aangifte. De verzoeken tot het horen van getuigen dienen te worden afgewezen.

De verdachte wordt in de gelegenheid gesteld te dupliceren en deelt mede: door de aangever is bevestigd dat er contact is geweest tussen hem en het openbaar ministerie. Ook is sprake van een *trial by media*. Ik wil graag eerst duidelijkheid over de ontvankelijkheidskwestie en dan dient te worden beslist op de onderzoekswensen.

De raadsvrouw merkt op: het betreffen essentiële getuigen. De BOB-stukken maken duidelijk dat sprake is van een politiek proces.

De verdachte wordt het recht gelaten het laatst te spreken. Hij maakt daarvan geen gebruik.

De voorzitter deelt mee dat de rechtbank het onderzoek onderbreekt voor beraad.

De voorzitter deelt na hervatting van het onderzoek mede dat **de rechtbank** als volgt heeft beslist.

De per e-mail verstrekte stukken zullen, gelet op het relevantiecriterium in het licht van de te beantwoorden vragen van de artikelen 348 en 350 van het wetboek van Strafvordering, aan het dossier worden toegevoegd.

Het onderzoek wordt gesloten.

Het verzoek tot het toevoegen van ontbrekende (BOB) stukken, het (herhaalde) verzoek tot het horen van de getuigen Yeşilgöz-Zegerius en Aalbersberg en de beslissing omtrent de ontvankelijkheid van de officier van justitie hangen met elkaar samen en kunnen niet los van elkaar worden beschouwd. De rechtbank zal bij vonnis hierop beslissen. Een en ander in lijn met de beslissingen van de rechtbank in dit kader van 21 november 2022.

De uitspraak zal plaatsvinden op de terechtzitting van 16 januari 2023 om 13:00 uur.

De verdachte vraagt naar de verschoning. De voorzitter zegt dat het onderzoek is gesloten.

De verdachte merkt op: ik zie mij genoodzaakt de rechtbank te wraken. De gronden van de wraking zijn:

- de rechtbank is niet onafhankelijk, omdat zij niet direct een beslissing neemt op de verzoeken, per se uitspraak wil doen op 16 januari 2022 en de medewerkers van de bodedienst aangever Dikkeboom een te belangrijke positie geven;

- de voorzitter en de oudste rechter zijn vooringenomen, omdat zij in 2020 een veroordelend vonnis hebben gewezen inzake een 'coronahoester' en zij hebben zich niet verschoond nadat ik dit vandaag aan hen in overweging had gegeven[1];
- de voorzitter is vooringenomen, omdat hij op 21 november 2022 heeft getweet wie zijn zitting over kan nemen.

Dit proces-verbaal is vastgesteld en ondertekend door de voorzitter en de griffier.

[redacted]

[redacted]

[1] Punt 55 pleitnotities verdachte 9 januari 2023

Bijlage 1

Van: MIKE Ruperti
Aan: Soeteman, J. (Rechtbank Rotterdam); Berg, mr. W.D. van den (AP Rotterdam)
Cc: Mette van Gestel
Onderwerp: Verzoeken Willem Engel
Datum: vrijdag 23 december 2022 13:08:22

Goedemiddag,

Zojuist heb ik u in een zevental e-mails op uitdrukkelijk verzoek van client Willem Engel een aantal aanvullende stukken doen toekomen. Deze stukken zijn na de afgelopen inhoudelijke behandeling door client ontvangen, dan wel geproduceerd. Client wenst uitdrukkelijk dat deze stukken in zijn zaak worden meegenomen ten behoeve van de beoordeling op grond van artikel 348 en 350 Sv. Client wenst daarmee tevens zijn eerder gedane verzoeken nader te onderbouwen, dan wel nadere onderzoeksvragen kenbaar te maken.

Toevoeging 1: is een overzicht van client waaruit moge blijken dat het OM het bewijs tegen hem heeft gefabriceerd en gemanipuleerd.
Toevoeging 2: hieruit blijkt uit de website van open.overheid.nl dat client na het verloren kort geding heeft opgeroepen om niet meer naar de demonstratie in Den Haag te gaan.
Toevoeging 3: client wijst op nader bewijs van NCTV bemoeienis
Toevoeging 4: hieruit blijkt onomstotelijk dat over de aangifte tegen client meer communicatie is geweest middels whatsappgesprekken en e-mails tussen het OM en de heer Dikkeboom.
Toevoeging 5: client wijst op nader bewijs van bemoeienis door diverse overheidsinstanties.
Toevoeging 6: client wijst op nader bewijs van bemoeienis door het NCTV met zijn strafzaak middels e-mailverkeer tussen het ministerie van Justitie, het Parket-Generaal (OM) en de NCTV (staf).
Toevoeging 7: client wijst erop dat hij deze brief van het OM d.d. 6 september 2022 pas op 23 november 2022, aldus 2 dagen na de zitting heeft ontvangen.

Wat client betreft blijkt uit de aanvullende stukken onomstotelijk dat er sprake is van een politieke vervolging jegens hem. Hij wijst erop dat, zoals hij eerder heeft betoogd, instanties zoals het OM bewust stukken achterhouden en bewijs manipuleren. Daarbij komt dat de NCTV wel degelijk contact heeft gehad met het OM over zijn strafzaak, hoewel dat ter zitting door de OvJ werd ontkend.

Client wenst aldus om zijn niet ontvankelijkheidsverweer nader te kunnen onderbouwen en motiveren zijn eerder gedane verzoeken om de ministers van Justitie en die van Rechtsbescherming, de directeur NCTV en aangever Dikkeboom te horen alsnog toe te kennen.

Wat de communicatie tussen het OM en de heer Dikkeboom betreft verzoekt client uitdrukkelijk de whatsappberichten en e-mails zoals blijkt uit toevoeging 4 aan het dossier

toe te voegen.

Client verzoekt aldus uitdrukkelijk om een heropening van het onderzoek en om een beslissing voor de zitting van 9 januari 2023, dan wel dat hij ter zitting zijn verzoeken nader kan motiveren.

Uiteraard ben ik bereid om voor de zitting van 9 januari 2023 met de voorzitter en de OvJ overleg te voeren over de verzoeken van client.

Met vriendelijke groet,

M. Ruperti
[redacted]

De 6 tenlasteleggingen in de zaak OM versus Willem Engel (videowaarheid.nl)

Van: [redacted]
Aan: [redacted]
Cc: [redacted]
Onderwerp: FW: Dosser Engel toevoeging 2
Datum: vrijdag 23 december 2022 12:01:40

Goedemiddag,

Op verzoek van client Willem Engel stuur ik u bijgevoegd stuk door met zijn uitdrukkelijke verzoek deze toe te voegen aan het procesdossier.

Bij voorbaat dank.

Met vriendelijke groet,

M. Rupert

Van: [redacted]@hotmail.com>
Verzonden: vrijdag 23 december 2022 09:43
Aan: [redacted]@hotmail.com>
Onderwerp: Engel toevoeging dossier

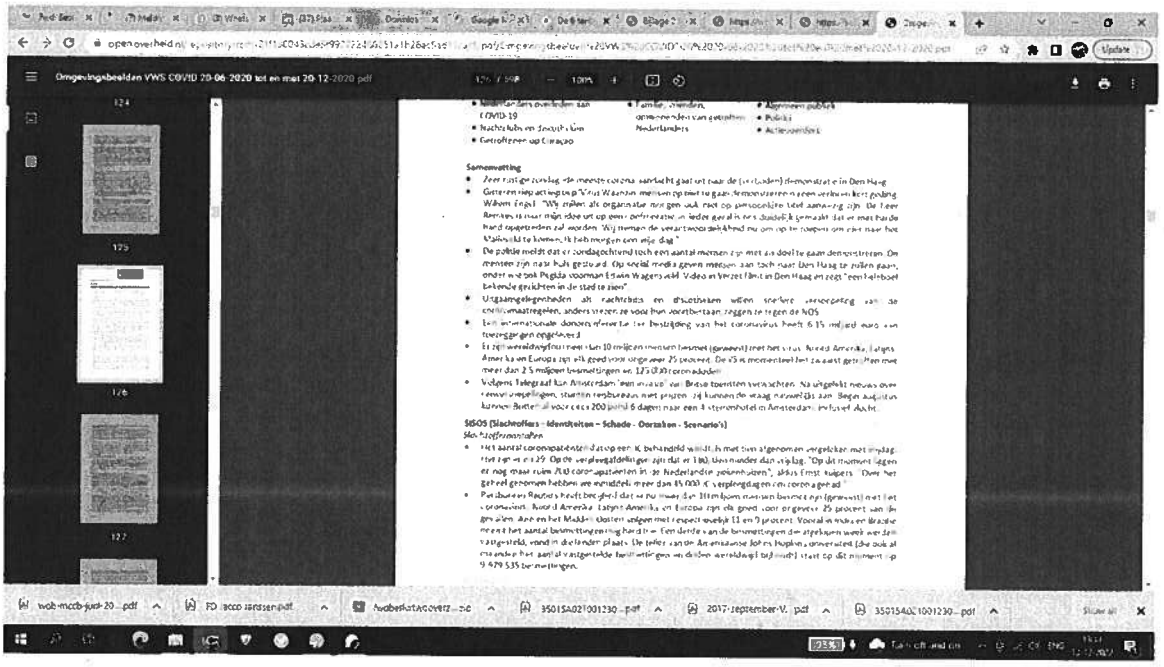

https://twitter.com/dancalegria/status/1602688455108186115?t=NOy1G8hVviYRZGgIrsNyLQ&s=08

OPENBAAR MINISTERIE

Arrondissementsparket Rotterdam

Postbus 50956, 3007 BT Rotterdam

Wilhelminaplein 100-125
3072 AK Rotterdam
T +31 88 699 21 00
www.om.nl

J. Engel

Verzonden per e-mail naar:
[redacted]@gmail.com

22 DEC 2022

Datum
Onderdeel Beleid en Strategie, Bestuurlijke en Juridische Zaken
Contactpersoon Cluster BJZ
Ons kenmerk Z/22/80071
Onderwerp Besluit op uw Woo-verzoek

Bij beantwoording de datum en contactpersoon vermelden.

Geachte heer Engel,

In uw verzoek van 23 november 2022 heeft u mij gevraagd om informatie over alle communicatie, over de periode van 2020, 2021 tot nu, die het Openbaar Ministerie heeft gehad met de heer Norbert Dikkeboom, meer specifiek het contact dat het Openbaar Ministerie met de heer Dikkeboom heeft gehad met betrekking tot de strafzaak tegen Willem Engel.

U geeft verder aan dat u aanwezig bent geweest op de zitting van 21 november 2022 met betrekking tot de strafzaak tegen Willem Engel en dat de heer Dikkeboom daarbij ook aanwezig was. Volgens u heeft de heer Dikkeboom tijdens de schorsingen meermaals contact gehad met een medewerker van het Openbaar Ministerie. Tevens lijkt hij volgens u te beschikken over informatie uit het zaaksdossier, hetgeen opmerkelijk is aangezien hij niet als slachtoffer aangemerkt kan worden.

De ontvangst van uw verzoek bij het Woo-loket van het Parket-Generaal is schriftelijk bevestigd bij brief van 28 november 2022, met het kenmerk Z/22/080071.

Beslissing

Allereerst zal ik ingaan op uw opmerking 'dat de heer Dikkeboom lijkt te beschikken over informatie uit het zaaksdossier'. Uw indruk dat de heer Dikkeboom inhoudelijk veel van de zaak af lijkt te weten, is goed te verklaren door het feit dat de heer Dikkeboom de aangifte met de bijlages heeft afgeleverd bij het Openbaar Ministerie. Een deel van de overgelegde informatie is door het Openbaar Ministerie gebruikt voor de tenlastelegging in de strafzaak. Vanuit het

Openbaar Ministerie zijn/is verder geen zaaksinhoudelijke stukken/informatie met de heer Dikkeboom gedeeld.

Op basis van uw verzoek om informatie over alle communicatie die het Openbaar Ministerie heeft gehad met de heer Dikkeboom met betrekking tot de strafzaak tegen Willem Engel, is bij het arrondissementsparket Rotterdam een inventarisatie uitgevoerd bij verschillende collega's die betrokken zijn geweest bij deze strafzaak. Bij deze inventarisatie zijn enkele WhatsApp-berichten en enkele e-mails tussen het Openbaar Ministerie en de heer Dikkeboom aangetroffen die betrekking hebben op uw verzoek.

Uw verzoek valt niet onder de reikwijdte van de Wet open overheid (Woo) omdat de door u gevraagde informatie onder de bijzondere openbaarmakingsregeling van de Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens (Wjsg) valt, waarop de Woo niet van toepassing is. Dit licht ik hieronder nader toe.

Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens
In de bijlage bij artikel 8.8 van de Woo is onder meer vermeld dat de titels 2 tot en met 3b van de Wjsg worden aangemerkt als een bijzondere openbaarmakingsregeling die derogeert aan de werking van de Woo. Deze titels zien op de verwerking van justitiële en strafvorderlijke gegevens, alsook op de verwerking van tenuitvoerleggingsgegevens en van gerechtelijke strafgegevens.

Onder justitiële gegevens wordt verstaan de 'bij algemene maatregel van bestuur te omschrijven persoonsgegevens of gegevens over een rechtspersoon inzake de toepassing van het strafrecht of de strafvordering, die in een gegevensbestand zijn of worden verwerkt'.[1] Onder strafvorderlijke gegevens wordt verstaan 'persoonsgegevens of gegevens over een rechtspersoon die zijn verkregen in het kader van een strafvorderlijk onderzoek en die het Openbaar Ministerie in een strafdossier of langs geautomatiseerde weg in een gegevensbestand verwerkt'.[2]

Dit betekent dat verzoeken die onder de Woo worden afgedaan en die zich richten op informatie met betrekking tot een concreet strafrechtelijk onderzoek naar een natuurlijke persoon of rechtspersoon, niet onder het bereik van de Woo vallen. In uw verzoek vraagt u om informatie die betrekking heeft op het strafrechtelijk onderzoek tegen Willem Engel. De gegevens die in dit verzoek worden verwerkt, zijn daardoor herleidbaar naar de betrokken perso(o)n(en) met betrekking tot de strafzaak en te kwalificeren als strafvorderlijke gegevens zoals bedoeld in de Wjsg.

---

[1] Artikel 1, aanhef en onder a, van de Wjsg.

[2] Artikel 1, aanhef en onder b, van de Wjsg.

Ik merk hierbij op dat het begrip 'persoonsgegeven' een breed begrip is. Een persoonsgegeven betreft *alle informatie* over een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon (zie artikel 1, aanhef en onder i, van de Wjsg). De documenten waarop uw verzoek betrekking heeft zijn door de formulering van het verzoek allemaal herleidbaar tot de betrokken perso(o)n(en) met betrekking tot de strafzaak. Er is – met andere woorden – steeds sprake van geïdentificeerde personen en van informatie over die geïdentificeerde personen, en dus van (persoons)gegevens als bedoeld in (titel 2a van) de Wjsg. Daarbij moet worden benadrukt dat alle informatie in het strafdossier waarop uw verzoek zich richt, is verwerkt met het doel te onderzoeken of de betrokken perso(o)n(en) een strafbaar feit heeft/hebben begaan. De in het strafdossier opgenomen informatie over deze perso(o)n(en) is daarmee qua doel, inhoud en gevolg herleidbaar tot die perso(o)n(en). Dat niet alleen de meer voor de hand liggende gegevens zoals namen, geboortedata, adressen, telefoonnummers en strafrechtelijke persoonsgegevens kwalificeren als persoonsgegevens, maar ook informatie die implicaties heeft voor de wijze waarop iemand wordt behandeld of beoordeeld, wordt bevestigd door het advies 4/2007 van de WP29[3]. Daaruit volgt ook dat het persoonsgegevensbegrip geen statisch begrip is, maar context gebonden is.

Ook in de jurisprudentie wordt het persoonsgegeven-begrip ruim uitgelegd. Zo stelde het Hof van Justitie van de Europese Unie in een uitspraak van 20 december 2017[4] dat de examenantwoorden in een beroepsexamen van een kandidaat, alsook het commentaar daarop door de examinator, zijn aan te merken als persoonsgegevens van de kandidaat. Het Hof overweegt hierbij[5] onder meer dat het gebruik van de woorden 'iedere informatie' in de definitie van het begrip 'persoonsgegevens' in artikel 2, onder a), van Richtlijn 95/46/EG[6] erop wijst dat het de bedoeling van de Uniewetgever is om een ruime betekenis te geven aan dit begrip, dat niet beperkt is tot gevoelige of persoonlijke informatie, maar zich potentieel uitstrekt tot elke soort informatie. Het gaat dan zowel om objectieve informatie als om subjectieve informatie in de vorm van meningen of

---

[3] In de WP29 (thans: European Data Protection Board) zijn de verschillende Europese privacytoezichthouders verenigd. De EDPB brengt gezaghebbende adviezen uit over onder meer de interpretatie van bepaalde gegevensbeschermingsbegrippen, waaronder over het begrip 'persoonsgegeven'. Zie voor het advies over het begrip persoonsgegeven: https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2007/wp136_nl.pdf.

[4] HvJ 20 december 2017, nr. C-434/16, ECLI:EU:C:2017:994, r.o. 31 t/m 62.

[5] Idem, r.o. 34.

[6] De Privacyrichtlijn. Deze richtlijn is thans vervangen door de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG). De definitie in de Privacyrichtlijn en de AVG van het begrip 'persoonsgegeven' is hetzelfde als in artikel 1, aanhef en onder i, Wjsg.

beoordelingen, op voorwaarde dat deze informatie de betrokkene 'betreft'. Aan deze laatste voorwaarde is voldaan wanneer de informatie wegens haar inhoud, doel of gevolg gelieerd is aan een bepaalde persoon.

Deze rechtspraak onderstreept dat indien wordt verzocht om openbaarmaking van informatie over een specifiek strafrechtelijk onderzoek naar (een) natuurlijke perso(o)n(en) en/of rechtsperso(o)n(en) en in dat verband de vraag aan de orde komt in hoeverre die informatie dient te worden aangemerkt als een persoonsgegeven of als een gegeven over een rechtspersoon, aan de definitie van een persoonsgegeven een ruime betekenis moet worden gegeven.

Bovenstaande overwegende, is alle informatie waar u naar vraagt aan te merken als strafvorderlijke gegevens als bedoeld in de Wjsg. Deze documenten (WhatsApp-berichten en e-mails tussen het Openbaar Ministerie en de heer Dikkeboom) vallen dan ook geheel buiten de reikwijdte van de Woo.

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
de minister van Justitie en Veiligheid,
namens de minister,
het College van procureurs-generaal,
namens het College,

De Hoofdofficier van Justitie,

[redacted]

Een ieder die door een beschikking rechtstreeks in zijn belangen is getroffen kan hiertegen, binnen zes weken na de dag waarop dit is bekend gemaakt, een bezwaarschrift indienen. Het bezwaarschrift moet door de indiener zijn ondertekend en bevat ten minste zijn naam en adres, de dagtekening, een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht en de gronden waarop het bezwaar rust. Dit bezwaarschrift moet worden gericht aan: de Minister van Justitie en Veiligheid, p.a. het College van procureurs-generaal, t.a.v. de afdeling Bestuurlijke en Juridische Zaken, Postbus 20305, 2500 EH Den Haag.

Nationaal Coördinator
Terrorismebestrijding en Veiligheid
Ministerie van Justitie en Veiligheid

> Retouradres Postbus 16950 2500 BZ Den Haag

De heer W. Engel
E-mail: viruswaarheid@gmail.com

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 16950
2500 BZ Den Haag
www.nctv.nl

Contactpersoon
Woo Team NCTV
T 070 751 50 50

Ons kenmerk
4228322

Bij beantwoording de datum en ons kenmerk vermelden. Wilt u slechts één zaak in uw brief behandelen.

Datum 8 december 2022
Onderwerp Besluit Woo documenten W. Engel, Viruswaanzin en Viruswaarheid

Geachte heer Engel,

In uw e-mail van 25 mei 2022, heeft u mij met een beroep op de Wet open overheid (hierna: Woo) gevraagd om besluiten, adviezen, uitwisseling met media en strategiedocumentatie en communicatiegevolgen die het Kernteam dan wel de IAO, ICCb en MCCB met betrekking tot Viruswaarheid.nl voorheen Viruswaanzin en uzelf in de Covid periode hebben geproduceerd.

De ontvangst van uw verzoek is schriftelijk bevestigd bij brief van 7 juni 2022 (kenmerk 4047261). In deze brief is ook de beslistermijn met 2 weken verlengd. Het is helaas niet gelukt u binnen de beslistermijn een besluit te sturen. Excuses voor de ontstane vertraging in de afhandeling van uw verzoek. Hierbij ontvangt u het besluit.

Wettelijk kader
De behandeling van uw informatieverzoek valt onder de reikwijdte van artikel 5.5, eerste lid, van de Woo. Dit artikel bepaalt kortheidshalve dat een bestuursorgaan, onverminderd het elders bij wet bepaalde, iedere natuurlijke of rechtspersoon op diens verzoek de op de verzoeker betrekking hebbende in documenten neergelegde informatie verstrekt, tenzij hierop uitzonderingsgronden van toepassing zijn. De relevante artikelen uit de Woo kunt u vinden in bijlage 1 bij deze brief.

Inventarisatie documenten
Op grond van de Woo kan ik alleen beslissen over verstrekking van informatie die onder mijn ministerie berust.

Er zijn documenten aangetroffen
Bij de inventarisatie van de betrokken informatie zijn 92 documenten aangetroffen. Deze documenten zijn genoemd in de inventarislijst in bijlage 2 bij deze brief.

Reeds openbare documenten
De Woo is niet van toepassing op documenten die al openbaar zijn.
56 documenten zijn reeds (gedeeltelijk) openbaar. Dit staat op de inventarislijst

als zodanig aangemerkt. Op de inventarislijst staat ook aangegeven waar u deze documenten kunt vinden.

Informatie die valt binnen de reikwijdte van uw verzoek
U heeft in uw verzoek aangegeven over welke aangelegenheid u informatie wilt ontvangen. De aangetroffen documenten, waaronder die die niet reeds openbaar zijn gemaakt (zie hierboven), gaan grotendeels niet over de door u aangegeven aangelegenheid. De informatie met betrekking tot de door u genoemde aangelegenheid is daarom uit de documenten gehaald en opgenomen in een samenvatting, op basis van artikel 2.4, derde lid, onder d, van de Woo. Deze samenvatting is als bijlage 3 bijgevoegd.

Besluit
Ik besluit de door u gevraagde informatie (gedeeltelijk) openbaar te maken.

Overwegingen
Algemene overweging: openbaarheid
Iedereen heeft het recht om overheidsinformatie op te kunnen vragen zonder daarbij een reden te hoeven aangeven. Dit staat in het eerste artikel 1.1. van de Woo. Dit is een belangrijk recht van de burger. Daarbij is het uitgangspunt dat overheidsinformatie openbaar is, tenzij er uitzonderingsgronden zijn die dit beperken. De uitzonderingsgronden staan in hoofdstuk 5 van de Woo. Ik moet hierbij het algemeen belang van openbaarheid afwegen tegen de belangen die de uitzonderingsgronden beschermen. In het algemeen geldt hierbij de regel dat wanneer ik informatie aan u verstrek, het openbaar is voor een ieder. De Woo is niet van toepassing op informatie die al openbaar is.

Op grond van artikel 5.5, eerste lid, van de Woo kan ik op verzoek informatie verstrekken die gaat over de verzoeker. Deze informatie wordt in dat geval alleen aan de verzoeker gegeven, en niet voor iedereen openbaar gemaakt. Ik kan dit niet doen als deze documenten niet kunnen worden verstrekt op grond van artikel 5.1, eerste, tweede of vijfde lid, van de Woo. Hierbij weeg ik het belang dat een uitzonderingsgrond beschermt, af tegen het recht van de verzoeker om de informatie te krijgen die over hem gaat.

In dit geval heeft u ook gevraagd om informatie die uzelf betreft en is artikel 5.5, eerste lid, van de Woo van toepassing.

De toetsing aan de uitzonderingsgronden verloopt als volgt. Eerst kijk ik of een van de uitzonderingsgronden speelt. Vervolgens kijk ik wat voor soort uitzonderingsgrond het is. Als het een absolute uitzonderingsgrond is, mag ik de informatie niet verstrekken. Als het een relatieve uitzonderingsgrond is, moet ik een afweging maken tussen het algemene belang van openbaarheid en het specifieke belang dat de uitzonderingsgrond beschermt. Daarbij weegt het belang van openbaarheid zwaar. Als ik informatie weiger, moet ik goed motiveren waarom ik dat doe.

In de inventarislijst en in bijlage 3 heb ik opgenomen welke uitzonderingsgrond van toepassing is.

De eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer
Op grond van artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder e, van de Woo kan ik geen informatie openbaar maken als dit de persoonlijke levenssfeer schaadt en dit belang zwaarder weegt dan het belang van openbaarheid. Het gaat om persoonsgegevens die (indirect) te herleiden zijn tot een persoon zoals namen en functienamen. Bij passages uit de documenten 'Duiding maatschappelijke impact COVID-19' die zijn opgenomen in bijlage 3 met de nummers 1, 2, 4 t/m 6, 10, 12, 14, 16, 24, 28, 29 en 32 is dit het geval. Ik vind het in dit geval belangrijk dat de identiteit van betrokkenen niet bekend wordt, omdat dit zijn of haar privacy kan schenden. Dat vind ik niet wenselijk. Daarom maak ik deze persoonsgegevens niet openbaar.

Toelichting
Ten aanzien van de door u gevraagde informatie in de betreffende periode is de volgende toelichting relevant. Zoals hiervoor al aangegeven heb ik de passages met informatie waar u om heeft verzocht en die nog niet reeds (gedeeltelijk) openbaar is gemaakt, uit verschillende typen documenten geselecteerd en opgenomen in bijlagen 3.

De documenten die ik heb doorzocht licht ik hieronder nader toe.

IAO, ICCb en MCCb
Uw verzoek om informatie heeft onder meer betrekking op het IAO, ICCb en MCCb. Deze overleggen werden van januari 2020 tot en met juni 2020 gehouden ten behoeve van de crisisbesluitvorming. Voor een nadere toelichting op de taken, werkwijze en deelnemers van deze overleggen verwijs ik naar het Nationaal Handboek Crisisbesluitvorming. De documenten van het IAO heb ik reeds (gedeeltelijk) openbaar gemaakt met mijn besluit van 2 september 2021.[1] De documenten van het ICCb heb ik reeds (gedeeltelijk) openbaar gemaakt met mijn besluiten van 2 december 2020 en 11 december 2020.[2] De documenten van het MCCb, met uitzondering van de verslagen, heb ik reeds (gedeeltelijk) openbaar gemaakt met mijn besluit van 25 februari 2021.[3] De verslagen van het MCCb berusten bij het ministerie van Algemene Zaken en zijn nog niet openbaar gemaakt.

Ik heb passages met door u gevraagde informatie gevonden in twee IAO-verslagen, die reeds gedeeltelijk openbaar zijn gemaakt. De vindplaats is opgenomen in de inventarislijst.

Situatiebeeld en Duiding
In het voorjaar van 2020 werd door de NCTV een overzicht van actuele ontwikkelingen bijgehouden onder de naam 'Situatiebeeld en Duiding'. Enkele van deze overzichten maken ook deel uit van de documenten van het IAO en/of ICCb. Er is één passage waarin de door u gevraagde informatie voorkomt. Het betreffende document is reeds gedeeltelijk openbaar. De vindplaats is opgenomen in de inventarislijst.

---

[1] IAO: https://wobcovid19.rijksoverheid.nl/publicaties/b752f2f8f1fc2db6fe146785b4b521a3/
[2] ICCb deel 1: https://open.overheid.nl/repository/ronl-a517261d-ce39-456f-b03b-d452ec89d1f4/1/pdf/tk-bijlage-deelbesluit-wob-iccb-covid-19.pdf ICCb deel 2: https://wobcovid19.rijksoverheid.nl/publicaties/30474038b01b8076945bc8efa171d6b0/
[3] https://wobcovid19.rijksoverheid.nl/publicaties/de8e1dfc72dd024906006e90e69efe5a/

NKC-communicatieadvies
Ten behoeve van een aantal vergaderingen van het MCCb heeft het NKC een communicatieadviezen opgesteld. Er is één passage waarin de door u gevraagde informatie voorkomt. De vindplaats is opgenomen in de inventarislijst.

DOC-19, ACC-19 en MCC-19
Aangezien uw verzoek betrekking heeft op de hele Covid-periode en de formele besluitvorming omtrent de Covid-19 pandemie vanaf 1 juli 2020 tot en met 19 maart 2022 plaats vond via het Directeuren overleg Covid-19 (DOC-19), Ambtelijke Commissie Covid-19 (ACC-19) en de Ministeriële Commissie Covid-19 (MCC-19) heb ik ook de verslagen van DOC-19 en ACC-19 bij uw verzoek betrokken. In de ACC-19 is ieder departement op Directeur-Generaal of Secretaris-Generaal niveau vertegenwoordigd. Daarnaast zijn de drie planbureaus vertegenwoordigd, evenals het Veiligheidsberaad dat ambtelijk vertegenwoordigd is. Het ACC-19 wordt voorbereid door het DOC-19, waarin de directeuren van de verschillende ministeries zijn vertegenwoordigd en ook het Veiligheidsberaad.

De MCC-19 is ingericht om als voorportaal van de ministerraad integraal over het beleid ten aanzien van de bestrijding van en de gevolgen van de Covid-19 pandemie te besluiten. Alle leden van het Kabinet zijn lid van het MCC-19. Ook het Veiligheidsberaad is vertegenwoordigd, evenals de drie planbureaus. De MCC-19 wordt voorbereid door de ACC-19, De documenten van het MCC-19 berusten bij het Ministerie van Algemene Zaken en zijn nog niet openbaar.

Passages uit de verslagen van DOC-19 waarin de door u gevraagde informatie is opgenomen vindt u in bijlage 3. In de verslagen van de ACC-19 komt de door u gevraagde informatie niet voor.

Duiding Maatschappelijke impact
Vanaf het najaar van 2020 tot en met juni 2021 werd door de NCTV een overzicht van actuele ontwikkelingen bijgehouden onder de naam 'Duiding Maatschappelijke impact'. Enkele van deze overzichten maken ook deel uit van de documenten van het DOC-19 en/of de ACC-19. In bijlage 3 vindt u passages waarin de door u gevraagde informatie voorkomt.

NKC Omgevingsanalyses COVID-19
Vanaf eind januari 2020 tot en met eind juni 2020 heeft het NKC op basis van interdepartementale input omgevingsanalyses opgesteld. Deze zijn allemaal reeds (gedeeltelijk) openbaar gemaakt. De vindplaats van de zes documenten waarin de door u gevraagde informatie is opgenomen vindt u in de inventarislijst.

VWS Omgevingsanalyses COVID-19
Vanaf juni 2020 tot en met december 2020 heeft het ministerie van VWS omgevingsanalyses opgesteld. Deze zijn allemaal reeds (gedeeltelijk) openbaar gemaakt. De documenten zijn door het ministerie van VWS aan mij verstrekt voor actieve openbaarmaking. De vindplaats van de 22 documenten waarin de door u gevraagde informatie is opgenomen vindt u in de inventarislijst.

Mediabeeld uitspraak hooggerechtshof avondklok 26-02-2021
Speciaal mediabeeld opgesteld naar aanleiding van de uitspraak van het gerechtshof Den Haag omtrent de avondklok. Dit document is reeds (gedeeltelijk) openbaar gemaakt. De vindplaats van dit document is opgenomen in de inventarislijst.

NKC Omgevingsbeelden
Vanaf juni 2020 tot en met december 2020 heeft het ministerie van VWS omgevingsanalyses opgesteld. Deze zijn allemaal reeds (gedeeltelijk) openbaar gemaakt. De vindplaats van de 21 documenten waarin de door u gevraagde informatie is opgenomen vindt u in de inventarislijst.

VWS Media-updates coronacrisis
Vanaf begin 2021 heeft het ministerie van VWS coronacrisis media-updates opgesteld. De updates zijn reeds (gedeeltelijk) openbaar gemaakt. De documenten zijn door het ministerie van VWS aan mij verstrekt voor actieve openbaarmaking. De vindplaats van de twee documenten waarin de door u gevraagde informatie is opgenomen vindt u in de inventarislijst.

Wijze van openbaarmaking
In bijlage 3 vindt u bijgevoegd een kopie van de in dit besluit openbaar gemaakte documenten.

Hoogachtend,
De Minister van Justitie en Veiligheid,
Namens deze,
[redacted]
Directeur Crisisbeheersing

BEZWAARCLAUSULE
Een belanghebbende die bezwaar heeft tegen de weigering om informatie openbaar te maken kan binnen zes weken na de dag waarop dit is bekend gemaakt een bezwaarschrift indienen. Het bezwaarschrift moet door de indiener zijn ondertekend en bevat ten minste zijn naam en adres, de dagtekening, een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht en de gronden waarop het bezwaar rust. Dit bezwaarschrift moet worden gericht aan: de Minister van Justitie en Veiligheid, ter attentie van de Directie Wetgeving en Juridische Zaken, Sector Juridische Zaken en Wetgevingsbeleid, Postbus 20301, 2500 EH Den Haag.

Bijlage 1 – Relevante artikelen uit de Woo

Artikel 1.1
Eenieder heeft recht op toegang tot publieke informatie zonder daartoe een belang te hoeven stellen, behoudens bij deze wet gestelde beperkingen.

Artikel 2.1
In deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:
document: een door een orgaan, persoon of college als bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, opgemaakt of ontvangen schriftelijk stuk of ander geheel van vastgelegde gegevens dat naar zijn aard verband houdt met de publieke taak van dat orgaan, die persoon of dat college;
milieu-informatie: hetgeen daaronder wordt verstaan in artikel 19.1a van de Wet milieubeheer;
Onze Minister: Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties;
publieke informatie: informatie neergelegd in documenten die berusten bij een orgaan, persoon of college als bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, of informatie die krachtens artikel 2.3 door een bestuursorgaan kan worden gevorderd.

Artikel 2.5
Bij de toepassing van deze wet wordt uitgegaan van het algemeen belang van openbaarheid van publieke informatie voor de democratische samenleving.

Artikel 4.1
1. Eenieder kan een verzoek om publieke informatie richten tot een bestuursorgaan of een onder verantwoordelijkheid van een bestuursorgaan werkzame instelling, dienst of bedrijf. In het laatste geval beslist het verantwoordelijke bestuursorgaan op het verzoek.
2. Een verzoek kan mondeling of schriftelijk worden ingediend en kan elektronisch worden verzonden op de door het bestuursorgaan aangegeven wijze.
3. De verzoeker behoeft bij zijn verzoek geen belang te stellen.
4. De verzoeker vermeldt bij zijn verzoek de aangelegenheid of het daarop betrekking hebbende document, waarover hij informatie wenst te ontvangen.
5. Indien een verzoek te algemeen geformuleerd is, verzoekt het bestuursorgaan binnen twee weken na ontvangst van het verzoek de verzoeker om het verzoek te preciseren en is het de verzoeker daarbij behulpzaam.
6. Het bestuursorgaan kan besluiten een verzoek niet te behandelen, indien de verzoeker niet meewerkt aan een verzoek tot precisering als bedoeld het vijfde lid. In afwijking van artikel 4:5, vierde lid, van de Algemene wet bestuursrecht wordt het besluit om het verzoek niet te behandelen aan de verzoeker bekendgemaakt binnen twee weken nadat het verzoek is gepreciseerd of nadat de daarvoor gestelde termijn ongebruikt is verstreken.
7. Een verzoek om informatie wordt ingewilligd met inachtneming van het bepaalde in hoofdstuk 5.

Artikel 4.2a
Indien een voldoende gespecificeerd verzoek zodanig omvangrijk is dat niet binnen de termijn van artikel 4.4, eerste lid, kan worden beslist, treedt het bestuursorgaan voor het einde van die termijn in overleg met de verzoeker over de prioritering van de afhandeling van het verzoek. Het bestuursorgaan verstrekt de gevraagde documenten zo veel mogelijk in de door de verzoeker gewenste volgorde.

Artikel 4.4
1. Het bestuursorgaan beslist op het verzoek om informatie zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk binnen vier weken gerekend vanaf de dag na die waarop het verzoek is ontvangen.
2. Het bestuursorgaan kan de beslissing voor ten hoogste twee weken verdagen, indien de omvang of de gecompliceerdheid van de informatie een verlenging rechtvaardigt. Van de verdaging wordt voor de afloop van de eerste termijn schriftelijk gemotiveerd mededeling gedaan aan de verzoeker.

3. Onverminderd artikel 4:15 van de Algemene wet bestuursrecht wordt de termijn voor het geven van een beschikking opgeschort gerekend vanaf de dag na die waarop het bestuursorgaan de verzoeker meedeelt dat toepassing is gegeven aan artikel 4:8 van de Algemene wet bestuursrecht, tot en met de dag waarop door de belanghebbende of belanghebbenden een zienswijze naar voren is gebracht of de daarvoor gestelde termijn ongebruikt is verstreken.
4. Indien de opschorting, bedoeld in het derde lid, eindigt, doet het bestuursorgaan daarvan zo spoedig mogelijk mededeling aan de verzoeker, onder vermelding van de termijn binnen welke de beschikking alsnog moet worden gegeven.
5. Indien het bestuursorgaan heeft besloten informatie te verstrekken, wordt de informatie verstrekt tegelijk met de bekendmaking van het besluit, tenzij naar verwachting een belanghebbende bezwaar daartegen heeft, in welk geval de informatie wordt verstrekt twee weken nadat de beslissing is bekendgemaakt. Indien wordt verzocht om een voorlopige voorziening als bedoeld in artikel 8:81 van de Algemene wet bestuursrecht, wordt de openbaarmaking opgeschort totdat de voorzieningenrechter uitspraak heeft gedaan of het verzoek is ingetrokken.
6. Indien het bestuursorgaan heeft besloten informatie te verstrekken die rechtstreeks betrekking heeft op een derde of die van een derde afkomstig is, deelt het bestuursorgaan dit besluit gelijktijdig mede aan deze derde.

Artikel 4.5
1. Het bestuursorgaan verstrekt de informatie in de door verzoeker verzochte vorm of, indien dit redelijkerwijs niet gevergd kan worden, met inachtneming van het bepaalde in artikel 2.4, derde lid.
2. Indien de informatie reeds in een voor de verzoeker gemakkelijk toegankelijke vorm voor het publiek beschikbaar is, wijst het bestuursorgaan de verzoeker daarop.

Artikel 5.1
1. Het openbaar maken van informatie ingevolge deze wet blijft achterwege voor zover dit:
a. de eenheid van de Kroon in gevaar zou kunnen brengen;
b. de veiligheid van de Staat zou kunnen schaden;
c. bedrijfs- en fabricagegegevens betreft die door natuurlijke personen of rechtspersonen vertrouwelijk aan de overheid zijn meegedeeld;
d. persoonsgegevens betreft als bedoeld in paragraaf 3.1 onderscheidenlijk paragraaf 3.2 van de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming, tenzij de betrokkene uitdrukkelijk toestemming heeft gegeven voor de openbaarmaking van deze persoonsgegevens of deze persoonsgegevens kennelijk door de betrokkene openbaar zijn gemaakt;
e. nummers betreft die dienen ter identificatie van personen die bij wet of algemene maatregel van bestuur zijn voorgeschreven als bedoeld in artikel 46 van de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming, tenzij de verstrekking kennelijk geen inbreuk op de levenssfeer maakt.
2. Het openbaar maken van informatie blijft eveneens achterwege voor zover het belang daarvan niet opweegt tegen de volgende belangen:
a. de betrekkingen van Nederland met andere landen en staten en met internationale organisaties;
b. de economische of financiële belangen van de Staat, andere publiekrechtelijke lichamen of bestuursorganen, in geval van milieu-informatie slechts voor zover de informatie betrekking heeft op handelingen met een vertrouwelijk karakter;
c. de opsporing en vervolging van strafbare feiten;
d. de inspectie, controle en toezicht door bestuursorganen;
e. de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer;
f. de bescherming van andere dan in het eerste lid, onderdeel c, genoemde concurrentiegevoelige bedrijfs- en fabricagegegevens;
g. de bescherming van het milieu waarop deze informatie betrekking heeft;
h. de beveiliging van personen en bedrijven en het voorkomen van sabotage;
i. het goed functioneren van de Staat, andere publiekrechtelijke lichamen of bestuursorganen.
3. Indien een verzoek tot openbaarmaking op een van de in het tweede lid genoemde gronden wordt afgewezen, bevat het besluit hiervoor een uitdrukkelijke motivering.
4. Openbaarmaking kan tijdelijk achterwege blijven, indien het belang van de

geadresseerde van de informatie om als eerste kennis te nemen van de informatie dit kennelijk vereist. Het bestuursorgaan doet mededeling aan de verzoeker van de termijn waarbinnen de openbaarmaking alsnog zal geschieden.
5. In uitzonderlijke gevallen kan openbaarmaking van andere informatie dan milieuinformatie voorts achterwege blijven indien openbaarmaking onevenredige benadeling toebrengt aan een ander belang dan genoemd in het eerste of tweede lid en het algemeen belang van openbaarheid niet tegen deze benadeling opweegt. Het bestuursorgaan baseert een beslissing tot achterwege laten van de openbaarmaking van enige informatie op deze grond ten aanzien van dezelfde informatie niet tevens op een van de in het eerste of tweede lid genoemde gronden.
6. Het openbaar maken van informatie blijft in afwijking van het eerste lid, onderdeel c, in geval van milieu-informatie eveneens achterwege voor zover daardoor het in het eerste lid, onderdeel c, genoemde belang ernstig geschaad wordt en het algemeen belang van openbaarheid van informatie niet opweegt tegen deze schade.
7. Het eerste en tweede lid zijn niet van toepassing op milieu-informatie die betrekking heeft op emissies in het milieu.

Artikel 5.2
1. In geval van een verzoek om informatie uit documenten, opgesteld ten behoeve van intern beraad, wordt geen informatie verstrekt over daarin opgenomen persoonlijke beleidsopvattingen. Onder persoonlijke beleidsopvattingen worden verstaan ambtelijke adviezen, visies, standpunten en overwegingen ten behoeve van intern beraad, niet zijnde feiten, prognoses, beleidsalternatieven, de gevolgen van een bepaald beleidsalternatief of andere onderdelen met een overwegend objectief karakter.
2. Het bestuursorgaan kan over persoonlijke beleidsopvattingen met het oog op een goede en democratische bestuursvoering informatie verstrekken in niet tot personen herleidbare vorm. Indien degene die deze opvattingen heeft geuit of zich erachter heeft gesteld, daarmee heeft ingestemd, kan de informatie in tot personen herleidbare vorm worden verstrekt.
3. Onverminderd het eerste en tweede lid wordt uit documenten opgesteld ten behoeve van formele bestuurlijke besluitvorming door een minister, een commissaris van de Koning, Gedeputeerde Staten, een gedeputeerde, het college van burgemeester en wethouders, een burgemeester en een wethouder, informatie verstrekt over persoonlijke beleidsopvattingen in niet tot personen herleidbare vorm, tenzij het kunnen voeren van intern beraad onevenredig wordt geschaad.
4. In afwijking van het eerste lid wordt bij milieu-informatie het belang van de bescherming van de persoonlijke beleidsopvattingen afgewogen tegen het belang van openbaarmaking. Informatie over persoonlijke beleidsopvattingen kan worden verstrekt in niet tot personen herleidbare vorm. Indien degene die deze opvattingen heeft geuit of zich erachter heeft gesteld, daarmee heeft ingestemd, kan de informatie in tot personen herleidbare vorm worden verstrekt.

Artikel 5.3
Bij een verzoek om informatie die ouder is dan vijf jaar motiveert het bestuursorgaan bij een weigering van die informatie waarom de in artikel 5.1, tweede of vijfde lid, of artikel 5.2 bedoelde belangen ondanks het tijdsverloop zwaarder wegen dan het algemeen belang van openbaarheid.

Artikel 5.5
1. Onverminderd het elders bij wet bepaalde, verstrekt een bestuursorgaan iedere natuurlijke of rechtspersoon op diens verzoek de op de verzoeker betrekking hebbende in documenten neergelegde informatie, tenzij een in artikel 5.1, eerste lid, onderdelen a, b en c, alsmede d en e, voor zover betrekking hebbend op derden, genoemd belang aan de orde is of een in artikel 5.1, tweede of vijfde lid, of artikel 5.2 genoemd belang zwaarder weegt dan het belang van de verzoeker bij toegang tot op hem betrekking hebbende informatie. De verzoeker vermeldt bij zijn verzoek de aangelegenheid of het daarop betrekking hebbende document, waarover hij informatie wenst te ontvangen.
2. Het eerste lid is van overeenkomstige toepassing op een verzoek met betrekking tot gegevens ten aanzien van een overleden echtgenoot, geregistreerd partner, kind of ouder van de verzoeker, tenzij een schriftelijke wilsverklaring van de overledene aan de verstrekking in de weg staat.

3. Het bestuursorgaan draagt zorg voor een deugdelijke vaststelling van de identiteit van de verzoeker.
4. Het bestuursorgaan kan aan de verstrekking voorwaarden verbinden ter bescherming van een van de belangen, genoemd in de artikelen 5.1 en 5.2, tenzij de gevraagde informatie met toepassing van de artikelen 5.1 en 5.2 openbaar voor eenieder zou zijn.

Artikel 5.6
1. Het bestuursorgaan kan, in geval informatie ingevolge de artikelen 5.1 en 5.2 niet openbaar gemaakt kan worden, besluiten de informatie uitsluitend aan de verzoeker te verstrekken, indien er klemmende redenen zijn om de verzoeker niettegenstaande de toepasselijke uitzonderingsgrond of -gronden de gevraagde informatie niet te onthouden.
2. Het eerste lid vindt slechts toepassing voor zover dit niet in strijd is met een toepasselijke geheimhoudingsplicht.
3. Het bestuursorgaan kan aan de verstrekking voorwaarden verbinden ter bescherming van een van de belangen, genoemd in de artikelen 5.1 en 5.2.

BIJLAGE 2: Inventarislijst Woo-verzoek Kernteam Crisiscommunicatie

Verslagen DOC-19		
nr.	*datum*	*Beoordeling*
01	27 oktober 2020	Openbaar
02	25 november 2020	Openbaar
03	17 februari 2021	Openbaar
04	31 augustus 2021	Openbaar

Duiding Maatschappelijke Impact COVID-19		
nr.	*datum*	*Beoordeling*
01	7 oktober 2020	Gedeeltelijk openbaar 5.1.2e
02	13 oktober 2020	Gedeeltelijk openbaar 5.1.2e
03	15 oktober 2020	Openbaar
04	22 oktober 2020	Gedeeltelijk openbaar 5.1.2e
05	26 oktober 2020	Gedeeltelijk openbaar 5.1.2e
06	28 oktober 2020	Gedeeltelijk openbaar 5.1.2e
07	2 november 2020	Openbaar
08	4 november 2020	Openbaar
09	9 november 2020	Openbaar
10	16 november 2020	Gedeeltelijk openbaar 5.1.2e
11	23 november 2020	Openbaar
12	4 december 2020	Gedeeltelijk openbaar 5.1.2e
13	14 december 2020	Openbaar
14	11 januari 2021	Gedeeltelijk openbaar 5.1.2e
15	18 januari 2021	Openbaar
16	1 februari 2021	Gedeeltelijk openbaar 5.1.2e
17	8 februari 2021	Openbaar
18	15 februari 2021	Openbaar
19	22 februari 2021	Openbaar
20	1 maart 2021	Openbaar
21	5 maart 2021	Openbaar
22	15 maart 2021	Openbaar
23	12 april 2021	Openbaar
24	30 april 2021	Gedeeltelijk openbaar 5.1.2e
25	3 mei 2021	Openbaar
26	10 mei 2021	Openbaar
27	17 mei 2021	Openbaar
28	25 mei 2021	Gedeeltelijk openbaar 5.1.2e
29	31 mei 2021	Gedeeltelijk openbaar 5.1.2e
30	4 juni 2021	Openbaar
31	7 juni 2021	Openbaar
32	14 juni 2021	Gedeeltelijk openbaar 5.1.2e

Verslagen IAO COVID-19

nr.	datum	Beoordeling	vindplaats: https://wobcovid19.rijksoverheid.nl/publicaties/b752f2f8f1fc2db6fe146785b4b521a3/
01	16 juni 2020	Reeds gedeeltelijk openbaar (IAO0616B)	05. IAO Juni (6/6) p 510
02	22 juni 2020	Reeds gedeeltelijk openbaar (IAO0622D)	05. IAO Juni (6/6) p 757

Situatiebeeld en Duiding COVID-19

nr.	datum	Beoordeling	vindplaats: https://wobcovid19.rijksoverheid.nl/publicaties/30474038b01b8076945bc8efa171d6b0/
01	16 juni 2020	Reeds gedeeltelijk openbaar (ICCb0617G)	Bijlage 14 van 15 bij Tweede deelbesluit WOB-verzoek Covid-19 ICCb stukken p 84

NKC-communicatieadvies

nr.	datum	Beoordeling	vindplaats: https://wobcovid19.rijksoverheid.nl/publicaties/de8e1dfc72dd024906006e90e69efe5a/
01	24 juni 2020	Reeds openbaar (MCCb0624E)	WOB MCCb Juni 2020 (4/7) p 72

NKC Omgevingsanalyses COVID-19 (voorjaar 2020)

nr.	datum	Beoordeling	vindplaats: https://wobcovid19.rijksoverheid.nl/publicaties/44f19dda3bcc79ee1da1e975a5d861a3/
01	12 juni 2020	Reeds gedeeltelijk openbaar	NKC Omgevingsanalyse COVID-19 (3/3) p 583
02	19 juni 2020	Reeds gedeeltelijk openbaar	NKC Omgevingsanalyse COVID-19 (3/3) p 609
03	22 juni 2020	Reeds gedeeltelijk openbaar	NKC Omgevingsanalyse COVID-19 (3/3) p 613
04	23 juni 2020	Reeds gedeeltelijk openbaar	NKC Omgevingsanalyse COVID-19 (3/3) p 620
05	25 juni 2020	Reeds gedeeltelijk openbaar	NKC Omgevingsanalyse COVID-19 (3/3) p 631 en p 632
06	26 juni 2020	Reeds gedeeltelijk openbaar	NKC Omgevingsanalyse COVID-19 (3/3) p 636, p 637 en p 639

VWS Omgevingsanalyses COVID-19 (juni 2020 t/m december 2020)

nr.	datum	Beoordeling	vindplaats: https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2022/04/26/openbaarmaking-omgevingsbeelden-opgesteld-door-het-nationaal-kernteam-crisiscommunicatie-covid-19-nkc-c19-en-de-directie-communicatie-van-het-ministerie-van-vws
01	11 juni 2020	Reeds gedeeltelijk openbaar	Omgevingsbeelden VWS COVID-19 20-06-2020 t/m 20-12-2020 p 85
02	13 juni 2020	Reeds gedeeltelijk openbaar	Omgevingsbeelden VWS COVID-19 20-06-2020 t/m 20-12-2020 p 138
03	20 juni 2020	Reeds gedeeltelijk openbaar	Omgevingsbeelden VWS COVID-19 20-06-2020 t/m 20-12-2020 p 147
04	22 juni 2020	Reeds gedeeltelijk openbaar	Omgevingsbeelden VWS COVID-19 20-06-2020 t/m 20-12-2020 p 97 en p 99
05	23 juni 2020	Reeds gedeeltelijk openbaar	Omgevingsbeelden VWS COVID-19 20-06-2020 t/m 20-12-2020 p 105 en p 106
06	25 juni 2020	Reeds gedeeltelijk openbaar	Omgevingsbeelden VWS COVID-19 20-06-2020 t/m 20-12-2020 p 110 en p 111
07	26 juni 2020	Reeds gedeeltelijk openbaar	Omgevingsbeelden VWS COVID-19 20-06-2020 t/m 20-12-2020 p 56, p 58 en p 62
08	27 juni 2020	Reeds gedeeltelijk openbaar	p 120, p 121 en p 123
09	28 juni 2020	Reeds gedeeltelijk openbaar	p 126 en p 128
10	29 juni 2020	Reeds gedeeltelijk openbaar	Omgevingsbeelden VWS COVID-19 20-06-2020 t/m 20-12-2020 p 63
11	30 juni 2020	Reeds gedeeltelijk openbaar	p 182 en p183
12	6 juli 2020	Reeds gedeeltelijk openbaar	p 217 en p 220
13	7 juli 2020	Reeds gedeeltelijk openbaar	p 223
14	22 september 2020	Reeds gedeeltelijk openbaar	p 292
15	5 oktober 2020	Reeds gedeeltelijk openbaar	p 452
16	7 oktober 2020	Reeds gedeeltelijk openbaar	p 471
17	12 oktober 2020	Reeds gedeeltelijk openbaar	p 458
18	2 november 2020	Reeds gedeeltelijk openbaar	p 307
19	25 november 2020	Reeds gedeeltelijk openbaar	p 375
20	30 november 2020	Reeds gedeeltelijk openbaar	p 390
21	9 december 2020	Reeds gedeeltelijk openbaar	p 552
22	17 december 2020	Reeds gedeeltelijk openbaar	p 656

NKC Mediabeeld uitspraak hooggerechtshof avondklok 26-02-2021

nr.	datum	Beoordeling	vindplaats: https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2022/04/26/openbaarmaking-omgevingsbeelden-opgesteld-door-het-nationaal-kernteam-crisiscommunicatie-covid-19-nkc-c19-en-de-directie-communicatie-van-het-ministerie-van-vws
01	26 februari 2021	Reeds gedeeltelijk openbaar	Omgevingsbeelden NKC C-19 01 tot en met 02-2021 p 359

NKC Omgevingsbeelden (vanaf 2021)

vindplaats:
https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2022/04/26/openbaarmaking-omgevingsbeelden-opgesteld-door-het-nationaal-kernteam-crisiscommunicatie-covid-19-nkc-c19-en-de-directie-communicatie-van-het-ministerie-van-vws

nr.	*datum*	*Beoordeling*	
01	17 februari 2021 09:00	Reeds gedeeltelijk openbaar	Omgevingsbeelden NKC C-19 01 tot en met 02-2021 p 276, p 278 en p 281
02	17 februari 2021 16:30	Reeds gedeeltelijk openbaar	pag 288
03	3 maart 2021 16:30	Reeds gedeeltelijk openbaar	Omgevingsbeelden NKC C-19 03-2021 Deel 1 pag 55
04	5 maart 2021 15:30	Reeds gedeeltelijk openbaar	pag 86 en p90
05	10 maart 2021 16:30	Reeds gedeeltelijk openbaar	pag 160
06	11 maart 2021 09:00	Reeds gedeeltelijk openbaar	pag 178
07	18 maart 2021 09:30	Reeds gedeeltelijk openbaar	Omgevingsbeelden NKC C-19 03-2021 Deel 2 pag 14
08	29 maart 2021 16:30	Reeds gedeeltelijk openbaar	pag 158
09	16 april 2021 15:30	Reeds gedeeltelijk openbaar	Omgevingsbeelden NKC C-19 04-2021 pag 167
10	4 mei 2021 16:30	Reeds gedeeltelijk openbaar	Omgevingsbeelden NKC C-19 05-2021 pag 16
11	10 mei 2021 16:30	Reeds gedeeltelijk openbaar	p 28, p 30, p 32 en p 35
12	17 mei 2021 09:30	Reeds gedeeltelijk openbaar	p 54
13	17 mei 2021 17:00	Reeds gedeeltelijk openbaar	p 63
14	18 mei 2021 09:00	Reeds gedeeltelijk openbaar	p 71
15	18 mei 2021 17:00	Reeds gedeeltelijk openbaar	p 80
16	20 mei 2021 09:00	Reeds gedeeltelijk openbaar	p 82, p88 en p89
17	31 mei 2021 09:30	Reeds gedeeltelijk openbaar	p 136
18	14 juni 2021 09:30	Reeds gedeeltelijk openbaar	Omgevingsbeelden NKC C-19 06-2021 Deel 1 p75
19	14 juni 2021 16:30	Reeds gedeeltelijk openbaar	p 87
20	15 juni 2021 16:30	Reeds gedeeltelijk openbaar	p 105
21	22 juni 2021 16:30	Reeds gedeeltelijk openbaar	Omgevingsbeelden NKC C-19 06-2021 Deel 2 p 43

VWS Media-updates coronacrisis

vindplaats:
https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2022/04/26/openbaarmaking-omgevingsbeelden-opgesteld-door-het-nationaal-kernteam-crisiscommunicatie-covid-19-nkc-c19-en-de-directie-communicatie-van-het-ministerie-van-vws

nr.	*datum*	*Beoordeling*	Download VWS media-update coronacrisis 01-2021 tot en met 08-2021
01	17 maart 2022	Reeds gedeeltelijk openbaar	p 96
02	18 maart 2022	Reeds gedeeltelijk openbaar	p 99

Bijlage 3

Verslagen DOC-19

Passages met Willem Engel, viruswaanzin en/of viruswaarheid

01. Verslag van 27 oktober 2020

3. Algemeen beeld

a. Situatieschets en duiding
Het meest opvallende aspect uit de situatieschets is melding van een complottheorie over Willem Engel die in opdracht van de overheid zou acteren.

02. Verslag van 25 november 2020

4. Parlementair *(mondelinge toelichting VWS, J&V en NCTV)*

VWS noemt dat er twee kortgedingen lopen. Het eerste kort geding is aangespannen door "Viruswaarheid" over de PCR-tekst en vindt plaats vandaag. Het tweede kort geding is aangespannen door "protect everybody" over het onderwijs.

03. Verslag van 17 februari 2021

4. Avondklok *(mondelinge toelichting JenV)*

JenV licht toe dat het begon met kort geding viruswaarheid die uitspraak onverwachts leidde dat de wbbbg niet de goede wet was waarop gebaseerd was. Niet spoedeisend genoeg en buitengewoon geoneg wat de voorwaarde zijn. Hierna gaf rechter aan avondklok op te heffen. JenV is in spoedappel gegaan. Voor 9 uur afgerond inclusief wraingkamer. Schorsing, uitstel van uitspraak rechter sóchtends tot vrijdag hoger beroep.
Tegelijkertijd bezig met wetsvoorstel, wbg. Vandag naar kamen. Morgen bespreking in TK en EK. Snel opgetrokken om wetgeving klaar te zetten.

04. Verslag van 31 augustus 2021

3. Beeld

a. Mediabeeld *(mondelinge toelichting NKC)*

De voorzitter voegt toe dat het Hof de eisen van Stichting Viruswaarheid om de coronamaatregelen af te schaffen vandaag heeft afgewezen.

Duiding maatschappelijke impact COVID-19

Passages met Willem Engel, viruswaanzin en/of viruswaarheid

1. nr. 1 d.d. 7 oktober 2020

Duiding[1]

- **De polarisatie tussen de voorstanders en de tegenstanders van strengere maatregelen neemt vooral op sociale media toe. Incidenteel vertaalt zich dit in fysieke acties en soms zelfs in (dreigen met) geweld (Wolvega, huisbezoek bij Engel, Staphorst)**

[1] De duiding focust op aspecten van de COVID-crisis die de nationale veiligheid en de openbare orde kunnen raken. De duiding kijkt met name naar I. draagvlak voor de maatregelen, II. maatschappelijk ongenoegen en III. maatschappelijke ontwrichting. Draagvlak voor de maatregelen besteedt o.a. aandacht voor gepercipieerde legitimiteit en effectiviteit maatregelen, handhaafbaarheid, controversiële onderwerpen, gevoelens van onzekerheid, overeenkomsten en verschillen met maatregelen in omliggende landen. Maatschappelijk ongenoegen richt zich onder andere op anti-overheidssentiment, demonstraties, vertrouwen in overheid, politiek, adviesorganen. Maatschappelijke ontwrichting focust o.a. sociaal-maatschappelijke impact van de maatregelen, verstoring dagelijks leven, economische impact maatregelen op de samenleving, impact op reguliere zorg, continuïteit vitale processen. Verspreiding van en ontvankelijkheid voor desinformatie is dwarsdoorsnijdend thema.

Situatiebeeld

- Onvrede is de afgelopen week ook naar buiten gekomen in de vorm van demonstraties. Zo werd er dinsdag op het Haagse Plein opnieuw geprotesteerd tegen de spoedwet. In ongeorganiseerd verband kwamen mensen in opstand naar aanleiding van beperkingen in een Haags zwembad. Commotie (met bedreigingen tot gevolg) ontstond na een TikTok-filmpje van een ouder die te horen had gekregen dat ze haar kind bij de deur van het zwembad moest afzetten. En de voorman van Viruswaarheid kreeg het te verduren. Willem Engel werd zondag bij zijn huis opgewacht en aangevallen die "jij bedreigt mensen, ik ga je kapotmaken" riep. Engel kon zijn huis in vluchten; de man gooide een ruit in en werd aangehouden. Onduidelijk is of een oproep op de extreem-linkse website Indymedia de aanleiding van de belaging was.[2]

[2] https://www.indymedia.nl/node/48442

Sociale mediabeeld

- Tegenstanders van de coronamaatregelen (actiegroepen als 'Viruswaarheid' en individuen) delen op sociale media berichten waaruit moet blijken dat Covid-19 niet ernstig is, dat veel mensen de coronamaatregelen negeren en dat de overheid de vrijheid van mensen onnodig inperkt.
- De misvatting dat COVID-19 niet schadelijker of dodelijker is dan seizoensgriep (tevens argument in de dagvaarding van Viruswaanzin afgelopen juni) is hardnekkig, en werd dinsdag opnieuw leven ingeblazen door een Tweet en Facebookbericht van president Trump en in de Jensen-show op YouTube.
- Viruswaarheid roept op Facebook op om deze week op het Plein in Den Haag in actie te komen. Het wordt gezien als 'de laatste week dat we in actie kunnen komen tegen de Spoedwet'. Ook andere tegenstanders roepen online op tot actie. Dinsdagavond waren er enkele honderden actievoerders vreedzaam bijeen.[4] Woensdagochtend hebben zich ook weer tientallen demonstranten verzameld op het Plein.[5]
- De weerstand tegen de coronamaatregelen heeft in de afgelopen weken geleid tot mondelinge of online dreigementen, en soms tot fysieke acties of dreiging. Voorbeelden: doodsbedreigingen aan adres woonzorgcentrum na een oproep door 'Viruswaarheid' op Facebook,[6] een coronapatiënt die op Facebook reacties krijgt van complotdenkers dat zijn ziekte nep is en hij betaald wordt door de overheid,[7] het lastig vallen en foto's maken van wachtenden bij een GGD-teststraat door actiegroep 'Demonstratie van het Volk',[8] intimidatie en bespugen van ziekenhuispersoneel,[9] de belaging en het filmen (om op sociale media te plaatsen) van politici en journalisten door individuele complotdenkers,[10] actie door een activist van Viruswaanzin tegen mondkapjes op een school in Wolvega,[11] video van ernstige mishandeling buschauffeur na aanspreken passagier op niet dragen mondkapje massaal gedeeld op Snapchat, Geenstijl en andere sociale media.[12]

[4] https://www.ad.nl/den-haag/demonstratie-tegen-spoedwet-op-druk-plein~a72c3c14/
[5] https://www.facebook.com/groups/583805142287090/user/100003036617074/
[6] https://www.omroepbrabant.nl/nieuws/3264399/medewerkers-woonzorgcentrum-met-de-dood-bedreigd-na-oproep-van-actiegroep-viruswaarheid
[7] https://www.ed.nl/eindhoven/krachtpatser-matthieu-37-was-toofit-maar-ligt-nu-in-het-ziekenhuis-met-corona-blijkbaar-veel-mensen-die-denken-dat-het-nep-is~a74051
[10] https://www.ed.nl/eindhoven/tegenstanders-coronabeleid-vallen-wachtenden-lastig-en-maken-foto-s-bij-ggd-teststraat-eindhoven~a3d82f94/
[11] https://www.telegraaf.nl/nieuws/1762069390/zorgpersoneel-bedreigd-bespuugd-en-gekleineerd-lontje-wordt-steeds-korter
[12] https://nos.nl/artikel/2350846-dreigtelefoontjes-en-intimidatie-zorgpersoneel-verzet-tegen-coronaregels-wordt-grimmiger.html https://www.dumpert.nl/item/7971465_1f41413d
[13] https://www.lc.nl/friesland/weststellingwerf/[redacted]meegenomen-door-de-politie-26077952.html
[14] https://www.ad.nl/binnenland/ernstige-mishandeling-van-amsterdamse-buschauffeur-op-snapchat-dit-zorgt-voor-onrust-bij-chauffeurs~a7796fcb/

2. nr. 2 d.d. 13 oktober 2020

Maatschappelijk ongenoegen

- Tegenstanders van de maatregelen en de 'spoedwet' demonstreerden de afgelopen dagen meermalen, met tientallen tot enkele honderden personen op het Plein in Den Haag, onder aanvoering van Viruswaarheid. Tientallen actievoerders opgepakt. Drie vooraanstaande demonstranten, waaronder Willem Engel, hebben een gebiedsverbod voor Den Haag voor 10 dagen gekregen, wegens overtreding van de Wet op openbare manifestatie en opruiing.
- Volgens dagblad Trouw zegt Willem Engel vijftig 'verzetsgroepen' gemobiliseerd te hebben, onder meer op de Antillen. Eind oktober gaat Viruswaarheid met Belgische en Duitse equivalenten protesteren in Brussel, centrum van 'de Europese superstaat'.
- Viruswaarheid deelt een tweet waarin de rol van de NCTV ter discussie wordt gesteld bij het kabinetsoverleg. Het wordt gezien als een 'dieptepunt' om tegenstanders monddood te maken.[5] Anderen stellen dat het goed is om te weten dat de NCTV deze 'wappies' in de gaten houdt. Ze verwijzen daarbij naar Nieuwsuur.[6]

Maatschappelijke ontwrichting

- Viruswaarheid en andere tegenstanders promoten op hun sociale media diverse online petities. Behalve een petitie tegen de spoedwet, ligt de focus ook op een petitie die oproept om de maatregelen op kinderdagverblijven, basisscholen en middelbare scholen per direct te stoppen. De maatregelen worden als 'beschadigend' gezien voor de sociale en emotionele ontwikkeling van kinderen. Ook raden tegenstanders op sociale media mondkapjes en *social distancing* ten zeerste af.[7] Deze geluiden, net als het delen van nepnieuws, ondermijnen het draagvlak voor maatregelen en leiden tot verwarring.

[5] https://twitter.com/[redacted]
[6] https://twitter.com/[redacted] https://nos.nl/artikel/2350846-dreigtelefoontjes-en-intimidatie-zorgpersoneel-verzet-tegen-coronaregels-wordt-grimmiger.html
[7] Zie bijvoorbeeld de Facebookpagina van Viruswaarheid en diverse uitingen van individuele tegenstanders op Twitter..

3. nr. 3 d.d. 15 oktober 2020

Situatiebeeld

Draagvlak van de maatregelen

- Ondanks de steun overheerst op sociale media al maandenlang het geluid van tegenstanders inclusief complotdenkers.[1] Dat kan verder toenemen met de nieuwe maatregelen. Onvoldoende (online) tegengeluid kan draagvlak voor de maatregelen ondermijnen.

[1] Een grote rol hierin spelen, naast allerlei individuen, (online) initiatieven/groepen als Viruswaarheid, NL in Opstand, Burgerfront, Demonstratie van het Volk, en online complotdenkers, alternatieve media en influencers als Jensen, Blauwe Tijger, CommonSenseTV, QAnonNL. Samen goed voor tienduizenden volgers.

Maatschappelijk ongenoegen

- Demonstranten tegen de spoedwet verzamelen zich geregeld op het Plein en zijn van plan dat te blijven doen. Diverse actievoerders, zoals de voorman van 'Nederland in Opstand', plaatsen live-video's van het protest op sociale media. Onder andere Willem Engel kreeg afgelopen weekend een gebiedsverbod voor Den Haag voor 10 dagen. Sommigen roepen ook op tot acties tegen MSM, politie, politici en wetenschappers.
- Daartegenover steunt en begrijpt het grootste deel van de bevolking het beleid en lijken steeds meer mensen zich online te ergeren aan ontkenners en complotdenkers. Zo is sinds juli 2020 de groep 'StopViruswaarheid' actief (Facebook en Twitter bijna 1.700 volgers).[3] Premier Rutte liet zich in de persconferentie van 13 oktober expliciet negatief uit over COVID-ontkenners. Voor- en tegenstanders lijken online en offline feiler tegenover elkaar te komen staan. In extremis kan dat leiden tot confrontaties, zoals dat nu al soms gebeurt tussen de tegenstanders en ordehandhavers/politie.

Maatschappelijke ontwrichting

- Viruswaarheid en andere tegenstanders promoten op hun sociale media diverse online petities. Behalve een petitie tegen de spoedwet, ligt de focus ook op een petitie die oproept om de maatregelen op kinderdagverblijven, basisscholen en middelbare scholen per direct te stoppen. Ook raden tegenstanders op sociale media mondkapjes en social distancing ten zeerste af.[5] Bij enkelen heerst inderdaad onbegrip over het feit dat de scholen open moeten blijven. Zij eisen 'veiligheid voor leraren, leerlingen en ouders'.
- De uitspraak van een rechter in Amsterdam dat Facebook berichten, pagina's en groepen over COVID-19 mag verwijderen als die volgens het medium tot schade kunnen leiden,[6] wordt door tegenstanders (zoals Viruswaarheid) gezien als een voorbeeld van de beperking van de vrijheid van meningsuiting. Als tegenstanders moeten uitwijken naar alternatieve platforms waar ze minder bereik hebben, kunnen ze online minder zichtbaar worden. Ook verdere radicalisering is dan mogelijk omdat ze minder gehoord worden en wellicht meer gefrustreerd raken.

[3] https://www.facebook.com/StopViruswaarheid
[5] Zie bijvoorbeeld de Facebookpagina van Viruswaarheid en diverse uitingen van individuele tegenstanders op Twitter..
[6] https://www.nu.nl/tech/6083690/rechter-facebook-niet-verplicht-om-alle-meningen-over-covid-19-toe-te-staan.html

4. nr. 4 d.d. 22 oktober 2020

Duiding
- De recente reguliere media-aandacht voor de kleine groep actievoerende tegenstanders, complotdenkers en viruswaanzinnigen mede n.a.v. DTN 53, toont de uitzonderingspositie van deze minderheid: hun argumenten werden nergens besproken en de DTN-bevindingen werden niet in twijfel getrokken; het gevaar bestaat dat tegenstanders in een isolement belanden, hun 'wij-zij' denken versterkt wordt, en ze ontvankelijker worden voor complottheorieën en verder afdrijven van de bevolking. Kleine groepjes en eenlingen kunnen in deze context radicaliseren.

Situatiebeeld
Draagvlak voor de maatregelen
- De rechtbank in Den Haag heeft dinsdag besloten dat de Staat mocht overgaan tot de sluiting van de horeca in de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus. Zo'n zeventig horecaondernemers spanden een kort geding aan. Brancheorganisatie KNH mist vanuit het kabinet een gedegen wetenschappelijke onderbouwing. Onderzoek van Hart van Nederland stelt dat ruim 60 procent van de Nederlanders achter hen stond. Ook Viruswaarheid en 5.1.2e riepen horecaondernemers op om zich aan te sluiten bij het kort geding.

Maatschappelijk ongenoegen
- Er is sprake van internationale samenwerking onder protestgroepen, leden van o.a. Viruswaarheid en de Duitse actiegroep Querdenken spreken elkaar wekelijks om informatie en ideeën voor acties uit te wisselen.

5. nr. 5 d.d. 26 oktober 2020

Maatschappelijk ongenoegen
- Op sociale media zijn eerste haarscheurtjes waargenomen in de samenwerking tussen verschillende actiegroepen. Aanleiding is een KVK-uittreksel van Viruswaarheid (toen nog bekend onder de naam Viruswaanzin) die op sociale media circuleert. Daarop is te zien dat het initiatief van Willem Engel in januari 2020 is opgericht. Critici zien hierin bewijs dat Engel door de Nederlandse overheid wordt ingezet als 'gecontroleerde oppositie' waar het Covid-19-virus in januari volgens hen nog nauwelijks voet aan de grond had in Nederland.
- Op sociale media kreeg 5.1.2e de nodige kritiek voor zijn interview met Willem Engel in de 5.1.2e op donderdag 22 oktober. Velen vinden het onverstandig dat [redacted] Engel een podium heeft gegeven om zijn denkbeelden te verspreiden. Via Twitter wordt geopperd om een tv-reclame campagne tegen Willem Engel te starten.

De volgende twee berichten zijn niet in het overzicht opgenomen, maar wel als concepttekst opgesteld:

Zondag·25·oktober·demonstratie·in·Brussel·bij·Station·Noord.·Leden·van·Viruswaarheid·waaronder·voorman·Engel·aanwezig.·Naar·eigen·zeggen·600-700·aanwezigen.·Uit·berichtgeving·op·onder·ander Telegram·blijkt·dat·twee·Nederlanders·na·afloop·van·de·demonstratie·zijn·opgepakt·maar·ondertussen·zijn·vrijgelaten.·¶

Onder·actiegroepen·op·sociale·media·voortdurend·aandacht·voor·ontwikkelingen·in·het·buitenland,·waaronder·demonstraties·afgelopen·week·in·Berlijn·en·Napels.·Binnen·Nederland·houden·de·ontwikkelingen·met·betrekking·tot·de·'Spoedwet'·de·gemoederen·op·sociale·media·bezig.·Op·27·oktober·stemming·over·de·wet.·Op·sociale·media·wordt·opgeroepen·om·op·maandagmiddag·Kamerleden·in·de·omgeving·van·het·Binnenhof·op·te·wachten·om·hen·vragen·te·stellen·over·de·wet.

6. nr. 6 d.d. 28 oktober 2020

Maatschappelijk ongenoegen
- Actievoerder 5.1.2e die een lokale afdeling van Viruswaarheid in Friesland leidde heeft dinsdag de samenwerking met Viruswaarheid beëindigd. Of dit te maken heeft met de eerdere onrust op sociale media rond Viruswaarheid is onduidelijk. Aanleiding van die onrust was een KVK-uittreksel van Viruswaarheid (toen nog bekend onder de naam Viruswaanzin) die op sociale media circuleert. Daarop is te zien dat het initiatief van Willem Engel in januari 2020 is opgericht. Critici zien hierin bewijs dat Engel door de Nederlandse overheid wordt ingezet als 'gecontroleerde oppositie' waar het Covid-19-virus in januari volgens hen nog nauwelijks voet aan de grond had in Nederland.

7. nr. 7 d.d. 2 november 2020

Situatiebeeld

Draagvlak voor de maatregelen

- De demonstraties door virusontkenners en complotdenkers van de afgelopen weken, in met name Den Haag, waren vooral gericht tegen spoedwet. Nu deze vorige week door de Eerste Kamer is aanvaard, zijn hun acties enigszins afgenomen. Desondanks worden op sociale media (met name door Viruswaarheid en het Algemeen Burger Collectief) nog steeds demonstraties gepland. De animo hiervoor lijkt vooralsnog niet erg groot te zijn. Dat kan veranderen zodra er nieuwe en strengere maatregelen door het kabinet gaan worden aangekondigd.

Maatschappelijk ongenoegen

- Artsenfederatie KNMG roept Nederlanders op om steun te betuigen aan mensen in de zorg. De daaraan gekoppelde hashtag is echter gekaapt door coronasceptici. Tegenstanders van de coronamaatregelen hebben de campagne-hashtag van de dokters - #ditismijnzorg - gebruikt voor hun eigen (complot)boodschappen. Willem Engel (Viruswaarheid) ontkent hier achter te zitten, maar noemt het 'een goede stunt'.

8. nr. 8 d.d. 4 november 2020

Maatschappelijk ongenoegen

- De demonstraties door virusontkenners en complotdenkers van de afgelopen weken in met name Den Haag waren vooral gericht tegen spoedwet. Na de aanvaarding van de spoedwet door het parlement namen de demonstraties van virusontkenners en complotdenkers af. Toch plannen vooral Viruswaarheid en het Algemeen Burger Collectief nog steeds demonstraties. Vooralsnog lijkt de animo hiervoor gering. Dat kan nog veranderen zodra de nieuwe en strengere maatregelen voor de komende twee weken operationeel worden.

9. nr. 9 d.d. 9 november 2020

Maatschappelijk ongenoegen

- Desondanks worden op sociale media (met name door Viruswaarheid en het Algemeen Burger Collectief) nog steeds demonstraties door virusontkenners en complotdenkers in heel Nederland gepland: afgelopen weekend waren er demonstraties in Amersfoort (300 mensen, rustig verlopen) en Den Haag (enkele tientallen). Voor komende week zijn er opnieuw enkele demonstraties gepland, waarvoor de animo beperkt lijkt.
- Viruswaarheid deelt dit weekend op Facebook (duizenden volgers) een artikel van De Gelderlander[1] met een toelichting van hoogleraar Ira Helsloot waarin hij pleit voor het opengooien van hogescholen en universiteiten omdat studenten elkaar niet meer kunnen ontmoeten en thuis verpieteren. Op de Facebookpagina ook andere 'kritische bijdrages' zoals over 'ontwerpfouten in de RT-PCR Test', mogelijke 'gevaren van vaccins' en de vraag of militairen 'zo maar' tests mogen afnemen.

[1] https://www.gelderlander.nl/binnenland/zorgelijke-toestand-studenten-gooi-toch-open-die-universiteiten-en-hogescholen~a1a2b999/?fbclid=IwAR3pkyqIEM6yfHByPLRyYyfIfBXJRt271LzgfS57ruS-jbGB-wVmIgt2paA&referrer=https%3A%2F%2FLfacebook.com%2F

10. nr. 10 d.d. 16 november 2020

Maatschappelijk ongenoegen

- Het rustige beeld van vorige week op sociale media zet de afgelopen dagen door.
  - Onder actiegroepen wordt de oproep gedeeld van Farmers Defense Force om op 17 november af te reizen naar Den Haag om daar te protesteren tegen de opkoopregeling waarmee veehouders binnen een straal van 10 kilometer van N2000-gebieden uitgekocht kunnen worden. Actiegroepen die hebben aangegeven te zullen deelnemen zijn Viruswaarheid, Nederland in Opstand en Extinction Rebellion. Naar zeggen worden er enkele honderden aanwezigen verwacht.
  - Opnieuw berichten op sociale media van complotdenkers of virusontkenners die journalisten bedreigen met geweld omdat ze kritisch over hen schrijven of hen online volgen. Ook circuleert er opnieuw een lijst met adresgegevens van bewindslieden en journalisten onder de actievoerders op Telegram. Het lijkt deels om dezelfde namenlijst met adresgegevens te gaan die eerder door actievoerders op sociale media werd gepubliceerd met aanvullend enkele nieuwe namen.
- Op 25 november dient een kort geding dat Viruswaarheid heeft aangespannen tegen de staat. Volgens de actiegroep is de PCR-test ongeschikt om besmetting te constateren terwijl de overheid deze gebruikt om de coronamaatregelen te rechtvaardigen. Ze eisen een einde aan de massale testcampagne.
- Defensie-eenheid verzamelde informatie over actiegroepen. NRC meldt dat een defensie-eenheid (LIMC) die half maart werd opgericht om de coronacrisis en het verspreiden van desinformatie in kaart te brengen, zonder mandaat op grote schaal inlichtingen verzameld en gerapporteerd heeft. Daarbij hebben militairen zich maandenlang verdiept in het gedrag van maatschappelijke groepen als Viruswaanzin en Gele Hesjes en [redacted] in de gaten gehouden. Willem Engel - voorman van Viruswaarheid - heeft via sociale media kritisch gereageerd op de berichtgeving van NRC over de eenheid en noemt het 'compleet onacceptabel' dat defensie eigen burgers bespioneert'.

11. nr. 11 d.d. 23 november 2020

Maatschappelijk ongenoegen

- Het was deze week redelijk rustig qua demonstraties en acties. Er waren de afgelopen dagen enkele demonstraties tegen de coronamaatregelen. In Goes werd iemand tijdens de demonstratie aangehouden omdat hij de Hitlergroet gebracht zou hebben. Zaterdag organiseerde Viruswaarheid een demo op het Malieveld in Den Haag.. Honderden personen kwamen bijeen op het Haagse veld om zicht uit te spreken tegen de coronaregels. Op sociale media worden nog steeds demonstraties door virusontkenners en complotdenkers gepland. Zo organiseert Viruswaarheid op 28 november (14:00-17:00 uur) een manifestatie in Park Lepelenburg in Utrecht. Het is nog niet bekend wat (mogelijke) opkomst zal zijn.

12. nr. 13 d.d. 4 december 2020

Maatschappelijk ongenoegen

- Initiatiefnemers Willem Engel en 5.1.2e van actiegroep Viruswaarheid overwegen politieke deelname. Dat kondigden zij op 24 november aan. De vorm waarin is nog onderwerp van discussie en varieert van aansluiting bij een bestaande of bij een nieuwe politieke partij, of het vormen van een eigen partij.

13. nr. 14 d.d. 14 december 2020

Maatschappelijk ongenoegen

- De Stichting Viruswaarheid eiste recent nog in een kort geding dat de overheid het gebruik van de PCR-testen zou staken en haar communicatie zou aanpassen, maar heeft deze zaak woensdag verloren. Donderdag is de 'PCR-test' zelfs trending onder Nederlandstalige twitterberichten. Men blijft bijvoorbeeld wijzen op kritiek van wetenschappers waaruit zou blijken dat deze test maar beperkt betrouwbaar is.

14. nr. 15 d.d. 11 januari 2021

Maatschappelijk ongenoegen

- De demonstratie tegen de beperkende maatregelen van 'Nederland in Opstand' op 10 januari in Hilversum, is vroegtijdig afgebroken omdat niet alle deelnemers zich aan de coronaregels hielden. Er waren ongeveer 500 personen op de been. Op het programma stonden toespraken van bekende actievoerders als Willem Engel en 5.1.2e De communicatie tussen de actievoerders verliep vooral via gesloten apps. De organisatie betreurt het besluit en doet aanglfte tegen de gemeente: ze willen alle kosten op Hilversum verhalen.
- Op 10 januari vlogen twee vliegtuigen rond met anti-vaccinatie berichten, onder andere boven Amsterdam, Utrecht, Amersfoort, Hilversum en IJmuiden. Op spandoeken stond de groep Artsen voor Waarheid vermeld. De vliegtuigjes waren gehuurd door één persoon die het niet eens is met het huidige beleid van de overheid. Volgens Pointer en de Groene Amsterdammer werkt de groep samen met internationale coronasceptici en complotdenkers en is gebaseerd op het Duitse 'Ärzte für Aufklärung'. Een van de initiatiefnemers schrijft onder meer voor Viruswaarheid, Gezond Verstand en Café Weltschmerz.
- Willem Engel van Viruswaarheid heeft zich aangesloten bij de coronakritische partij Vrij en Sociaal Nederland. Hij staat derde op de lijst voor de Tweede Kamerverkiezingen en verwacht daar 35 zetels te kunnen halen. Dit leidt tot gemende reacties op sociale media: mede-actievoerders verwijten hem deel te worden van 'het systeem' en noemen hem ongeloofwaardig als leider van het verzet tegen de maatregelen, anderen denken dat hij in het parlement meer invloed kan uitoefenen.

15. nr. 17 d.d. 18 januari 2021

Maatschappelijk ongenoegen

- De Inspectie Gezondheidszorg stelt een onderzoek in naar een brief van de actiegroep Viruswaarheid aan huisartsen. Daarin wordt gesteld dat huisartsen strafrechtelijk kunnen worden vervolgd wanneer ze cliënten niet informeren over een reeks vermeende bijwerkingen van twee coronavaccins. Vermoedelijk hebben duizenden huisartsen in Nederland de brief de voorbije dagen ontvangen. In sommige gevallen werden de brieven op privéadressen van de huisartsen afgeleverd.

16. nr. 19 d.d. 1 februari 2021

Maatschappelijk ongenoegen

- Willem Engel verkondigd op zijn sociale media kanalen dat hij 'signalen' heeft ontvangen dat er binnenkort verstandelijk gehandicapten het Moderna-vaccin ontvangen. Hij noemt dit 'onwettig'. Daarnaast roept hij op om WOB-verzoeken bij de NCTV in te dienen.
- 5.1.2e heeft een nummer 5.1.2e waarin [redacted] ageert tegen de coronamaatregelen. Ook Willem Engel maakt zijn opwachting in de videoclip. 5.1.2e wenste Geert Wilders in het verleden een nekschot toe en werd in 2019 veroordeeld voor smaad en laster. De video is in twee dagen tijd 20 duizend keer bekeken.

17. nr. 20 d.d. 8 februari 2021

Duiding

- De openbare ordeverstoringen van eind januari ten spijt, zijn de fysieke uitingen van maatschappelijk ongenoegen relatief beperkt. Ook andere actievormen kunnen echter intimiderend, bedreigend en mogelijk disruptief zijn. Bijvoorbeeld de brieven van Viruswaarheid aan scholen (overeenkomstig hun brieven aan duizenden huisartsen medio januari, zie Duiding Maatschappelijke impact COVID-19 nr. 17) of intimiderende telefoontjes van complotdenkers naar het UMCG. Het kan het ertoe leiden dat betrokken personen minder vrijelijk hun ambt of beroep kunnen uitvoeren.

Maatschappelijk ongenoegen

- Viruswaarheid doet onderzoek naar de effectiviteit van de PCR-test. Daartoe zoekt het initiatief mensen die recentelijk positief testen. Viruswaarheid schrijft op haar sociale media pagina's dat de PCR-test een instrument is dat op 'een frauduleuze manier wordt ingezet' en wil dat middels eigen onderzoek aantonen.
- Viruswaarheid spant een kort geding aan tegen de avondklok. Het initiatief schrijft dat de Nederlandse regering met het uitroepen van een beperkte noodtoestand zich verder begeeft op het pad van een totalitaire staat. Eerder spande Viruswaarheid kort gedingen aan over onder meer de rechtmatigheid van de coronamaatregelen, een tijdelijke mondkapjesplicht, het gebruik van de PCR-test en de overheidscommunicatie over COVID-19.
- Op sociale media wordt de brief gedeeld die Viruswaarheid naar schooldirecteuren heeft gestuurd. De brief wordt gezien als intimiderend en bedreigend; een directeur van een basisschool in Boxtel overweegt aangifte te doen. De brief gaat over artikelen in de grondwet, de Wet op de geneeskundige behandelovereenkomst en strafrechtelijke vervolging. Viruswaarheid wijst op de mogelijkheid van een veroordeling door de rechter wegens discriminatie en aansprakelijkheidsstelling voor lichamelijke en geestelijke schade. Willem Engel tweet dat 'Potentiële kindermishandelaars' op de hoogte zijn gesteld 'van hun mogelijk strafbare gedrag', met verwijzing naar de brief. Viruswaarheid biedt op haar website modelbrieven aan.
- Net als in oktober circuleren er oproepen op sociale media om leden van de Eerste Kamer via e-mail te benaderen. Inzet is een nieuw wetsvoorstel waarover eind februari gestemd gaat worden en dat gaat over de bevoegdheden van de politie. Tegenstanders vrezen dat de politie daardoor fors ruimere bevoegdheden krijgt om geweldsmiddelen in te zetten.
- Deze week was korte tijd de hashtag #StopWillemEngel trending op Twitter in het Nederlandse taalgebied. Hierin wordt onder andere het Openbaar Ministerie opgeroepen om Engel te vervolgen.

18. nr. 21 d.d. 15 februari 2021

Maatschappelijk ongenoegen

- Willem Engel deed op 11 februari via sociale media videoverslag van een rechtszaak van Viruswaarheid tegen de Nederlandse staat. De inzet van het kort geding was de avondklok. Engel vertelt in de video dat er diezelfde dag nog twee andere rechtszaken zijn behandeld. In het verleden spande de actiegroep meerdere kort gedingen aan, onder meer over de rechtmatigheid van de coronamaatregelen, een tijdelijke mondkapjesplicht, het gebruik van de PCR-test en de overheidscommunicatie over COVID-19. In het weekend zijn op YouTube twee video's gepubliceerd van het kort geding.

19. nr. 22 d.d. 22 februari 2021

Duiding

- Na de openbare ordeverstoringen van eind januari, zijn de fysieke uitingen van maatschappelijk ongenoegen weer bedaard. Geplande en ongeplande demonstraties zijn vreedzaam van aard. De gekozen actiemethoden en doelwitten van actievoerders zijn veelal ad hoc, reactief en afhankelijk van ontwikkelingen die door hen als negatief worden bezien. Het is daarom voorstelbaar dat 'de gebeurtenissen' over de avondklok gevoelens van onvrede kunnen aanwakkeren of verder versterken. Hiervan kan sprake zijn bij zowel een negatieve uitkomst voor Viruswaarheid in haar rechtszaak tegen de Staat, als bij de aangenomen spoedwet.

Maatschappelijk ongenoegen

- De avondklok is de afgelopen week veelvuldig onderwerp van gesprek geweest. Naar aanleiding van de aanvankelijk gewonnen rechtszaak door Viruswaarheid, staat de discussie over de avondklok weer op scherp. Voornamelijk tegenstanders melden hun grote ongenoegen op sociale media. Op sociale media wordt ook interesse getoond in de inhoudelijke zitting van het hoger beroep, maar tegenstanders van de avondklok zien door de spoedwet weinig kansen. De inhoudelijke zitting van het hoger beroep wordt veel besproken op Telegram (in verschillende anti-overheid/COVID-19 gerelateerde kanalen). #hogerberoep en #avondklok zijn twee recente trending hashtags in Nederland.
- Zaterdag was er in Den Haag op het Malieveld een demonstratie (100 personen toegelaten) tegen politiegeweld en coronamaatregelen, die gemoedelijk verliep. Twee demonstranten werden gearresteerd. Op zondag was er een onaangekondigde demonstratie ('koffie drinken') op het Museumplein in Amsterdam tegen de coronamaatregelen (enkele honderden demonstranten). Deze werd door de politie en inzet van ME beëindigd. Ook in Leeuwarden was er die dag een demonstratie van 'koffiedrinkers' (eveneens enkele honderden demonstranten). De betoging verliep in een gemoedelijke sfeer; er werden geen aanhoudingen verricht. In het Friese Leeuwarden protesteerden zondag ondernemers en actiegroep Viruswaarheid tegen het coronabeleid. In Alkmaar was er 's avonds een vreedzame fakkeloptocht (170 mensen) tegen de coronamaatregelen.

20. nr. 23 d.d. 1 maart 2021

Duiding

- Er zijn binnen de samenleving momenteel vier trends waarneembaar: (1) Het draagvlak voor de meeste maatregelen is onverminderd hoog en (2) de vaccinatiebereidheid staat op zijn hoogste punt sinds het RIVM begon met meten. (3) Tegelijkertijd is het vertrouwen in het coronabeleid als geheel verder gedaald. Steeds minder mensen vinden dat maatschappelijke belangen goed worden afgewogen en besluiten goed worden toegelicht. Ook wordt kritiek geleverd op de schijnbare willekeur van de keuze voor sectoren die mogen versoepelen. (4) Dit ongenoegen in combinatie met 'coronamoeheid' (en mogelijk ook het initiële succes van Viruswaarheid bij de rechter) leidt tot een toename in oproepen tot burgerlijke ongehoorzaamheid, (aangekondigde) rechtszaken tegen de overheid en begrip op sociale media voor uitingen van burgerlijke ongehoorzaamheid. Tot dusver blijven daadwerkelijke manifestaties van burgerlijke ongehoorzaamheid beperkt, maar bij het uitblijven van perspectief voor ontriefde groepen binnen de samenleving kunnen de manifestaties toenemen.

Maatschappelijk ongenoegen

- Viruswaarheid heeft het hoger beroep over het afschaffen van de avondklok verloren. Het gerechtshof oordeelde dat er wel degelijk sprake is van buitengewone omstandigheden die de invoering van de avondklok mogelijk maken. De uitspraak trekt op sociale media veel aandacht. Tegenstanders van de avondklok vinden dat de rechtsstaat 'dood' is en dat we in een 'bananenrepubliek' leven. Viruswaarheid gaat in cassatie bij de Hoge Raad.
- Er loopt nog een ander kort geding waarin Viruswaarheid eist dat de Staat overgaat tot rectificatie van "onjuiste en onvolledige en daardoor onrechtmatige berichtgeving aan de Nederlandse burger" op het gebied van Covid-vaccinaties. Ook wil de actiegroep dat de voorlichtingscampagnes worden gestaakt. Uitspraak in deze zaak volgt op 10 maart.

21. nr. 24 d.d. 5 maart 2021

Situatiebeeld

Draagvlak voor de maatregelen

- Viruswaarheid heeft het kort geding over vaccinaties verloren: De rechtbank in Den Haag heeft vrijdag alle vorderingen afgewezen. De actiegroep eiste rectificatie van de Staat over "onjuiste en onvolledige en daardoor onrechtmatige berichtgeving aan de Nederlandse burger" op het gebied van Covid-vaccinaties. Ook wilde de actiegroep dat de voorlichtingscampagnes worden gestaakt.

22. nr. 26 d.d. 15 maart 2021

Maatschappelijk ongenoegen

- In verschillende steden waren vorige week fakkeloptochten tegen het coronabeleid. In Alkmaar, Amersfoort, Gouda en Groningen gingen mensen de straat op om hun onvrede te uiten. Overal verliepen de tochten vreedzaam. In Amersfoort zegt Viruswaarheid de tocht te hebben georganiseerd. Welke organisatie er achter de andere tochten zit is niet duidelijk.

23. nr. 30 d.d. 12 april 2021

Maatschappelijk ongenoegen

- In Baarn demonstreerden zaterdag meer dan duizend mensen tegen het coronabeleid bij Kasteel Groeneveld (die dag open was als corona-testpilot). Het protest was opgezet door de organisatie 'Police for Freedom'. Gesproken werd over een "mars voor de menselijke verbinding". Viruswaarheid-voorman Willem Engel liep mee.

24. nr. 34 d.d. 30 april 2021

Situatiebeeld

Draagvlak voor de maatregelen

- Na de ongeregeldheden zijn er foto's gedeeld van enkele politieagenten die in Arnhem 'buitensporig veel geweld gebruikten', vergezeld met oproepen om een politieman 'thuis op te zoeken'. Burgemeester Marcouch van Arnhem heeft zich hiertegen uitgesproken. Viruswaarheid heeft op haar socialemediakanalen 'slachtoffers van het politiegeweld' opgeroepen zich te melden en gaat op 1 mei een uitzending op sociale media aan dit onderwerpen wijden.
- Op woensdag 28 april is er na ruim drie maanden een einde aan de avondklok gekomen. De maatregel, die aanvankelijk werd ingesteld voor twee weken, heeft een behoorlijke impact gehad op de samenleving en het werk van de politie, die veel vaker repressief moest optreden dan normaal. Maandag dient een kort geding van Viruswaarheid tegen de staat; de organisatie eist dat de overheid het instrument niet meer inzet. Zij voelen zich in hun zaak gesteund door de uitspraak van 5.1.2e die in een talkshow stelde dat deze maatregel geen effect heeft gehad. Het RIVM geeft aan dat dit nog moet worden berekend en begrijpt niet waar 5.1.2e 5.1.2e dit op baseert. Het is vooralsnog onduidelijk of dit effect nauwkeurig berekend kan worden.

25. nr. 35 d.d. 3 mei 2021

Maatschappelijk ongenoegen

- Vandaag dient een kort geding van Viruswaarheid tegen de staat. De actiegroep grijpt het kort geding, dat aanvankelijk zou gaan om de intrekking van de avondklok, nu aan om de vordering uit te breiden en de voorzieningenrechter te vragen alle overige coronamaatregelen te beëindigen.
- Er is grote ophef ontstaan nadat Forum voor Democratie via sociale media een poster over Bevrijdingsdag verspreidde met de tekst: "Op 5 mei herdenken we 75 jaar vrijheid" en de jaartallen 1945-2020 vergezeld met een overlijdenskruisje. Naast Forum voor Democratie is de oproep ondertekend door verschillende initiatieven en organisaties die zich verzetten tegen de coronamaatregelen, waaronder Viruswaarheid en Nederland in Verzet. Politici, belangenorganisaties en het CIDI keuren de boodschap van Forum voor Democratie in felle bewoording af. Op sociale media wordt de oproep eveneens overwegend afgekeurd.

26. nr. 36 d.d. 10 mei 2021

Situatiebeeld

Draagvlak voor de maatregelen

- Op maandag 10 mei is de schriftelijke uitspraak in een kort geding van actiegroep Viruswaarheid tegende Nederlandse Staat. Op 3 mei eiste de actiegroep in de rechtbank in Den Haag de afschaffing van alle resterende coronamaatregelen. Oorspronkelijke inzet was de opheffing van de avondklok, maar nu deze vervallen is eist Viruswaarheid het afschaffen van alle resterende maatregelen. De zitting werd op een livestream op verschillende platformen van Viruswaarheid gedeeld. Op de facebook- en twitterpagina van Viruswaarheid leverden veel volgers kritiek op de rechtspraak: deze zou partijdig zijn. Verder volgt op 25 mei een hoger beroep van Viruswaarheid tegen de vaccinatiecampagne.

Maatschappelijk ongenoegen

- Thierry Baudet heeft massale verontwaardiging gewekt door via een poster op te roepen om op 5 mei '75 jaar vrijheid' te herdenken. Deze vrijheid zou door de overheid met de coronamaatregelen zijn afgenomen. De actie werd gesteund door onder andere Viruswaarheid, Nederland in Verzet en Blue Tiger Studios.
- Op meerdere plekken in Nederland werd op Bevrijdingsdag geprotesteerd tegen de coronamaatregelen. Onder meer in Den Haag kwamen een paar honderd mensen af op een protest van de actiegroepen Nederland in Opstand en Viruswaarheid. In Amsterdam was er op de Dam een vrijheidsmanifestatie van de beweging Vrij en Sociaal Nederland. Op de online kanalen van deze actiegroepen werd in de posts en reacties onveranderd onvrede geuit over de huidige maatregelen: er zou geen vrijheid gevierd kunnen worden of geen sprake zijn van vrijheid omdat de overheid deze in verband met COVID-19 aan banden heeft gelegd. Demissionair staatssecretaris Knops noemde de acties in het programma 'Goedemorgen Nederland' ongepast. Online ontstond veel kritiek op zijn opmerking.

27. nr. 37 d.d. 17 mei 2021

Maatschappelijk ongenoegen

- De rechter bepaalde op maandag 10 mei dat de coronamaatregelen niet van tafel hoeven. Viruswaarheid eiste dit in een kort geding tegen de Staat, maar volgens de rechter is de wettelijke basis voor de maatregelen voldoende.

28. nr. 38 d.d. 25 mei 2021

Maatschappelijk ongenoegen

- Een screenshot van de veelbesproken twitterruzie tussen 5.1.2e en de leider van Viruswaarheid, Willem Engel, staat sinds een week afgebeeld in 2.000 bushokjes en op billboard-schermen door heel Nederland.

29. nr. 39 d.d. 31 mei 2021

Maatschappelijk ongenoegen

- In Brussel waren zaterdag 29 mei enkele duizenden demonstranten uit diverse landen op de been voor een Europese coronademonstratie. Zij protesteerden tegen het coronapaspoort en de mondmaskers. Er waren volgens de (sociale) media 'enkele honderden' Nederlanders aanwezig, onder wie Viruswaarheid-voorman Willem Engel en sommigen in militair uniform, en tevens sympathisanten van de 5.1.2e 5.1.2e

30. nr. 40 d.d. 4 juni 2021

Maatschappelijk ongenoegen

- Op het bericht dat Willem Engel 50.000 euro aan Viruswaarheid-donaties gebruikte voor een stuk grond in Spanje wordt verdeeld gereageerd. Het merendeel van de reacties stelt dat dit (uiteindelijk) te verwachten was van 'zo'n soort organisatie', terwijl de 'harde kern' van Corona-ontkenners en -relativeerders dit bericht wegzetten als bewuste desinformatie vanuit de 'mainstream media' om Viruswaarheid in een kwaad daglicht te zetten. Bovenstaande onderstreept de niet-wankelende steun van de achterban van Viruswaarheid, zelfs bij negatieve berichtgeving omtrent de organisatie, tegenover hun frontman en organisatie.

31. nr. 41 d.d. 7 juni 2021

Maatschappelijk ongenoegen

- Op het bericht dat Willem Engel 50.000 euro aan Viruswaarheid-donaties gebruikte voor een stuk grond in Spanje wordt verdeeld gereageerd. Het merendeel van de reacties stelt dat dit (uiteindelijk) te verwachten was van 'zo'n soort organisatie', terwijl de 'harde kern' van Corona-ontkenners en -relativeerders dit bericht wegzetten als bewuste desinformatie vanuit de 'mainstream media' om Viruswaarheid in een kwaad daglicht te zetten. Bovenstaande onderstreept de niet-wankelende steun van de achterban van Viruswaarheid, zelfs bij negatieve berichtgeving omtrent de organisatie, tegenover hun frontman en organisatie.

32. nr. 43 d.d. 14 juni 2021

Maatschappelijk ongenoegen

- Er is online de nodige commotie ontstaan nadat Willem Engel, de voorman van Viruswaarheid, op Twitter een verband gelegd had tussen het neervallen van [redacted] tijdens de wedstrijd tussen Denemarken en Finland op het EK en het coronavaccin. Het overgrote merendeel van de mensen reageerde afkeurend op het bericht. Het bericht werd snel van het platform gehaald door Twitter.

WOBCovid19.Rijksoverheid.nl

Openbaar Ministerie

Ressortsparket, vestiging Den Haag

Postadres: Postbus 20302, 2500 EH Den Haag

Bezoekadres
Prins Clauslaan 60
2595 AJ Den Haag
Telefoon (088) 699 2660
Fax (088) 699 0210

Aan het Gerechtshof
Den Haag

Onderdeel	Ressortsparket
Doorkiesnummer(s)	088-6998410
Datum	6 september 2022
Ons kenmerk	K22/220277
Onderwerp	Beklag ex art 12 Sv.

Edelgrootachtbaar College,

Ingevolge de opdracht van uw hof doe ik hierbij ten aanzien van het beklag van de heer W.C. Engel (hierna: klager), op grond van artikel 12 van het Wetboek van Strafvordering, schriftelijk verslag. In verband hiermee heb ik bij de hoofdofficier van justitie van het arrondissementsparket Rotterdam inlichtingen ingewonnen. Het namens de hoofdofficier opgestelde ambtsbericht van 1 juni 2022 met de daarbij gevoegde processtukken leg ik hierbij aan uw hof over.

Klager doet beklag over het ontbreken van een motivatie voor het niet vervolgen van M. Kuijpers (beklaagde) ten aanzien van bedreiging, gepleegd op 4 oktober 2020. Voorts doet klager beklag over het niet vervolgen van Özcan Akyol en Jan Vlug voor het handelen van beklaagde. Zijns inziens lijkt het handelen van beklaagde "direct te zijn ingegeven door uitingen in de media van figuren als Özcan Akyol en Jan Vlug die opriepen om cliënt te stoppen."[1]

Ontvankelijkheid van klager
Klager kan worden aangemerkt als rechtstreeks belanghebbende en is derhalve ontvankelijk in zijn beklag.

Beoordeling van het beklag
Voor een samenvatting van de feiten, de omstandigheden waaronder deze hebben plaatsgevonden en de genomen beslissing(en) verwijs ik naar het ambtsbericht. De officier van justitie achtte vernieling bewezen en heeft de zaak afgedaan met een strafbeschikking. Deze is op 14 april 2022 onherroepelijk geworden. De officier heeft in onderhavige zaak niet vervolgd voor bedreiging. Ook Özcan Akyol en Jan Vlug zijn niet vervolgd voor de door beklaagde gepleegde feiten.

---

[1] Beklagschrift ex artikel 12 Sv, 15 mei 2022.

De plaatsvervangend hoofdofficier van justitie heeft deze beslissing toegelicht in het ambtsbericht. De officier van justitie heeft aangegeven geen wettig en overtuigend bewijs voor bedreiging in het onderhavige dossier te zien. Het opzet van beklaagde lijkt niet (mede) op bedreiging te zijn gericht en ook de andere in het dossier opgenomen bewijsmiddelen (waaronder met name de getuigenverklaringen) bieden geen mogelijkheid voor een succesvolle vervolging van bedreiging. Ik kan mij vinden in deze conclusie en zal deze in dit advies nader motiveren.

Volgens het openbaar ministerie is niet komen vast te staan dat beklaagde op 3 oktober 2020 de dansschool heeft gebeld. Evenmin blijkt uit het dossier dat beklaagde met gebalde vuist op klager is afgerend of dat hij klager heeft geduwd. Wel blijkt uit het dossier dat beklaagde naar de dansstudio van klager is gegaan, een foto van de dansschool heeft gemaakt en aldaar een medewerker naar klager heeft gevraagd. Klager was op dat moment niet aanwezig. Beklaagde is vervolgens teruggegaan naar zijn auto en weer uitgestapt toen klager op een gegeven moment naar buiten liep. Nadat klager zijn woning weer was binnengegaan en de deur had gesloten, heeft beklaagde de ruit van de voordeur ingeslagen. Vervolgens is hij vertrokken.

Hoewel het bezoeken van iemand op zijn of haar privéadres een zekere dreiging kan inhouden, temeer wanneer er foto's van de woning (in dit geval dansstudio) worden gemaakt, vormt dit op zichzelf nog geen strafbare bedreiging. Artikel 285 Sr geeft een limitatieve opsomming met betrekking tot strafbare bedreigingen. Volgens vaste jurisprudentie van de Hoge Raad[2] moet voor een bewezenverklaring van bedreiging aan de volgende — kort weergegeven — drie vereisten zijn voldaan:

1. degene die wordt bedreigd is daadwerkelijk op de hoogte van de bedreiging. Dit kan rechtstreeks zijn, maar ook indirect;
2. de bedreiging is van dien aard en onder zodanige omstandigheden gebeurd dat bij de bedreigde redelijke vrees kon ontstaan dat het misdrijf waarmee werd gedreigd ook gepleegd zou worden. Het gaat erom dat de bedreiging in het algemeen een dergelijke vrees zou kunnen opwekken;
3. er is sprake van opzet bij de verdachte. Dit opzet is zowel gericht op het op de hoogte raken (eerste vereiste) als op het ontstaan van redelijke vrees (tweede vereiste). Dit opzet kan ook in voorwaardelijke vorm aanwezig zijn: het bewust aanvaarden van de aanmerkelijke kans.

Het staat buiten kijf dat klager op de hoogte was van de gedragingen van beklaagde.

Deze gedragingen zijn mijns inziens niet van dien aard en onder zodanige omstandigheden gebeurd dat bij klager in dit specifieke geval redelijke vrees

---

[2] Vgl. HR 16 maart 2021, ECLI:NL:HR:2021:384; Parket bij de Hoge Raad 16 februari 2021, ECLI:NL:PHR:2021:141. HR 7 juni 2005, ECLI:NL:HR:2005:AT3659, HR 17 januari 1984, ECLI:NL:HR:1984:AC8252.

kon ontstaan dat hij het leven zou kunnen verliezen[3] of zwaar lichamelijk letsel zou kunnen oplopen[4], mede omdat beklaagde niet heeft getracht de woning van klager binnen te komen. Beklaagde heeft zich op geen enkel moment fysiek tot klager gericht en heeft ook niet gedreigd dat te zullen doen.

Voorts blijkt niet uit het dossier dat de wil van beklaagde (mede) gericht was op het teweegbrengen van redelijke vrees bij klager. De verklaring van beklaagde — dat hij naar de woning van klager is gegaan om een gesprek met klager te voeren en in een opwelling de ruit heeft ingeslagen — is niet onaannemelijk en wordt onder meer ondersteund door de getuigenverklaring van B. O[redacted].

Ten aanzien van de klacht over het niet vervolgen van Özcan Akyol en Jan Vlug verwijs ik naar hetgeen de officier in dit verband in het ambtsbericht heeft gezegd. Het dossier bevat geen enkel aanknopingspunt dat voornoemde personen enige invloed hebben gehad op het handelen van beklaagde jegens klager.

[redacted]

Ik adviseer uw hof het beklag af te wijzen.

[redacted]

advocaat-generaal

[redacted]

Geachte heer Janssen,

Wij kunnen elkaar de hand schudden: op een gegeven moment verloren wij beiden ons geduld als gevolg van uitspraken van Willem Engel.

U kende gisteren uw eigen redenen en lichtte dat publiekelijk toe. Die kans kreeg ik niet, waardoor er een scheef beeld ontstond over de forse woorden die ik eerder uitsprak over Willem Engel en zijn partner en waarvan advocaat Ruperti middels een audiobestand handig gebruik dacht te maken. Hoe zat het ook alweer? Hoor en wederhoor? Daar was gisteren geen sprake van. Wel kreeg de heer Ruperti alle kans en ruimte om deze goedkope streek uit te halen zonder de context te duiden, het leed was al geschied. Zeer kwalijk, ik betreur dat ten zeerste.

Toegegeven, mijn woordkeuze was stevig en past niet in mijn dagelijkse vocabulaire. Ik neem echter geen woord terug van mijn uitspraken en zal bij een voorkomende situatie de heer Engel opnieuw aanspreken.

Omdat u de heer Ruperti wél maar mij géén gelegenheid gaf, hier de achtergrond: Willem Engel en zijn partner hebben het recente overlijden van Léonie Sazias (die ik persoonlijk kende) misbruikt door in berichten op Twitter te suggereren dat zij was overleden als gevolg van vaccinatie tegen Covid19 en hebben hiermee de familie diep, diep gekwetst. Deze berichten hebben ook mij persoonlijk geraakt, vandaar mijn (hele) boze woorden. Dat advocaat Ruperti vilein de context achterwege liet verbaast mij geenszins. Voor de volledigheid: mevrouw Sazias overleed aan de gevolgen van darmkanker.

Overigens, van polemiek is geen sprake, zoals u suggereerde. Ik volg keurig de weg van het doen van een (collectieve) aangifte, gevolgd door onderzoek van de politie en justitie en het oordeel van uw rechtbank. Daarnaast spiegel ik de uitspraken van de heer Engel, maar altijd binnen de grenzen van het strafbare. Uw waarschuwende woorden waren in die zin volstrekt overbodig. Vanzelfsprekend stelde ik uw besluit om het verzoek van de heer Ruperti te verwerpen zeer op prijs.

Aangezien u ervoor koos om mij en mijn uitspraken jegens Willem Engel publiekelijk te (laten) bespreken, vindt u het vast niet bezwaarlijk dat ik bovenstaande context eveneens publiekelijk plaats.

Dank voor uw betrokkenheid en inzet in deze strafzaak, ik heb alle vertrouwen in een rechtvaardige afloop.

Vriendelijke groet,

Norbert Dikkeboom

■

Bijlage 2

Van: Michael Ruperti
Aan: [redacted] (Rechtbank Rotterdam); [redacted] (AP Rotterdam)
Cc: [redacted]
Onderwerp: Brief Willem Engel
Datum: donderdag 5 januari 2023 10:43:39
Bijlagen: brief OM ontbrekende stukken.doc

Goedemorgen,

Op uitdrukkelijk verzoek van cliënt Engel doe ik u bijgaand ten behoeve van de komende zitting zijn brief toekomen.

Graag geef ik de rechtbank in overweging om tijdens de zitting aan te geven zich wel of niet voldoende voorgelicht te achten om een vonnis te wijzen, waarna eventueel het onderzoek ter zitting kan worden gesloten en mondeling uitspraak kan worden gedaan. Uiteraard kan dan op 23 januari 2023 het schriftelijke vonnis volgen.

Met vriendelijke groet,

Michael Ruperti

Edelachtbare rechtbank en leden van het openbaar ministerie,

Vooruitlopend op de zitting van aankomende maandag 9 januari 2023 vraag ik uw dringende aandacht voor navolgende punten.

De rechtbank beval op 20 juni 2022 dat het volledige BOB-dossier, de PL's en relevant videomateriaal aan het strafdossier toegevoegd moesten worden:

> *PV 20 juni 2022, Parketnummer: 10/043746-22*
>
> *"Verzoeken tot het toevoegen van stukken aan het dossier. Er bestaat voldoende belang bij de toevoeging van de filmpjes van de uitingen van de verdachte die zouden zijn gedaan. Indien het mogelijk is om de filmpjes terug te halen, dienen de filmpjes zo breed mogelijk te worden toegevoegd aan liet dossier.*
>
> *De processen-verbaal genoemd op pagina 68 tot en met 71 van liet dossier zijn relevant en dienen te worden toegevoegd aan het dossier.*
>
> *Omtrent liet BOB-dossier wordt geen beslissing genomen, aangezien deze stukken al door het openbaar ministerie toegevoegd zijn aan het dossier."*

Tot op heden ontbreken volgende stukken:

- Huidige zaak, aangifte Dikkeboom PL1700-2022005823 volgnummers 4,7,8,11,14,16,17,23,24,25;
- Huidige zaak, Aangifte Haasbeek PL1500-2021227070 volgnummer 4 en wellicht >8
- BOB dossier, stelselmatige observatie van 30 maart – 5 april, melding 7 april 2022 PL1700-2022095963;
- Relevante stukken zoals de beslissing van het OM om verdachte specifiek op 16 maart aan te houden en de beslissing om de aanvaller can verdachte niet te vervolgen;
- Melding 12 maart 2022 van gesprek met agent in Rotterdam, (zie bericht 15 maar Yesilgoz) PL1700-2022075765;
- De zaak van de aanvaller 3 oktober 2020, vooral de getuigenverklaringen zijn van belang en de beslissingen van het OM PL1700-2020324366 , 10/248119-20;
- Na meerdere verzoeken aan politie, gemeente en OM ontbreekt nog steeds het videomateriaal van de intercom van de ambtswoning van Bruls. Uit PL0600-2021452868 is op te maken dat het videomateriaal werd veiliggesteld en in bezit is van de politie. Dit is van belang omdat dit het doorslaggevende punt was voor de inbewaringstelling en gevangenhouding. Er is strafrechtelijke aangifte gedaan wegens smaad en laster aangezien alle bewijs ontbreekt voor een causaal verband tussen het koffie drinken en het vernielen van de lens van de intercom.

> **Beoordeling**
> De rechter-commissaris heeft de voor voorlopige hechtenis vereiste 'ernstige bezwaren' aanwezig geacht en met betrekking tot de vereiste 'gronden' het volgende overwogen.
> *De verdachte heeft kennelijk gedurende een lange periode stelselmatig mensen opgeroepen om zich te begeven naar en/of contact op te nemen met personen en/of instellingen die in zijn ogen onjuist handelen. Verschillende keren heeft dat ertoe geleid dat grote aantallen mensen daadwerkelijk naar die locaties zijn gegaan en/of telefonisch contact hebben opgenomen en (aldaar) die personen en/of instellingen benaderd hebben op een wijze die als bedreigend en intimiderend is ervaren.* ***Zo is vermoedelijk als gevolg van de oproep door verdachte een poging tot brandstichting bij de ambtswoning van een burgemeester gepleegd, waarna de actie vervolgens vermoedelijk door verdachte is geprezen en aangemoedigd. De verdachte was hiervan blijkens andere door hem verstuurde berichten kennelijk op de hoogte, zijn Twitteraccounts zijn naar aanleiding hiervan ook geschorst geweest en hij is eerder aangehouden naar aanleiding van dergelijke berichten.***
> *Desondanks, volhardt de verdachte naar het doet voorkomen in zijn gedrag waarbij geldt dat de feiten en omstandigheden thans niet wezenlijk zijn veranderd. Hierdoor is sprake van een situatie waarin er ernstig rekening mee moet worden gehouden, dat de verdachte wederom een misdrijf zal begaan waardoor de gezondheid of veiligheid van personen in*

- Het noodbevel van 28 juni 2020 te Den Haag uitgevaardigd door waarnemend voorzitter Remkes leek volledig gewist te zijn maar we hebben deze uiteindelijk via een screenshot op Twitter zelf kunnen achterhalen. (https://twitter.com/Newsroom070/status/1277195969793228801 op 13:03 28 juni 2020) Deze voldoet op geen enkele manier voldoet aan de wettelijke vereisten gesteld in artikel 175 Gemeentewet:

Noodbevel van kracht voor potentiële demonstranten

De plv. voorzitter van de Veiligheidsregio Haaglanden Johan Remkes heeft een noodbevel uitgevaardigd om mensen die voornemens zijn te demonstreren op het Malieveld of de Koekamp, ondank het verbod en de uitspraak van de kort geding rechter, te sommeren dit niet te doen. De tekst van het noodbevel leest u hieronder:

Gelet op:

Artikel 175 van de Gemeentewet jo. artikel 39 van de Wet veiligheidsregio's;

B E V E E L T:

Personen die zich bevinden in het gebied omgeven door de ringweg S100 en op het Malieveld/Koekamp en zich door kleding, uitrusting, meegevoerde voorwerpen, uitingen of gedragingen manifesteren als personen die deel willen nemen aan de verboden demonstratie op het Malieveld, of op enige andere wijze willen bijdragen aan verstoringen van de openbare orde zich uit dit gebied dienen te verwijderen en daarvan verwijderd te houden.

en

Personen die zich bevinden buiten Den Haag en zich door kleding, uitrusting, meegevoerde voorwerpen, uitingen of gedragingen manifesteren als personen die deel willen nemen aan de verboden demonstratie op het Malieveld, of op enige andere wijze willen bijdragen aan verstoringen van de openbare orde in Den Haag zich uit Den Haag verwijderd dienen te houden.

Den Haag, 28 juni 2020

De voorzitter van de veiligheidsregio Den Haag,

Johan Remkes

- Een rapportage aan de gemeenteraad naar aanleiding van het noodbevel ontbreekt eveneens.
- In PL1700-2022005823-26 wordt gesproken over aanhoudingen op basis van artikel 184 SR: het noodbevel is evident nietig zodat dit geen rol kan spelen kan deze strafzaak.

Aanstaande maandag zullen wij de nadruk leggen op volgende onderwerpen:

- Politieke aansturing van het strafproces;
- De fabricage en vervalsing van bewijsmateriaal;
- Trial by media;
- Misbruik van bevoegdheden;
- Onjuist informeren en misleiden van de rechtbank.
- Lijst met te horen getuigen;
- Ontvankelijkheid OM
- Onderzoeksvragen.

Vanzelfsprekend kan de behandeling van deze strafzaak niet voortgezet worden voordat het

dossier compleet is. Ik verzoek dan ook dringend om de resterende stukken tijdig aan het dossier toe te voegen. Ook verzoek ik een schriftelijke reactie van het OM zodat ter zitting een beslissing kan worden genomen over deze zaken.

Met vriendelijke groet,

Bijlage 3

Van: Mike Ruperti
Aan: [redacted] (Rechtbank Rotterdam)
Cc: [redacted] (AP Rotterdam); [redacted] (AP Zeeland-West-Brabant); [redacted]@cleerdin-hamer.nl
Onderwerp: Re: verzoeken W.C. Engel
Datum: vrijdag 23 december 2022 14:28:22

Geachte mevrouw [redacted],

Dank voor uw bericht en ik wens u allen alvast fijne dagen toe.

Met vriendelijke groet,

M. Ruperti

Op 23 dec. 2022 om 14:09 heeft [redacted] (Rechtbank Rotterdam) <[redacted]@rechtspraak.nl> het volgende geschreven:

Geachte heer Ruperti,

Ik mail u namens de voorzitter.

Dank voor uw mails.

Op 9 januari a.s. krijgt uw cliënt de gelegenheid om de nieuwe stukken die hij onder de (eerdere) verzoeken legt nader te duiden.
Wij zullen proberen daar een zittingszaal voor te reserveren.
Na een reactie van de officier van justitie zullen wij, zoals eerder bepaald, het onderzoek sluiten en bij vonnis een beslissing op de verzoeken nemen.

Met vriendelijke groet,

mr. [redacted]
senior juridisch medewerker

<image001.png>

Straf 1
Kamer [redacted] flex
06574[redacted]

Informatie van de Raad voor de rechtspraak, de rechtbanken, de gerechtshoven en de bijzondere colleges vindt u op www.rechtspraak.nl.

Bijlage 4

Van: [redacted] (Rechtbank Rotterdam)
Aan: "Mike Ruperti"
Cc: [redacted] (AP Rotterdam); [redacted] (AP Zeeland-West-Brabant); [redacted]@cleerdin-hamer.nl"
Onderwerp: RE: Brief Willem Engel
Datum: donderdag 5 januari 2023 12:00:00
Bijlagen: image001.png

Geachte heer Ruperti,

Dank voor uw mail.

Zoals in mijn vorige mail van 23 december 2022 al is vermeld krijgt uw cliënt de gelegenheid om de nieuwe stukken die hij onder de (eerdere) verzoeken legt nader te duiden.
Daarna krijgen de officieren van justitie de gelegenheid daarop te reageren.
Gelet op de beschikbare tijd en het voornamelijk aanvullende karakter van de verzoeken, zal de spreektijd zijn beperkt tot een eerste termijn van 20 minuten en een re- en dupliek van 10 minuten.
Zoals het zich nu laat aanzien zal - zoals eerder bepaald - het onderzoek worden gesloten en zal bij vonnis een beslissing op de (aanvullende) verzoeken worden genomen.

Met vriendelijke groet,

mr. [redacted]
senior juridisch medewerker

Straf 1
Kamer [redacted] flex
06574[redacted]

de Rechtspraak
Rechtbank Rotterdam

Van: Michael Ruperti <ruperti@cleerdin-hamer.nl>
Verzonden: donderdag 5 januari 2023 10:41
Aan: [redacted] (Rechtbank Rotterdam) <[redacted]n@rechtspraak.nl>; [redacted] (AP Rotterdam) <[redacted]@om.nl>
CC: [redacted]@cleerdin-hamer.nl>
Onderwerp: Brief Willem Engel

Goedemorgen,

Op uitdrukkelijk verzoek van cliënt Engel doe ik u bijgaand ten behoeve van de komende zitting zijn brief toekomen.

Graag geef ik de rechtbank in overweging om tijdens de zitting aan te geven zich wel of niet voldoende voorgelicht te achten om een vonnis te wijzen, waarna eventueel het onderzoek ter zitting kan worden gesloten en mondeling uitspraak kan worden gedaan. Uiteraard kan dan op 23 januari 2023 het schriftelijke vonnis volgen.

Met vriendelijke groet,

Michael Ruperti

Bijlage 5

Rechtbank Rotterdam, strafkamer

Zitting 9 januari 2022

Inzake:

Openbaar Ministerie vs Willem Engel

[redacted]

Niet ontvankelijkheids verweer 9 januari 2023

Inleiding

1. Vandaag hebben we de vierde zittingsdag in een gefabriceerde strafzaak over zeven geknipte en geplakte tweetjes. Eerder zat ik bij de rechter-commissaris en twee keer bij de raadkamer en bij het hof over mijn gevangenhouding. Al deze keren had de rechter kunnen ingrijpen en een einde kunnen maken aan deze evident onrechtmatige zaak.

2. Vorige zittingsdag in november was op basis van het bewijsmateriaal al duidelijk dat het hier om een politieke vervolging gaat. Intussen stapelen nieuwe bewijsmiddelen over de politieke bemoeienis en het onrechtmatige geknoei en gekonkel van het Openbaar Ministerie met mijn strafzaak zich op.

3. Vandaag verzoek ik u opnieuw de zaak tegen mij niet-ontvankelijk te verklaren omdat ten het dossier nog steeds niet compleet is, er nieuwe bewijzen voor politieke inmenging zijn, de bewijsmiddelen gefabriceerd en vervalst zijn, er onrechtmatig bijzondere opsporingsbevoegdheden gebruikt zijn en ik hier als mensenrechtenactivist vervolgd wordt met het doel mij het zwijgen op te leggen. Ik zal deze punten kort toelichten.

Stukken niet geleverd

4. Iedere zitting die we tot nu toe hadden, heb ik verzocht om de ontbrekende dossierstukken. Tot op de dag van vandaag cruciale dossierstukken. Ik noem ze even op:

- In het primaire dossier, de aangifte van Dikkeboom ontbreken meer dan tien volgnummers waar wij sinds 20 juni 2022 om vragen. U gaf de officier van justitie herhaaldelijk opdracht deze aan te leveren. Dat gebeurde niet.

- Het tweede dossier van aangever Haasbeek is evenmin compleet. Ook lijken er volgnummers te doubleren hetgeen doet vermoeden dat hierin is gerommeld.

- Het BOB-dossier is incompleet. Het op 10 januari 2022 gestarte oriënterende onderzoek en de stelselmatige observatie van 30 maart tot 5 april 2022 ontbreken.

5. Dat ik mij als verdachte mij ondanks uw herhaaldelijke opdracht aan de officier van justitie deze stukken aan te leveren moet verdedigen op basis van een incompleet dossier vormt een ernstige schending van de goede procesorde die tot niet-ontvankelijkheid dient te leiden.

Politieke inmenging

6. De vorige zitting heb ik uitgebreid de politieke inmenging in mijn zaak besproken. De op 23 december 2022 toegevoegde stukken bevatten onweerlegbaar bewijs van politieke inmenging. Zo zijn er e-mails tussen het OM, de NCTV en de minister van J&V die laten zien dat het gaat om een 'media-gevoelige zaak'.

7. Emails tussen het OM de NCTV en de minister van JenV laten zien dat het ging om een 'media gevoelige zaak'

8. Het wordt nog gekker: er zitten e-mails bij van voor mijn arrestatie. In het gedeelte van het BOB-dossier dat ik wel ontving is te lezen dat ik op de openbare weg buiten het zicht van de media aangehouden diende te worden.

9. Waarom? Omdat men wist dat de arrestatie van een politiek activist tot een heftige reactie zou leiden in de publieke opinie. De mediaberichtgeving diende bewaakt en gestuurd te worden.

10. De ontbrekende BOB-stukken kunnen duidelijkheid geven wie dit aanstuurde en waarom.

11. De aanvangsdatum 10 januari 2022 doet vermoeden dat mijn publicaties over de financiële belangenverstrengelingen van Sigrid Kaag het startschot vormde.

12. Het feit dat minister van justitie Yesilgoz persoonlijk op de hoogte moest worden vormt een duidelijke aanwijzing dat dat zij deze politieke vervolging persoonlijk accordeerde.

13. Een tweede trigger was kennelijk de mondelinge behandeling op 9 maart 2022 van de beroepsprocedure tegen het demonstratie-verbod van 21 en 28 juni 2020. Daar verzochten wij om het horen als getuige van Remkes, Zwinkels en Van Musscher opgeroepen om hun rol bij deze demonstraties en verboden.

14. In het BOB-dossier is te lezen dat de arrestatie tussen 11 en 17 maart moest gebeuren. Uiteindelijk gebeurde dat op 16 maart 2022 voor het stembureau, waarmee de zaak een nog politieker karakter kreeg.

15. De data 12 en 13 maart 2022 waren kennelijk niet geschikt voor een aanhouding waren. Van deze dagen zijn er wel observatierapporten maar er was kennelijk teveel publiek en media bij de bijeenkomsten.

16. Op 18 maart 2022 werd bij de voorgeleiding bij de RC voor de inbewaringstelling ook gelijk 90 dagen gevangenschap gevraagd.

17. Op het moment dat ik gevangen zat, gebeurde een aantal opvallende dingen. Duidelijk gecoördineerd werden op 23 maart 2022 door vier verschillende overheidsorganisaties gevoelige zaken opgeruimd.

- De uitspraak in het beroep tegen de demonstratieverboden van 21 & 28 juni 2020 die op 20 april 2022 gepland was werd ineens vervroegd naar 23 maart 2022.

- Mijn VOG werd afgewezen op basis van een conceptdagvaarding in deze strafzaak. Dit concept heb ik opgevraagd. Minister Weerwind verzocht de rechtbank dit stuk geheim te houden, hetgeen opnieuw politieke inmenging is.

- Een artikel 12 procedure Sv aangaande deze demonstraties werd door het gerechtshof afgewezen.

- Het OM stuurde een schikkingvoorstel aan mijn aanvaller.

18. Het is duidelijk dat gewacht werd met deze uitspraken totdat ik vastzat. Het was duidelijk

voorgekookt dat er een veroordeling komen in mijn strafzaak in Den Haag zaak.

19. De politieke inmenging van de NCTV en ministers Yesilgoz en Weerwind en de nadruk dat het hier om een mediagevoelige zaak handelt maken duidelijk dat met deze strafrechtelijke vervolging andere doelen nagestreefd worden.

20. Om dit doel te bereiken ondersteunde het OM Dikkeboom hoe hij zijn aangifte moest inkleden. Dit blijkt uit het gesprek van 6 januari 2023 dat ik als bewijs heb toegevoegd. Er is uitgebreid contact geweest met Dikkeboom.

21. Tegelijkertijd werd de massa-aangifte met een enorme mediacampagne omgeven. Daarmee maakte het OM zich schuldig aan trial by media.

22. Uit ons WOO-verzoek wordt duidelijk dat er e-mails, appjes en telefoongesprekken zijn geweest, ook na de massa-aangifte. Dikkeboom wist te vertellen dat hij op verzoek van de recherche contact had met het onderzoeksteam. Daarnaast heeft het OM voor of vlak na mijn arrestatie Dikkeboom op de hoogte gesteld, terwijl het volgens het OM niet om een slachtofferdelict handelt.

23. Uit het gesprek blijkt verder dat Dikkeboom ook aangaf de in de aangifte opgenomen uitingen 'geknipt en geplakt' heeft. Het feit dat Dikkeboom tot op heden zijn beschuldigingen jegens mij op niet mis verstane wijze in diverse media uit. Delen van zijn aangifte had hij al letterlijk in de media vermeld. Dit deed hij dus bewust vóórdat het OM de gelegenheid kreeg om zelfs maar een onderzoek in te stellen, laat staan mij dan maar eerst als verdachte te horen. Waarbij een van de uitgangspunten behoort te zijn dat de rechten van een verdachte bij aanvang van het verhoor dienen te worden gëeffectueerd. Dikkeboom heeft hiermee willens en wetens zijn eigen belangen laten prevaleren boven het evidente strafvorderlijke belang om een gedegen onderzoek te kunnen uitvoeren gericht op de waarheidsvinding. Door zeer gericht en getimed de media op te zoeken heeft Dikkeboom het strafrechtelijk onderzoek op negatieve wijze beïnvloed. Hij heeft bewust mij en mijn stichting

publiekelijk beschadigd. Dat het OM is meegaat in de handelwijze en motieven van deze "aangever" is een ernstige schending van mijn belangen en daarmee een grove schending van de beginselen van een behoorlijke procesorde. Dit punt is klip en klaar, echter op zijn minst dien ik de gelegenheid te krijgen om Dikkeboom te horen over zijn communicatie met het OM.

24. Verder staat vast dat het OM de rechtbank voorgelogen en misleid heeft. Wij hebben meermaals vragen gesteld of er communicatie is geweest met de NCTV. Ook de rechtbank vroeg dit. Het Openbaar Ministerie ontkende dit. Nu staat vast dat het OM hier niet de waarheid sprak.

25. Dit alles is een ernstige schending van behoorlijk proces en het opportuniteitsbeginsel.

26. Daarbij wil ik alsnog de voorzitter van de NCTV Aalbersberg en minister Yesilgöz als getuige horen. Afgelopen keer heeft u dit verzoek afgewezen omdat door de ontkenning van de officier de bemoeienis van deze personen volgens u niet vaststond.

De dagvaarding

27. Dan kom ik nu bij de dagvaarding: bij zes van de zeven ten laste gelegde tweets is er geknipt, geplakt dan wel anderszins gerommeld.

28. Het bewijs is gefabriceerd door een deel van de uiting weg te knippen, de uitingen te presenteren alsof ze op een andere datum zijn gedaan, door context te verwijderen en in een geval is zelfs de tekst van de uiting veranderd. Ik loop ze kort na:

- Bij de uiting over het zorgtehuis werd de beeldopname van 13 september 2020 niet meegenomen maar het filmpje van 10 december 2020 wel: daar werd halverwege een knip gedaan waardoor de context veranderde. In het ontbrekende gedeelte herhaalde ik de tekst van 13 september 2020 waarin ik oproep namelijk niet schelden of dreigen.

- Bij de tweet over koffie bij Bruls werd een verband gelegd met brandstichting. Dit werd aangevoerd als belangrijkste grond om mij drie weken op te sluiten. Na onderzoek bleek er geen

sprake van brandstichting en de vernieling van de lens van de intercom had geen enkel aantoonbaar verband met zowel de tweet als met de mensen die daar bananen en briefjes hebben neergelegd.

- De eerste tweet over 21 juni 2020 blijkt achteraf pas op 22 juni 2020 gepost te zijn. Door met een internet-archive te werken wekt het OM valselijk de indruk als deze uiting op 21 juni 2020 om 15:00 werd gepost.

- De facebook-post over 21 juni 2020 werd op 19 juni 2020 geplaatst, voordat de rechter uitspraak deed. Deze tweet is halverwege afgeknipt. In het verwijderde gedeelte staat duidelijk een oproep om ergens anders naar toe te gaan dan het Malieveld.

- De publicatie van Hart van Nederland waarin een kopie van de facebookpost van 26 juni 2020 opgenomen was – ook voordat de rechter uitspraak deed – is gepresenteerd alsof deze op 28 juni 2020 is geplaatst. Daarnaast is in dit filmpje geknipt, hetgeen de betreffende rechercheur ook was opgevallen.

- Bij de tweet over de boosterinfectie zijn meerdere veranderingen aangebracht. Ten eerste is het woord 'QUOTE' verwijderd. Verder is een *carriage return* weggehaald en tot slot werden de aanhalingstekens verplaatst waardoor de betekenis veranderde.

- De enige tweet die niet werd veranderd is is tegelijkertijd de enige die ook in het andere strafdossier zit. Wel is geprobeerd om de tweet in een andere context te plaatsen door de reactie die ik enkele minuten daarna onder de tweet plaatste weg te laten. Hierin beantwoordde ik vragen over het doel, het strafbare feit dat met prikbussen gepleegd wordt, over intimidatie, lastigvallen en fotograferen.

29. Dan komen we nog bij het feit dat de officier nog steeds geen duidelijkheid gegeven heeft tot welke strafbare feiten met deze gefabriceerde uitingen zou zijn opgeruid.

30. Aan het einde van de laatste zitting kwam het OM uit de losse pols met een halve

onderbouwing waarbij verrassend genoeg ook het oproepen tot deelname aan een verboden demonstratie artikel 11 WOM genoemd werd. Op 20 juni 2022 liet het OM nog weten dat dit feit NIET ten laste gelegd zou worden.

31. De andere door het OM genoemde 'strafbare feiten' als dwang, belediging, bedreiging en bedreiging met ernstig letsel zijn iet onderbouwd of gespecificeerd. Dit zijn geen concrete artikelen uit het Wetboek van Strafrecht. Van elk genoemd feit kent de wet minimaal zes strafbaarstellingen in verschillende varianten.

32. Daarmee is van huis uit al niet voldaan aan het eerste criterium van opruiing, namelijk het *oproepen tot enig strafbaar feit.* Als er geen toetsing mogelijk is dan kan het dus niet strafbaar zijn.

33. Het fabriceren van bewijsmiddelen, het ontbreken van een concretisering tot welke strafbare feiten opgeroepen is en het achterhouden van bewijsmiddelen vormen een dusdanige schending van de goede procesorde dat dit in een normale strafzaak direct tot niet-ontvankelijkheid moet leiden.

Inzet opsporingsbevoegdheden

34. Dan kom ik bij de onrechtmatige inzet van bijzondere opsporingsbevoegdheden en dwangmiddelen voor een doel waarvoor geen rechterlijke toestemming gegeven is. In de aanvraag van de officier is geen onderbouwing te vinden over het doel waarvoor deze ingezet zijn.

35. Dan hebben we het nog niet over de arrestatie na mijn eerdere vrijlating terwijl er geen sprake was van het schenden van een voorwaarde. Verder ontbrak toestemming voor deze nieuwe stelselmatige observatie en schonden de betreffende politiemensen de richtlijnen voor geweldgebruik zoals het gebruik van handboeien en hadden zij de wettelijke plicht zich te identificeren. Het OM geeft toe dat deze overtredingen op haar advies gebeurden.

Vrijheid van meningsuiting

36. Deze zaak gaat om een ernstige schending van het recht op vrijheid van meningsuiting.

37. Het in artikel 167, tweede lid, van het Wetboek van Strafvordering neergelegde **opportuniteitsbeginsel** houdt in dat het openbaar ministerie, op grond van zijn eigen verantwoordelijkheid, met betrekking tot het al dan niet strafrechtelijk vervolgen van verdachten de in het geding zijnde belangen kan afwegen. Deze belangenafweging staat, in geval van vervolging, in het algemeen niet ter beoordeling van de rechter. Slechts indien het openbaar ministerie in redelijkheid niet tot vervolging had kunnen besluiten, of wanneer anderszins sprake is van schending van enig beginsel van behoorlijke procesorde, kan het recht tot strafvervolging vervallen worden verklaard. Mijn advocaat heeft reeds op de eerste zitting van deze zaak hierop een preliminair verweer gevoerd. Bij pleidooi op de laatste zitting heeft hij dit herhaald. Hij heeft betoogd en onderbouwd dat het OM na afweging van de betrokken belangen in redelijkheid **NIET** tot de vervolgingsbeslissing heeft kunnen komen. Het OM heeft gehandeld in strijd met het vereiste van een redelijke en billijke belangenafweging. Bij een juiste en zorgvuldige belangenafweging had het OM al niet tot dagvaarding mogen overgaan. Uiteraard heeft het OM een grote mate van beleidsvrijheid en beslissingsbevoegdheid. Maar aan het grondprincipe beleidsvrijheid voor de aanklager en controle daarop door de rechter, doet dit niet af. Zie o.a. ECLI:NL:HR:2012:BX4280:. Indien een rechter tot het oordeel komt dat sprake is van een uitzonderlijk geval waarin het OM niet-ontvankelijk moet worden verklaard in de vervolging, gelden voor deze beslissing zware motiveringseisen. De ruime discretionaire bevoegdheid van het OM om al dan niet tot vervolging over te gaan wordt beperkt door de werking van beginselen van een goede procesorde. De schending van deze beginselen kunnen ook in uitzonderlijke gevallen leiden tot niet ontvankelijkheid van het OM in de vervolging. De vervolgingsbeslissing wordt daarbij ten volle aan de beginselen getoetst (zie HR 2 februari 1999, NJ 1999/554). Daarbij kan de conclusie dat er sprake is van een ernstige schending van beginselen van een goede procesorde, waarbij doelbewust of met grove

veronachtzaming van verdachten belangen wordt tekort gedaan aan dienst recht op een behoorlijke behandeling van zijn zaak, leiden tot niet ontvankelijkheid van het OM.

38. Het is nu evident dat in deze zaak redenen zijn die - zeker in onderlinge samenhang bezien - de conclusie rechtvaardigen dat niet tot een strafrechtelijke vervolging/dagvaarding had mogen worden overgegaan. Zelfs gedurende de zittingen en zelfs ná de laatste zitting zijn feiten en omstandigheden gebleken, zoals ik hiervoor heb opgesomd en feilloos heb aangetoond, dat er sprake is van evidente schendingen van de beginselen van een behoorlijke procesorde: de politieke inmenging, betrokkenheid en bemoeienis NCTV, geen openheid willen geven over de totstandkoming van de aangifte door het contact met Dikkeboom, achterhouden, vervalsen en manipuleren van het bewijs, willekeur, etc. Er is geen sprake van een eerlijk proces. Er is gehandeld in strijd met artikel 6 en 10 van het EVRM. Deze politieke vervolging moet nu stoppen en het is aan u als rechter de taak om dit te doen.

39. In Europese jurisprudentie zijn het vooral zaken tegen Hongarije, Rusland en Turkije waarbij strafrechtelijke vervolgingen voor opruiing en het verbieden van acties en demonstraties een rol spelen. Inmiddels doet Nederland niet meer onder bij het strafrechtelijk vervolgen en monddood maken van politieke activisten. strafrechtelijk v. Zeker Hongarije als lid van de

40. Ik ben voorzitter van een mensenrechtenorganisatie, ik ben opiniemaker en ik ben ook politiek actief en verricht journalistieke activiteiten. In deze hoedanigheden neem ik actief deel aan het openbare debat.

41. Een land waarin machthebbers politieke tegenstanders en mensenrechtenactivisten met gefabriceerde bewijzen en haatcampagnes strafrechtelijk laat vervolgen en opsluiten, is geen democratische rechtsstaat. Een overheid die afwijkende meningen actief onderdrukt door censuur en intimidatie is evenmin een vrij land. Een land waarin het openbaar ministerie mensenrechtenactivisten strafrechtelijk vervolgd

42. Ik heb drie weken in een cel gezeten en wordt strafrechtelijk vervolgd voor zeven geknipte en geplakte uitingen die op geen enkele wijze te beschouwen zijn als strafbare feiten. Dit is evident een politieke vervolging.

43. Opvallend is ook dat medestanders van het regime niet bevreesd hoeven te zijn voor strafrechtelijke vervolgingen. Als bijlage vindt u nogmaals de sepotbeslissing inzake de oproep van een universitair docent van de TU-Twente om ongevaccineerde studenten uit te sluiten door de toegang tot het klaslokaal te ontzeggen.

44. In de sepotbeslissing is te lezen dat deze evidente oproepen tot haat vallen onder het publieke debat en de vrijheid van meningsuiting. In de aan mij ten laste gelegde feiten is nergens een uiting te vinden die zelfs maar in de buurt komt hiervan. Voor mij gelden kennelijk andere maatstaven dan voor mensen die opruien tegen ongevaccineerden.

Rol rechtbank

45. Elk van de hierboven genoemde feiten zouden individueel genoeg zijn om het OM niet ontvankelijk te verklaren.

46. De vraag is waarom de rechtbank na drie zittingsdagen het openbaar ministerie nog steeds niet terecht heeft gewezen.

47. Dit terwijl de enige juiste vraag aan het openbaar ministerie is hoe zij het in haar hoofd haalt deze zaak voor de rechter te brengen. Integendeel, de voorzitter spaarde het openbaar ministerie keer op keer, ook nadat duidelijk was dat de ontbrekende dossierstukken nog steeds niet aangeleverd waren en de tenlastelegging bestaat uit gefabriceerde bewijsmiddelen waarin geknipt, geplakt en tekstwijzigingen zijn aangebracht.

48. Bij mij bestaat de indruk dat de rechtbank afkoerst op een vooraf al vaststaande veroordeling. Vorige zitting liet u al weten niets te zien in een niet-ontvankelijkheid. Het is echter uw taak als rechtspraak om fundamentele vrijheidsrechten te beschermen tegen een *overreaching government*. Ik krijg de hier jammer genoeg de indruk dat u het regime ondersteunt.

49. Het geeft mij bijvoorbeeld weinig vertrouwen dat u de ondermijningsagenda en het samenwerkingsverband van het RIEC ondersteunt.

verzoeken W.C. Engel

Geachte heer Ruperti,

Ik mail u namens de voorzitter.

Dank voor uw mails.

Op 9 januari a.s. krijgt uw cliënt de gelegenheid om de nieuwe stukken die hij onder de (eerdere) verzoeken legt nader te duiden.
Wij zullen proberen daar een zittingszaal voor te reserveren.
Na een reactie van de officier van justitie zullen wij, zoals eerder bepaald, het onderzoek sluiten en bij vonnis een beslissing op de verzoeken nemen.

Met vriendelijke groet,

50. Vanzelfsprekend waardeer ik het dat u mij alle ruimte gegeven heeft om te spreken. Maar dat maakt dit niet tot een eerlijk proces. Als u verder niets doet met de argumenten die ik naar voren breng, dan heeft dit hele proces geen zin.

51. Ook voorzitter Janssen neemt deel aan het publieke debat via twitter en podcastst. Een aantal van deze uitingen voeg ik hier toe. Het staat iedereen vrij om een injectie te nemen of grapjes te maken of iemand de zitting van 21 november 2022 wil overnemen. Valt allemaal onder de vrijheid van meningsuiting. Ook het volgen van een twitteraccount "stop viruswaarheid" of Jan Vlug is allemaal mogelijk.

52. In een aantal uitingen zie ik echter grote steun voor het door Viruswaarheid en mijzelf bestreden coronabeleid. Daarmee staat u politiek recht tegenover de door mij uitgedragen opvattingen.

53. Het vonnis van 30 maart 2020 over de *coronahoester* gaat nog verder dan dat. Nu wees u dit vonnis aan het begin van de crisis.

54. Omdat de uitingen in combinatie met dit vonnis een duidelijke politieke voorkeur laat zien, wil ik graag weten of u en uw mederechters daar inmiddels anders in staan of dat u opnieuw zo

zou vonnissen.

55. Mochten u niet tot andere inzichten gekomen zijn, dan is duidelijk dat u niet geschikt bent om deze zaak te behandelen en geef ik u in overweging om zich te verschonen.

56. Tot slot verzoek ik u alsnog het openbaar ministerie niet ontvankelijk te verklaren dan wel onze onderzoekswensen alsnog toe te staan.

Ik dank u voor uw aandacht.

57.

Jacco Janssen
@janssen_jacco

In de rij voor vaccinatie in de Van Nelle fabriek. Voor een rasechte Rotterdammer in vele opzichten heel mooi.

58.

Jacco Janssen
@janssen_jacco

Hele goede nieuwe coronamaatregelen. Wie de regels volgt, heeft een zekere vrijheid. Wie dat niet doet, heeft een probleem. Niets nieuws onder de zon eigenlijk. Al jaren mijn werk.

7:56 p.m. · 21 mrt. 2020 · Twitter for iPhone

59. 8 Retweets 45 Vind-ik-leuks

Tien dagen gevangenisstraf voor coronahoester die agenten bedreigde

Rotterdammer Matthieu de G. (40) moet tien dagen de cel in voor het dreigen met 'coronaspuug' naar agenten. Ook moet hij beide agenten ieder 100 euro betalen aan immateriele schade. De aanklager eiste zes weken gevangenisstraf, waarvan twee weken voorwaardelijk.

ECLI:NL:RBROT:2020:2696

Uitspraak delen

Instantie	Rechtbank Rotterdam
Datum uitspraak	[illegible]
Datum publicatie	[illegible]
Zaaknummer	[illegible]
Rechtsgebieden	Strafrecht
Bijzondere kenmerken	Eerste aanleg - meervoudig
Inhoudsindicatie	[illegible]
Vindplaatsen	Rechtspraak.nl NJFS 2020, 139 [illegible]

Verrijkte uitspraak

Uitspraak

[redacted]

Niet ontvankelijkheids verweer

Opportuniteitsbeginsel geschonden,
- politieke inmenging (minister yesilgoz, Weerwind, NCTV)
- weigering vervolging aanvaller (zie sepot)
- Samenspannen met belager (Dikkeboom, delen onderzoeksgegevens)

Opsporing en vervolging zijn niet fatsoenlijk verlopen
- Fabricage bewijsmateriaal (6 van de 7uitingen gefabriceerd)
- Achterhouden stukken (zie brief bewijsmateriaal)
- Voorliegen rechtbank (NCTV, BOB dossier, Dikkeboom, Brandstichting, ten laste legging WOM)
- Onrechtmatig gebruik BOB (enkel om aan te houden buiten de media en buiten heterdaad op verkiezingsdag)
- Onrechtmatige arrestatie (boeien, maskers, identificatie, niet overtreden voorwaarden)
- Ondeugdelijke dagvaarding (geen concreet strafbaar feit genoemd, criterium 1 voor opruiing)

Vrijheid van meningsuiting
- Publiek debat (zie sepot Femke Nijhuis)
- Erkenning politiek activist (mee gedaan aan verkiezingen, veel in de media, voorzitter van een mensenrechten stichting, journalist)
- Europese jurisprudentie (Hongarije, Rusland en Turkije)

Politiek inmenging

datum	13 juli 2022
onderwerp	
contactpersoon	mevr L. Martens
doorkiesnummer	088-36 26000
ons kenmerk	zaaknummer ROT 22 / 2136 VOG GVZ
uw kenmerk	D2021225
bijlage(n)	Kopie A12
onderwerp	het beroep van W.C. Jingel te Rotterdam

t 088-36 26000

Voor veilig e-mailen kijk op www.rechtspraak.nl/contactrdam

www.rechtspraak.nl

Bij beantwoording de datum en ons kenmerk vermelden. Wilt u slechts een zaak in uw brief behandelen.

Geachte heer,

Over het beroep met zaaknummer ROT 22 / 2136 VOG GVZ deel ik u het volgende mee.

De rechtbank heeft van De Minister voor Rechtsbescherming een verzoek tot geheimhouding van een of meerdere stukken ontvangen. Ik stuur hiervan een kopie.

U kunt **binnen twee weken** na de datum van verzending van deze brief schriftelijk reageren op het verzoek van verweerder. Als u wilt, kunt u de rechtbank in uw reactie gelijk toestemming geven om kennis te nemen van de onderliggende stukken.

Als u naar aanleiding van deze brief vragen hebt, kunt u contact opnemen met de administratie van de rechtbank op het hierboven vermelde doorkiesnummer.

Als u de rechtbank belt of schrijft, verzoek ik u het zaaknummer te vermelden.

Hoogachtend,

de griffier

NCTV WOO stukken

Signalement Terrorisme en Radicalisering 3/2022, 6 april 2022

Passages met Willem Engel, viruswaanzin en/of viruswaarheid:

Aanhoudingen binnen radicale onderstroom anti-overheidsbeweging

Afgelopen maand zijn er verschillende aanhoudingen verricht van personen die tijdens de coronapandemie een zekere bekendheid hebben gekregen vanwege hun voornamelijk activistische, maar in sommige gevallen ook extremistische gedrag. Een van hen was Willem Engel, die als leider van de protestgroep Viruswaarheid een belangrijk gezicht werd van het verzet tegen de coronamaatregelen. Engel werd op woensdag 16 maart, de dag van de gemeenteraadsverkiezingen, door de politie aangehouden. Hij was op weg naar het stemlokaal. Twee dagen later maakte het OM bekend dat hij twee weken in voorarrest moest blijven. Engel wordt op basis van zeven berichten op zijn socialmedia-accounts verdacht van opruiing.[21] Na het voorarrest is Engel vrijgelaten, met de voorwaarde dat hij geen uitingen mag doen op sociale media.[22] Na zijn vrijlating is Engel opnieuw aangehouden, omdat hij zich niet aan zijn schorsingsvoorwaarden zou hebben gehouden.[24] Inmiddels is hij opnieuw op vrije voeten.[25]

Complotdenkers zoals Engel vormen een deel van de radicale onderstroom van de anti-overheidsbeweging.

[21] "Rotterdammer verdacht van opruiing langer vast", *Openbaar Ministerie*, 18 maart 2022.

U waarschuwde eerder voor anti-overheidsextremisten. Daarbij zou het gaan om zo'n twintig online onruststokers, met zo'n honderdduizend aanhangers. Wat is de drijfveer van die 20 mensen?

,,Ik weet het niet. Bij mensen die een witte etno-staat willen, is er een duidelijke ideologie, hoe verwerpelijk die ideologie ook is. Maar er was eind november een proces in de rechtbank Rotterdam vanwege opruiing (de rechtszaak tegen Viruswaarheid-voorman Willem Engel, red) en ik heb geprobeerd de drijfveer achter die groepering te begrijpen. Maar dat vind ik lastig om te duiden."

https://www.ad.nl/politiek/hoogste-terreurbestrijder-van-mij-mag-je-die-complotten-allemaal-geloven~a53aadb2/

M: [redacted]
E: [redacted]@om.nl
www.om.nl

Van: [redacted]@minjenv.nl <[redacted]@minjenv.nl>
Verzonden: dinsdag 15 maart 2022 19:06
Aan: [redacted] (Parket-Generaal) <[redacted]@om.nl>; [redacted]@minjenv.nl
CC: [redacted] (Parket-Generaal) <[redacted]@om.nl>
Onderwerp: RE: Melding ontwikkeling gevoelige zaak: aangifte [redacted] tegen [redacted]

Dank [redacted], we brengen de melding bij de minister.

Als het zover is en er is een concept bericht gereed nav [redacted] dan ontvangen wij die ook graag. Dit in verband met het op de hoogte brengen van onze communicatie collega's.

Fijne avond gewenst!
Groet
[redacted]

To: [redacted] - BD/DCOM/WS&O[[redacted]@minjenv.nl]
Cc: [redacted] - BD/DBO/ADVIES[[redacted]@minjenv.nl]
From: [redacted] BD/DJOA/JBOZ
Sent: Fri 3/18/2022 12:12:10 PM
Subject: RE: voorgeleiding [redacted]
Received: Fri 3/18/2022 12:12:10 PM

Helemaal prima. Ik zet [redacted] ook even in de cc zodat DBO het ook weet.
Groet
[redacted]

Van: [redacted] - BD/DCOM/WS&O
Verzonden: vrijdag 18 maart 2022 13:10
Aan: [redacted] - BD/DJOA/JBOZ ; [redacted] - BD/DCOM/WS&O
CC: [redacted] - BD/DJOA/JBOZ
Onderwerp: RE: voorgeleiding [redacted]

Super dank! Ik zal MJenV dan via whatsapp ook seintje geven zodra het uit is, gezien evt samenloop met het einde van de Ministerraad.
Met vriendelijke groet,

[redacted]

Ministerie van Justitie en Veiligheid
Directie Communicatie
Turfmarkt 147 | 2511 DP | Den Haag
Postbus 20301 | 2500 EH | Den Haag

M [redacted]
[redacted]@minjenv.nl
www.rijksoverheid.nl/jenv

3. Aanhouding 5.1.2e **wegens opruiling**

Het OM heeft ons gemeld dat het de bedoeling was om 5.1.2e 5.1.2e zou worden aangehouden. Aanleiding is onder andere het oriënterend onderzoek dat het OM is gestart naar de aangiften die tegen de 5.1.2e zijn gedaan (zie o.a.

5.1.2e

5.1.2e De verwachting is dat 5.1.2e zal worden voorgeleid vanwege de recidivegroep en het feit dat opruiling een zes-jaarsfeit is.

UPDATE 18 maart 2022: het OM laat ons telefonisch weten dat 5.1.2e is voorgeleid en dat is besloten tot voorlopige hechtenis. 5.1.2e blijft dus nog vastzitten. Een persbericht volgt zo spoedig mogelijk. DCOM en DBO zijn per e-mail ingeseind.

Behandelaar 5.1.2e 5.1.2e
Afdoening: MJenV via werkstroom DJ met spoed ingelicht
Status: afgedaan
DJ: 3911183 en 3916812 (map bekende Nederlanders)

PL1700-2022005823-5

Het onderzoeksdeling bestaat uit het volgende:
Op 10 januari 2022 werd een opsporingsonderzoek gestart onder de naam Kodak naar aanleiding van een collectieve aangifte tegen Willem C. Engel. In december 2021 werd door ruim 22.581 personen aangifte gedaan van onder meer opruiing, gepleegd in de periode juni 2020 tot en met januari 2021.

https://www.nu.nl/coronavirus/6189631/viruswaarheid-voorman-willem-engel-aangehouden-wegens-opruiing-over-corona.html

16 maart 2022

Twitter haalde in januari twee accounts van Willem Engel offline. Het netwerk heeft hem laten weten dat hij de regels heeft overtreden, zei de voorman van actiegroep Viruswaarheid toen tegen NU.nl.

25 maart 2022

In januari besloot het OM tot het onderzoek nadat een collectieve aangifte tegen Engel was ingediend. De aangifte wegens opruiing, verspreiding van medische desinformatie, oplichting, uitingen met een terroristisch oogmerk en bedreiging was door ruim 22.000 mensen ondertekend.

Een rechter besluit vrijdag of Engel langer blijft vastzitten.

Van: 5.1.2e @minjenv.nl 5.1.2e @minjenv.nl
Verzonden: maandag 4 april 2022 11:47
Aan: 5.1.2e - BD DJOA BBOP - 5.1.2e @minjenv.nl 5.1.2e - BD DJOA BBOP - 5.1.2e @minjenv.nl 5.1.2e BD DJOA JBOZ 5.1.2e @minjenv.nl 5.1.2e 5.1.2e - BD DJOA JBOZ 5.1.2e @minjenv.nl - 5.1.2e - BD DJOA BBOP 5.1.2e @minjenv.nl
CC: 5.1.2e BD DBO M&B 5.1.2e @minjenv.nl - DGRR Parlementair - DGRR BJZ 5.1.2e @minjenv.nl - DGSenB - Secretariaat 5.1.2e @minjenv.nl - Secretariaat - Minister van Justitie en Veiligheid - 5.1.2e @minjenv.nl - Secretariaat - Minister voor Rechtsbescherming 5.1.2e @minjenv.nl - SCTV Stuf - SCTV - 5.1.2e @netv.minjenv.nl - BD-Parlementaire Agenda 5.1.2e @minjenv.nl - Secretariaat - DGRR 5.1.2e @minjenv.nl - Secretariaat - Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid - @minjenv.nl
Onderwerp: 05-04-2022 14:00: Mondelinge vraag van - het lid VAN MEIJEREN (FvD) aan de minister van Justitie en Veiligheid over het bericht 5.1.2e ...

Beste collega,

WIJZIGING kamerbehandeling: Mondelinge vraag van - het lid VAN MEIJEREN (FvD) aan de minister van Justitie en Veiligheid over het bericht 5.1.2e

De wijziging is te zien in het detailrapport onder de knop "Historie-overzicht".

Van: 5.1.2e - BD/DJOA/JBOZ < 5.1.2e @minjenv.nl>
Verzonden: maandag 4 april 2022 17:21
Aan: 5.1.2e - BD/DJOA/JBOZ < 5.1.2e @minjenv.nl>
Onderwerp: RE: concept stukken

Ok. Gek. Zegt PaG daar ook van dat we dat niet kunnen delen? Kan evt. nog morgen worden toegevoegd als dat voor het OM akkoord is.

Van: 5.1.2e - BD/DJOA/JBOZ < 5.1.2e @minjenv.nl>
Verzonden: maandag 4 april 2022 17:02
Aan: 5.1.2e - BD/DJOA/JBOZ < 5.1.2e @minjenv.nl>
Onderwerp: RE: concept stukken

Ja, alleen gek genoeg, komt dit niet in de berichtgeving van het OM zelf terug. Die houden het op de schorsingsvoorwaarde is overtreden. Wel blijkt uit berichtgeving dat toen bekend werd dat 5.1.2e 5.1.2e het OM was gevraagd om een reactie en dat het OM zich toen soort van ging beraden. Maar een expliciete mededeeling over die voorwaarde is er niet van het OM. Althans, niet dat ik heb kunnen ontdekken.

Van: 5.1.2e - BD/DJOA/JBOZ < 5.1.2e @minjenv.nl>
Verzonden: maandag 4 april 2022 17:00
Aan: 5.1.2e - BD/DJOA/JBOZ < 5.1.2e @minjenv.nl>
Onderwerp: RE: concept stukken

Verder alleen suggestie voor spreektekst: de minister kan toch uitleggen waarom het OM reden heeft gezien om 5.1.2e ?
Groeten, 5.1.2e

open.overheid.nl dat client na het verloren kort geding heeft opgeroepen om niet meer naar de demonstratie in Den Haag te gaan.
Toevoeging 3: client wijst op nader bewijs van NCTV bemoeienis
Toevoeging 4: hieruit blijkt onomstotelijk dat over de aangifte tegen client meer communicatie is geweest middels whatsappgesprekken en e-mails tussen het OM en de heer Dikkeboom.
Toevoeging 5: client wijst op nader bewijs van bemoeienis door diverse overheidsinstanties.
Toevoeging 6: client wijst op nader bewijs van bemoeienis door het NCTV met zijn strafzaak middels e-mailverkeer tussen het ministerie van Justitie, het Parket-Generaal (OM) en de NCTV (staf).
Toevoeging 7: client wijst erop dat hij deze brief van het OM d.d. 6 september 2022 pas op 23 november 2022, aldus 2 dagen na de zitting heeft ontvangen.

OM (PM0600-2021386888)

[illegible] dat er geen sprake is van een strafbaar feit. Naar ons oordeel is er sprake van vrijheid van meningsuiting:

De inhoud van deze column is namelijk onderdeel van een breed maatschappelijke discussie. Dit speelt ook in de zorg, in bedrijven, bij (sport)clubs enzovoort. Ongeacht of je al dan niet aanspraak kunt maken op het zijn van een columnist heeft eenieder recht op een eigen mening. Ook wanneer een ander deze mening niet bevalt. Dat volgens u geen sprake is van een mening, omdat deze docente de macht heeft dit ook uit te voeren, gaat naar onze mening ook niet op. Deze docente doet een oproep maar er wordt geen uitvoering gegeven aan het weigeren van toegang.

Er is geen sprake van een strafbaar feit, omdat:
- Het niet gaat om discrimineren wegens ras, godsdienst, levensovertuiging, landlaap, geslacht of hetero homoseksuele gerichtheid. Het gaat om het onderscheid wel/niet vaccineren en dat valt niet onder de discriminatiegronden. Derhalve is deze oproep niet strafbaar in de zin van art. 137c WvSr (groepsbeleediging) of art. 137d WvSr (aanzetten tot haat) of art. 429quater WvSr (uitsluitingsdelict t.a.v. discriminatie).
De oproep is namelijk een vorm van kritiek op het gedrag van de studenten die zich mogelijk niet laten vaccineren. Kritiek op gedrag valt niet onder discriminatie.
- De uitlating is gedaan in het kader van het maatschappelijk debat en valt, zoals hiervoor uiteengezet, onder de vrijheid van meningsuiting.
- Er geen sprake is van uitsluiting van een groep studenten, omdat de universiteit de niet gevaccineerde studenten de toegang tot de universiteit niet heeft geweigerd. Ook deze docente doet het niet op eigen gezag tijdens haar lessen.

Ons kenmerk Z/22/80071
Pagina 4/4

beoordelingen, op voorwaarde dat deze informatie de betrokkene 'betreft'. Aan deze laatste voorwaarde is voldaan wanneer de informatie wegens haar inhoud, doel of gevolg gelieerd is aan een bepaalde persoon.

Deze rechtspraak onderstreept dat indien wordt verzocht om openbaarmaking van informatie over een specifiek strafrechtelijk onderzoek naar (een) natuurlijke perso(o)n(en) en/of rechtsperso(o)n(en) en in dat verband de vraag aan de orde komt in hoeverre die informatie dient te worden aangemerkt als een persoonsgegeven of als een gegeven over een rechtspersoon, aan de definitie van een persoonsgegeven een ruime betekenis moet worden gegeven.

Bovenstaande overwegende, is alle informatie waar u naar vraagt aan te merken als strafvorderlijke gegevens als bedoeld in de Wjsg. Deze documenten (WhatsApp-berichten en e-mails tussen het Openbaar Ministerie en de heer Dikkeboom) vallen dan ook geheel buiten de reikwijdte van de Woo.

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
de minister van Justitie en Veiligheid,
namens de minister,
het College van procureurs-generaal,
namens het College,

De Hoofdofficier van Justitie,

Gesprek Dikkeboom (6 jan 2023)

- Contact over massa aangifte
- Extra contact over aanvullende aangifte
- Contact met rechercheurs over interpretatie
- Op de hoogte gebracht over arrestatie
- Geeft aan dat hijzelf heeft geknipt en geplakt en commentaar heeft toegevoegd gebundeld in de aangifte

Art 12, weigering vervolging aanvaller

Volgens het openbaar ministerie is niet komen vast te staan dat beklaagde op 3 oktober 2020 de dansschool heeft gebeld. Evenmin blijkt uit het dossier dat beklaagde met gebalde vuist op klager is afgerend of dat hij klager heeft geduwd. Wel blijkt uit het dossier dat beklaagde naar de dansstudio van klager is gegaan, een foto van de dansschool heeft gemaakt en aldaar een medewerker naar klager heeft gevraagd. Klager was op dat moment niet aanwezig. Beklaagde is vervolgens teruggegaan naar zijn auto en weer uitgestapt toen klager op een gegeven moment naar buiten liep. Nadat klager zijn woning weer was binnengegaan en de deur had gesloten, heeft beklaagde de ruit van de voordeur ingeslagen. Vervolgens is hij vertrokken.

Hoewel het bezoeken van iemand op zijn of haar privéadres een zekere dreiging kan inhouden, temeer wanneer er foto's van de woning (in dit geval dansstudio) worden gemaakt, vormt dit op zichzelf nog geen strafbare bedreiging. Artikel 285 Sr geeft een limitatieve opsomming met betrekking tot strafbare bedreigingen. Volgens vaste jurisprudentie van de Hoge Raad[2] moet voor een bewezenverklaring van bedreiging aan de volgende — kort weergegeven — drie vereisten zijn voldaan:

1. degene die wordt bedreigd is daadwerkelijk op de hoogte van de bedreiging. Dit kan rechtstreeks zijn, maar ook indirect;
2. de bedreiging is van dien aard en onder zodanige omstandigheden gebeurd dat bij de bedreigde redelijke vrees kon ontstaan dat het misdrijf waarmee werd gedreigd ook gepleegd zou worden. Het gaat erom dat de bedreiging in het algemeen een dergelijke vrees zou kunnen opwekken;
3. er is sprake van opzet bij de verdachte. Dit opzet is zowel gericht op het op de hoogte raken (eerste vereiste) als op het ontstaan van redelijke vrees (tweede vereiste). Dit opzet kan ook in voorwaardelijke vorm aanwezig zijn: het bewust aanvaarden van de aanmerkelijke kans.

kon ontstaan dat hij het leven zou kunnen verliezen[3] of zwaar lichamelijk letsel zou kunnen oplopen[4], mede omdat beklaagde niet heeft getracht de woning van klager binnen te komen. Beklaagde heeft zich op geen enkel moment fysiek tot klager gericht en heeft ook niet gedreigd dat te zullen doen.

Voorts blijkt niet uit het dossier dat de wil van beklaagde (mede) gericht was op het teweegbrengen van redelijke vrees bij klager. De verklaring van beklaagde — dat hij naar de woning van klager is gegaan om een gesprek met klager te voeren en in een opwelling de ruit heeft ingeslagen — is niet onaannemelijk en wordt onder meer ondersteund door de getuigenverklaring van B. Orchard.

Datum 6 september 2022
Opgestuurd op 23 november 2022
Curisten en docenten zijn niet gehoord..
Wybren van Haga vergelijkbaar verhaal

Fabricage bewijs

https://twitter.com/dancalegria/status/1274824507455352832

Aangezien Twitter het account van Willem Engel (@dancelegria) door Twitter is verwijderd, op het moment van dit onderzoek, kan er niet direct naar dat account gegaan worden om te onderzoeken wat @dancelegria op zijn Twitter account had gepost over de demonstratie op het malieveld op 21 juni 2020.

Wel kon ik via het Internet archive met de Waybackmachine delen van @dancelegria tweets *teruggevonden* worden. (www.web.archive.org/web/20200823133624/https://twitter.com/dancalegria)
@dancelegria had op 23-08-2020 2.843 volgers

Ben van Hartingsveldt

Kwam dit nog tegen:

17 juni VS / 18 juni NL: twitter.com/dancalegria/st...
18 juni VS / 19 juni NL: twitter.com/dancalegria/st...
19 juni VS / 20 juni NL: twitter.com/dancalegria/st...
20 juni VS / 21 juni NL: twitter.com/dancalegria/st...
21 juni VS / 22 juni NL:

Willem Engel @dancalegria · 22 juni 2020
Samen terug naar normaal
Kom je ook op 21 juni 2020?
Omarm de Vrijheid

#STNN #Corona #Lockdown #Vrijheid

10:48 pm · 2 dec 2020

1 [illegible]

21 juni 2de

Willem Engel

Zoals je hebt gehoord heeft de burgemeester Remkes van Den Haag onze demonstratie van Liefde verboden
Vanzelfsprekend kunnen wij je niet tegenhouden om, zoals je dat van plan was, gewoon naar het Malieveld in Den Haag te komen!
Als je komt, kom dan in liefde
Het is duidelijk dat onze bestuurders in nood zijn en heel hard hulp nodig hebben. Wij moeten ze helpen om terug te keren naar de democratie
Daarom organiseren wij een wake. Wij roepen een ieder op om zondag as. naar het plaatselijke stadhuis te gaan en daar een roos of een andere bloem neer te leggen
Liefde en Geduld mensen Liefde en Geduld

28 juni

Noodbevel van kracht voor potentiële demonstranten

De plv. voorzitter van de Veiligheidsregio Haaglanden Johan Remkes heeft een noodbevel uitgevaardigd om mensen die voornemens zijn te demonstreren op het Malieveld of de Koekamp, ondanks het verbod en de uitspraak van de kort geding rechter, te sommeren dit niet te doen. De tekst van het noodbevel leest u hieronder.

Gelet op

Artikel 175 van de Gemeentewet jo. artikel 39 van de Wet veiligheidsregio's.

B E V E E L T

Personen die zich bevinden in het gebied omgeven door de ringweg S100 en op het Malieveld/Koekamp en zich door kleding, uitrusting, meegevoerde voorwerpen, uitingen of gedragingen manifesteren als personen die deel willen nemen aan de verboden demonstratie op het Malieveld, of op enige andere wijze willen bijdragen aan verstoringen van de openbare orde zich uit dit gebied dienen te verwijderen en daarvan verwijderd te houden.

en

Personen die zich bevinden buiten Den Haag en zich door kleding, uitrusting, meegevoerde voorwerpen, uitingen of gedragingen manifesteren als personen die deel willen nemen aan de verboden demonstratie op het Malieveld, of op enige andere wijze willen bijdragen aan verstoringen van de openbare orde in Den Haag zich uit Den Haag verwijderd dienen te houden.

Den Haag, 28 juni 2020

De voorzitter van de veiligheidsregio Den Haag

Johan Remkes

zorgcentrum

Filmpje 10 dec 2020 geknipt en vertoont?

Op 10 december 2020 werd er een bericht geplaatst op het Facebookaccount van Willem Engel, met hierin de verwijzing naar een live uitzending op Youtube. Vermoedelijk gaat het hier om de livestream waarvan een deel te zien was het videobestand in Bijlage 1, opruiing 5 van de aangifte. In dit videobestand is Willem Engel te zien en zegt hij *"Ja, het gebeurd weer, en we doen het allemaal, we doen het voor de zorg. Mensen dat is natuurlijk een onzinverhaal, dat weten we inmiddels al lang. Maar het is heel schrijnend en ik weet dat ik ben verketterd omdat ik heb opgeroepen tot het bellen van een zorgtehuis. Ehh... dat ga ik toch nog een keer doen."* (einde bestand) Tijdens de livestream is een nieuwsartikel in beeld met de titel 'Verpleeghuis Nieuw-Vennep in quarantaine na bijna zeventig besmettingen, datum 9 december 2020. Bovenaan het artikel staat in grote letters het woord 'gijzeling'.

Maar heel duidelijk altijd beleefd, wij zijn de nette mensen, dat moeten we niet vergeten, het heeft geen zin om een overwinning te halen met leugens met agressie met deceptie. Nee, wij moeten het halen met onze waarden, wij staan voor een waarde gedreven maaatschappij. We zijn hier natuurlijk niet blij mee. Maar probeer niks te forceren. Je kan wel even een varag doen, van he, hoe is het nu geregeld, hebben mensen nog steeds beschikking, zelfbeschikking, zijn hier goede afspraken over gemaakt etc etc. want het is heel duidelijk dat het zorgtehuis zelf deze regels moet stellen.

https://videowaarheid.nl/video/framing-door-het-om-de-oproep-zorgcentrum-gulden-akker-te-goirle-10-september-2020/

Ten laste legging

Ondeugdelijke dagvaarding (geen concreet strafbaar feit genoemd, criterium 1 voor opruiing)

21 juni toch art 11 WOM? Op 11 aug 2022 kwam er een document binnen waarop de strafbare feiten werden onderzocht aangaande 21 en 28 juni 2020, op 20 juni 2022 werd nog gezegd dat het niet ten laste lag

28 juni zat niet bij de Dikkeboom aangifte, wie gaf opdracht op dit er ook bij te pakken?

Bruls, brandstichting? Komt niet meer terug, op welke manier kan er dan een dreiging of intimidatie ten last worden gelegd?

Er is ~100 dagen voorarrest gevraagd, hoe kan er dan bij de uiteindelijke eis geen gevangenis straf bij zitten?

Als het gaat om een principiele uitspraak, waarom dan aanhouden buiten heterdaad? Waarom de BOB inzetten om buiten de media aan te houden? Waarom ministers en NCTV die zich hiermee bemoeiden?

samenzweringen

23 maart 2022 (5 overheidsinstanties vegen schoon)

23 september 2020 (aanval via de media)

23 november 2022 (alle gegevens pas na de laatste zitting)

Verduistering bewijs

- Zie brief OM
- PL Dikkeboom
- PL Haasbeek
- PL aanvaller
- BOB dossier
- Video Bruls

onderzoeksvragen

OM misbruik bevoegheden

- Waarom werd er geen actie ondernomen op mijn brief over Vreugdenhil?
- Waarom advies voor politie om niet te identificeren tijdens aanhouding?
- Waarom beoordeelde het OM het eigen advies hiervoor?
- Waarom 14 dagen en 90 dagen gevraagd op 18 maart?
- Waarom aanhouden terwijl de voorwaarden niet waren overtreden?
- Waarom lekte het OM info naar de pers?
- Waarom pleegde het OM smaad en laster?

bijlagen

1. Aangifte tegen Remkes	5 januari 2023
2. Aangifte tegen OM	5 januari 2023
3. Gesprek Dikkeboom	6 januari 2023
4. Publicatie Ioannidis	1 januari 2023

Environmental Research 216 (2023) 114655

Contents lists available at ScienceDirect

Environmental Research

journal homepage: www.elsevier.com/locate/envres

Age-stratified infection fatality rate of COVID-19 in the non-elderly population

Angelo Maria Pezzullo [a,b], Cathrine Axfors [a], Despina G. Contopoulos-Ioannidis [c], Alexandre Apostolatos [d], John P.A. Ioannidis [a,e,*]

[a] Meta-Research Innovation Center at Stanford (METRICS), Stanford University, Stanford, CA, USA
[b] Sezione di Igiene, Dipartimento di Scienze della Vita e Sanita Pubblica, Universita Cattolica del Sacro Cuore, Rome, Italy
[c] Division of Infectious Diseases, Department of Pediatrics, Stanford University School of Medicine, Stanford, CA, USA
[d] Faculty of Medicine, Universite de Montréal, Montreal, Canada
[e] Departments of Medicine, of Epidemiology and Population Health, of Biomedical Data Science, and of Statistics, Stanford University, Stanford, CA, USA

ARTICLE INFO

Keywords:
COVID-19
Infection fatality rate
Seroprevalence
Bias
Epidemics

ABSTRACT

The largest burden of COVID-19 is carried by the elderly, and persons living in nursing homes are particularly vulnerable. However, 94% of the global population is younger than 70 years and 86% is younger than 60 years. The objective of this study was to accurately estimate the infection fatality rate (IFR) of COVID-19 among non-elderly people in the absence of vaccination or prior infection. In systematic searches in SeroTracker and PubMed (protocol: [illegible]), we identified 40 eligible national seroprevalence studies covering 38 countries with pre-vaccination seroprevalence data. For 29 countries (24 high-income, 5 others), publicly available age-stratified COVID-19 death data and age-stratified seroprevalence information were available and were included in the primary analysis. The IFRs had a median of 0.034% (interquartile range (IQR) 0.013–0.056%) for the 0–59 years old population, and 0.095% (IQR 0.036–0.119%) for the 0–69 years old. The median IFR was 0.0003% at 0–19 years, 0.002% at 20–29 years, 0.011% at 30–39 years, 0.035% at 40–49 years, 0.123% at 50–59 years, and 0.506% at 60–69 years. IFR increases approximately 4 times every 10 years. Including data from another 9 countries with imputed age distribution of COVID-19 deaths yielded median IFR of 0.025–0.032% for 0–59 years and 0.063–0.082% for 0–69 years. Meta-regression analyses also suggested global IFR of 0.03% and 0.07%, respectively in these age groups. The current analysis suggests a much lower pre-vaccination IFR in non-elderly populations than previously suggested. Large differences did exist between countries and may reflect differences in comorbidities and other factors. These estimates provide a baseline from which to fathom further IFR declines with the widespread use of vaccination, prior infections, and evolution of new variants.

1. Introduction

The Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) pandemic has had grave worldwide consequences. Among people dying from COVID-19, the largest burden is carried by the elderly ([illegible]), and persons living in nursing homes are particularly vulnerable ([illegible]). However, non-elderly people represent the vast majority of the global population, with 94% of the global population being younger than 70 years old, 91% being younger than 65 years old, and 86% being younger than 60 years old. It is therefore important to get accurate estimates of the infection fatality rate (IFR) of COVID-19 among non-elderly people, i.e., the proportion of deceased among those infected, and to assess the age-stratification of IFR among non-elderly strata. Such assessments carry profound implications in public health, from evaluating the pertinence of prevention measures to vaccine strategies. Several previous evaluations ([illegible]) have already synthesized information on age-stratified estimates of IFR. Most of those used data from early published studies, and these tended to have information from mostly hard hit countries, thus potentially with inflated IFR estimates. Moreover, several analytical and design choices for these reviews and data syntheses can be contested ([illegible]) and many more potentially informative seroprevalence studies have been published since then. We recently examined age stratified IFR in the

* Corresponding author. Meta-Research Innovation Center at Stanford (METRICS), Stanford University, Stanford, CA, USA..
E-mail address: [illegible] (J.P.A. Ioannidis).

https://doi.org/10.1016/j.envres.2022.114655
Received 11 October 2022; Received in revised form 21 October 2022; Accepted 22 October 2022
Available online 28 October 2022
0013-9351/© 2022 Elsevier Inc. All rights reserved.

non-elderly populations as a secondary analysis of a project focused primarily on the IFR in the elderly ([illegible]); however, in this evaluation only studies with sampling until the end of 2020 and which had a large number of elderly individuals were considered. The median IFR considering available data from fully representative general population studies was 0.0009% at 0–19 years, 0.012% at 20–29 years, 0.035% at 30–39 years, 0.109% at 40–49 years, 0.34% at 50–59 years, and 1.07% at 60–69 years without accounting for seroreversion (loss of antibodies over time in previously infected individuals). Including also convenience sample studies (and again without accounting for seroreversion) the respective age groups median IFR estimates were 0.001%, 0.010%, 0.023%, 0.050%, 0.15%, and 0.49% ([illegible]).

The objective of this study was to accurately estimate the COVID-19 IFR in the non-elderly population. To do so, we extended our previous IFR analysis to non-elderly age strata pertaining to the pre-vaccination era by examining studies published until mid-2022 regardless of whether they had many elderly participants as well, while using rigorous methods for study selection and analysis. We focused on studies that evaluated seroprevalence in representative general population samples at a national level. We also explored whether population and other features were associated with the IFR in the non-elderly population.

2. Methods

2.1: Design and protocol

This was a mixed-methods analysis combining data from different sources. Analyses of IFR estimation in the non-elderly were performed in countries where information on age-stratified COVID-19 deaths was available so as to be able to separate deaths among the non-elderly. The protocol for this study was registered at the Open Science Framework ([illegible]) prior to full data analysis but after piloting data availability and after having done analyses on some studies as part of a related project focused on IFR estimates in the elderly ([illegible]). A secondary project using similar search strategies and eligibility criteria but focusing on relative seroprevalence ratios in different age groups ([illegible]) has been included in the same protocol and published separately.

2.2. Eligible seroprevalence studies

We identified seroprevalence studies (peer-reviewed publications, official reports, or preprints) in the live systematic review SeroTracker ([illegible]) and performed a PubMed search using the string "seroprevalence AND (national OR stratified) AND COVID-19" to identify potentially eligible studies that were recently published and thus may not have been yet indexed in SeroTracker. The initial search was performed on February 8, 2022 and updated on May 25, 2022.

We included only those studies on SARS-CoV-2 seroprevalence that met the following criteria:

(i) Sampled any number of participants aged <70 years in a national representative sample.
(ii) Sampling was completed by end February 2021 and at least 90% of the samples had been collected before the end January 2021 (to avoid the impact of vaccination on IFR calculations).
(iii) Adults (≥21 years old) were included, regardless of whether children and/or adolescents were included or not.
(iv) Provided an estimate of seroprevalence for non-elderly people (preferably for <70 years and/or <60 years, but any cut-off between 54 and 70 years was acceptable)
(v) Explicitly aimed to generate samples reflecting the general population.

We excluded studies focusing on patient cohorts (including residual clinical samples), blood donors, workers (healthcare or other), and insurance applicants and studies where the examined population might have had lower or higher risk than the general population, as explained and justified elsewhere ([illegible]).

Similar to the respective protocol for estimating IFR in the elderly ([illegible]) and the project on seroprevalence ratios in non-elderly vs elderly ([illegible]), we used predefined rules (i) for studies done in the USA (only those that had adjusted the seroprevalence estimates for race/ethnicity were retained, since this factor is known to associate strongly with the risk of SARS-CoV-2 infection); (ii) for studies with several sampled (sub)regions of a country (we accepted those where the sampling locations were dispersed across the country to form a reasonable representation of the entire country); (iii) for studies where crude seroprevalence was less than [1-test specificity] and/or the 95% confidence interval of the seroprevalence went to 0% (excluded, since the uncertainty on seroprevalence [and thus also IFR] for them was very large); and (iv) for age boundaries (excluded studies that included in their sampling only children and/or adolescents without any adults 21 years or older; otherwise studies were accepted regardless of presence or not of upper or lower boundaries).

Finally, the main analyses considered only studies from countries where information was available on the proportion of cumulative COVID-19 deaths among non-elderly with an upper cutoff placed between 60 and 70 years. Countries without this information were considered in sensitivity analyses while making certain assumptions for imputation of the age distribution of COVID-19 deaths (as discussed below).

2.3. Extracted information

Data extraction for eligible articles was performed in duplicate by at least two authors independently (AA, AMP, DCI) and disagreements were discussed. In cases of persistent disagreements, a third author arbitrated.

For each potentially eligible study, we tried to identify available data on the proportion of cumulative COVID-19 deaths among people <70 years old and among people <60 years old, which are the two main definitions for the non-elderly population in our analysis. If data were not available for these two cut-offs, but were available for a cut-off of <65, we imputed the respective death data for cut-offs of <70 and < 60. For the imputations, we assumed that in a 10-year interval in that age vicinity, 1/3 of the deaths had occurred in the lower 5-year bin and 2/3 of the deaths had occurred in the upper 5-year bin. For example, if data on deaths were given for the age bins <55, 55–65 and 65–75 years, we assumed that 1/3 of the deaths in the age bin 55-65 occurred in the 55–60 years group so as to estimate deaths <60 years; and we assumed that 2/3 of deaths in the age bin 65-75 occurred in the 65–70 years group so as to estimate deaths <70 years. Studies done in countries where there was no available information on age-stratified COVID-19 deaths with an age-cutoff in the 60–70 range were considered only in sensitivity analyses with imputation of age distribution of COVID-19 deaths (as discussed below).

Similar to previous projects ([illegible]), we extracted from all eligible seroprevalence studies their information on country, recruitment and sampling strategy, dates of sample collection, sample size in the non-elderly group (using age cutoffs <70, <65, and <60, whichever were available), and types of SARS-CoV2 antibodies measured (immunoglobulin G (IgG), IgM and IgA).

For the non-elderly population, we extracted the estimated unadjusted seroprevalence (positive samples divided by all samples tested), the most fully adjusted seroprevalence, and the factors that the authors considered for adjustment in the most fully adjusted calculations. Antibody titers may decline over time. For example, a modelling study estimating the average time from seroconversion to seroreversion at 3–4 months ([illegible]) and other investigators have also found

steep decreases in antibody assay sensitivity over time ( ) and a systematic review found large variability in seroreversion rates across assays and studies ( ). Therefore, for consistency, if there were multiple different time points when seroprevalence was assessed in a given study, we selected the one that gave the highest seroprevalence estimate and when there was a tie we chose the earliest one (in a sensitivity analysis, we excluded from the calculations studies where the chosen time point was not the latest).

Whenever authors had already adjusted for seroreversion, we used the seroreversion-adjusted estimate. When the authors had not adjusted for seroreversion, we adjusted for 5% monthly rate of seroreversion, correcting the observed seroprevalence by 0.95^{m}-fold, where m is the number of months from the peak of the first epidemic wave in the specific location. The peak of the first epidemic wave was defined as one week before the date with the highest rolling average 7-day mortality (according to Worldometer) until August 31, 2020. If two or more dates were tied for peak values, we chose the date corresponding to the midpoint between the first and last one.

Whenever authors had not adjusted for antibody test performance (sensitivity and specificity), we used the Gladen-Rogan formula ( ) to make this adjustment.

The population size overall and in the non-elderly population (using cut-offs of 70 years and of 60 years) in the relevant country were primarily obtained from the . If not provided by this website, we used either official population data (e.g., the latest available national census), or the seroprevalence study itself, in that order, to retrieve the relevant number for the end of 2020 (or as close as possible to that date).

Cumulative COVID-19 deaths overall and in the non-elderly population (using separately the <70 and < 60 year cut-offs) for the relevant country were extracted, whenever available, from COVerAGE-DB ( ) [ ]. The Demography of COVID-19 Deaths database of Institut national d'études démographiques (DCD-INED) ( ) [ ], official reports, or Worldometer, in that order. Both COVerAGE-DB and DCD-INED are compilations of official reports. The total number of deaths (confirmed and probable) was preferred whenever available. We extracted the accumulated deaths until the date 1 week after the midpoint of the seroprevalence study period (or the date closest to this that had available data) to account for different delays in developing antibodies versus dying from infection. For a sensitivity analysis, we extracted data on accumulated deaths until the date 2 weeks after the midpoint. By midpoint, one refers to the median date of sampling, or (if the rate of sampling over time is unclear and there is no suggestion that it was uneven in different time periods) the time point that is equidistant from the start and end dates. If the seroprevalence study claimed strong arguments to use another time point or approach, while reporting official statistics on the number of COVID-19 deaths overall and in the non-elderly population, we extracted that number instead. The number of deaths is only an approximation and may be biased for various reasons, including different time lag from infection to death and imperfect diagnostic documentation of COVID-19 potentially leading to either under- or over-counting ( ).

2.4. Estimation of the number of infected and deceased non-elderly

The number of infected people was estimated by multiplying the adjusted estimate of seroprevalence and the population size in non-elderly. If a study did not give an adjusted seroprevalence estimate, we used the unadjusted seroprevalence instead, as mentioned above. Both adjusted and unadjusted estimates were corrected for test performance and seroreversion, unless already corrected by the authors. For locations that did not report seroprevalence data for the non-elderly group for the <60 and < 70 cut-offs, we used the seroprevalence estimate for the closest cut-off available in the 60–70 range. We applied a correction for studies that excluded persons with diagnosed COVID-19 from participating in their sample, primarily using study authors' corrections (e.g., PCR tests) or adding the number of identified COVID-19 cases in community-dwelling non-elderly for the location until the seroprevalence study midpoint. For studies that performed surveys using both seroprevalence and PCR testing and presented as main analyses data for being positive in either test, we used the data that reflect infection documented with either way.

The total number of COVID-19 fatalities in non-elderly (for the <60 and < 70 cut-offs) were counted from available sources until 1 week after the midpoint of the seroprevalence study period. If the age distribution of COVID-19 deaths was only available for a date more than 1 week apart from the preferred one, we assumed that the proportions of age-stratified deaths were stable between the time points and inferred the total number of fatalities for the preferred date. That is, we calculated the percentage of fatalities in non-elderly for the available date (namely, the number of deaths in non-elderly divided by total number of deaths) and multiplied it with the total number of deaths for the preferred date to obtain the COVID-19 fatalities in non-elderly for the preferred date. When COVID-19 deaths were not available for the <60 and < 70 cut-offs (e.g. given only for the age bin 65-75), we imputed them using the 1/3-rule imputation for breaking down 10-year bins to 5-year bins, as mentioned above.

2.5. IFR estimation

We calculated the inferred IFR in the non-elderly, by dividing the number of deaths in this population group by the number of infected people for the same population group. We performed separate calculations defining the non-elderly as those being <60 and those being <70 years old.

2.6. Data extraction for age-stratified analyses within the non-elderly group

The same considerations outlined above for the entire non-elderly population were applied for extracting information on seroprevalence, population size and the number of COVID-19 deaths for separate age strata bins within the non-elderly population, whenever available.

Whenever seroprevalence estimates and COVID-19 mortality data were available for specific granular age groups, we complemented data extraction for all available age strata. Studies were excluded from the age-stratified analysis if no mortality data were available for any age stratum of maximum width 20 years and maximum age 70 years. We used the same time points as those selected for the overall non-elderly data analysis. We included all age strata with a maximum width of 20 years and available COVID-19 mortality information.

We corresponded the respective seroprevalence estimates for each age stratum with eligible mortality data. Consecutive strata of 1–5 years were merged to generate 10-year bins. For seroprevalence estimates we used the age strata that most fully cover/correspond to the age bin for which mortality data are available: specifically for the youngest age groups, seroprevalence data from the closest available group with any sampled persons ≤20 years were accepted. E.g. for the Ward et al. UK study ( ), the youngest stratum with seroprevalence data is 18–24 years old. Population statistics for each analyzed age bin were obtained from the same sources as for the overall analysis for the non-elderly.

For countries for which age information was missing for a proportion of the cumulative COVID-19 deaths, we assumed the age distribution to be the same as for the non-missing proportion.

2.7. Data synthesis

The main outcomes were the IFR in people <60 years old and <70 years old, as well as age-stratified IFR estimates in smaller age bins among the non-elderly.

Similar to previous work on IFR-estimating studies ([illegible]), we estimated the sample size-weighted IFR of non-elderly (separately for < 60 and < 70 years old) for each country (if multiple studies were available for that country) and then estimated the median and range of IFRs across countries. We expected very large heterogeneity among IFR estimates, therefore we did not use meta-analysis methods.

To generate plots of IFRs with some estimates of uncertainty, we performed calculation of 95% CIs of IFRs based on extracted 95% CIs from seroprevalence estimates. Primarily, 95% confidence intervals are direct extractions from the seroprevalence studies. For studies that did not report such intervals, we complemented the analysis with a calculation using the number of sampled and seropositive non-elderly individuals (Clopper Pearson interval calculation). For those that provided adjusted estimates for age brackets, we combined estimates for each study using a fixed effects inverse variance meta-analysis (of arcsine transformed proportions) to obtain 95% CIs. No further factors were introduced in the calculation beyond the adjustments made by seroprevalence study authors (except adjusting estimates for test performance using the Gladen-Rogan formula and adjusting also for seroreversion -assuming 5% monthly seroreversion-, where applicable).

Similar to the overall non-elderly analyses, for age strata with multiple estimates from the same country, we calculated the sample size-weighted IFR per country before estimating median IFRs across countries for age groups 0–19, 20–29, 30–39, 40–49, 50–59, and 60–69 years. IFR estimates were placed in these age groups according to their midpoint, regardless of whether they perfectly match the age group or not, e.g. an IFR estimate for age 18–29 years was placed in the 20–29 years group. As for the main analysis, whenever no adjustment had been made for test performance, we adjusted the estimates for test performance using the Gladen-Rogan formula; and whenever there had been no adjustment for seroreversion, we corrected the results assuming 5% monthly seroreversion.

2.8. Sensitivity analyses

We performed the following sensitivity analyses:

1. Limited to high-income countries. Under- and over-counting of deaths may occur also in high-income countries ([illegible]), but the concern for under-counting is more serious in other countries ([illegible]). Nevertheless, under-counting may be much less of a problem in non-elderly people than in the elderly.
2. Considering deaths up to 2 weeks after the midpoint of seroprevalence sampling, instead of just one week.
3. Excluding studies where the chosen time point was not the latest available (observed seroprevalence has declined subsequently).
4. Exploring different seroreversion corrections of the IFR by X^m-fold, where m is the number of months from the peak of the first epidemic wave in the specific location. X was given values of 1.00, 0.99, and 0.90 corresponding to no seroreversion, 1%, and 10% relative rate of seroreversion every month from the peak of the first epidemic wave in the specific location to the date of seroprevalence estimate.
5. Including in the overall calculations of IFR in the non-elderly also imputed data from countries where the proportion of COVID-19 deaths occurring among the non-elderly was not available. This is a post-hoc sensitivity analysis and it was adopted because a substantial number of studies fell in this category. Specifically, we assumed that the proportion of COVID-19 deaths represented by the non-elderly was a minimum of 10% for 0–59 years (and 20% for 0–69 years) and a maximum of 60% for 0–59 years (and 90% for 0–69 years).

2.9. Evaluation of heterogeneity

We explored whether the estimated IFR for the non-elderly across different countries was associated with the structure of the age pyramid in the population of each country. Specifically, we performed meta-regression analyses of the country IFR in the non-elderly against the proportion of the non-elderly population that is < 50 years old. Separate regression analyses were performed using the definition of non-elderly as being <70 years old and <60 years old. Additional factors that were explored for association with IFR in the non-elderly were country-income (high-income country versus other), and the population-level annual mortality rate in each country ([illegible]). We used these observations in trying to extrapolate to the respective features of the global population, to try to approximate the IFR among the non-elderly in the global population.

3. Results

3.1. Eligible studies

By February 8, 2022, Serotracker had 2930 seroprevalence studies, of which 547 entries were described as "national". Of those, 420 had their sampling end date before February 28, 2021.183 were characterized as "household and community samples" or "multiple populations". Of those, 107 were of low, moderate or unclear risk of bias. We screened in-depth the 107 entries and 73 were excluded. Therefore, 34 studies were eligible from this source. Our search on PubMed yielded 474 items, of which four additional eligible studies were identified. On May 25, 2022, we updated the search and found 2 additional studies to be included. In total, data from 40 studies which covered national seroprevalence estimates for 38 different countries were extracted and analyzed ([illegible]). 30 countries had publicly available age-stratified COVID-19 death data. The report of one of these countries (Austria) did not report any information on age-stratified seroprevalence. Therefore, 29 countries with data from 31 studies were included in the primary analysis (Appendix [illegible]).

3.2. Characteristics of eligible studies

[illegible] shows the main characteristics for the 31 studies with publicly available age-stratified COVID-19 death and seroprevalence data. As shown, these data originated from 24 high income countries and 5 other countries.

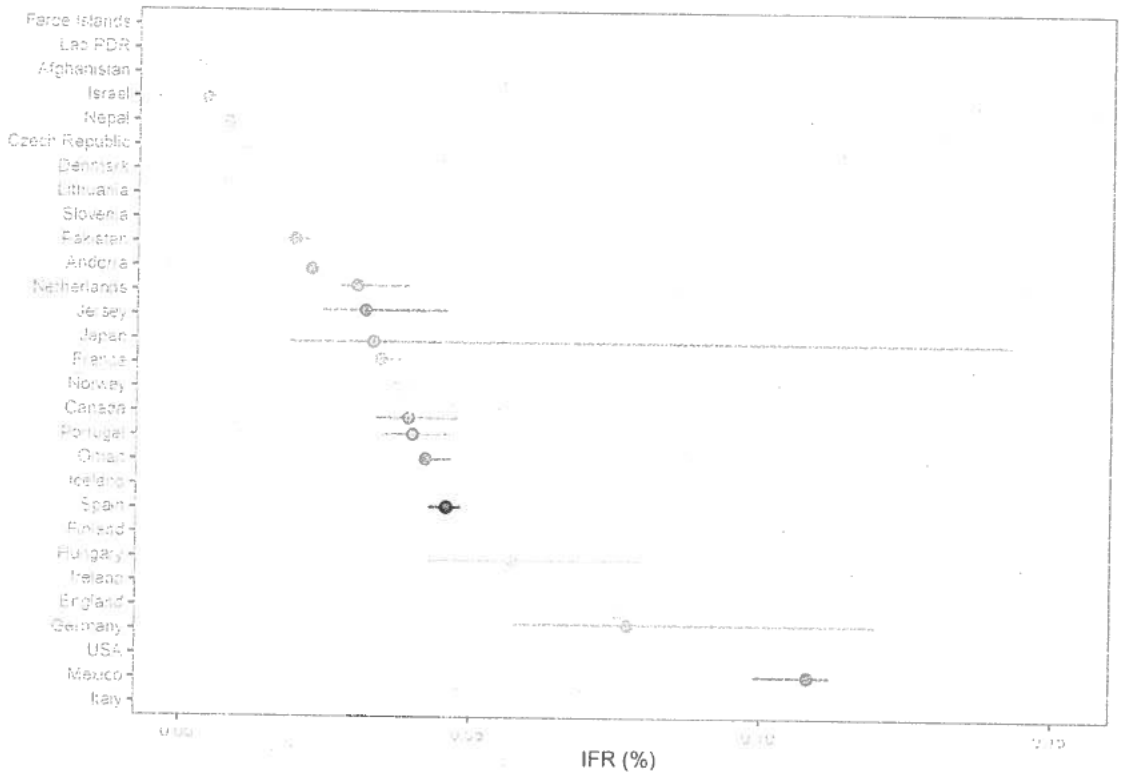

Fig. 1. Infection fatality rate (IFR) and 95% confidence interval per country. Panel (A) for <60 years old people. Panel (B) for <70 years old people. Note: For multiple estimates from the same country (France and USA), we calculated the sample size-weighted IFR per country. The 95% confidence intervals are estimated primarily as direct extractions from the seroprevalence studies. For studies that did not report 95% confidence intervals, we complemented with a calculation using the number of sampled and seropositive individuals. For those that provided adjusted estimates for age brackets (e.g., 0–9, 10–19, 20–29, etc.), we combined estimates for each study using a fixed effects inverse variance meta-analysis (of arcsine transformed proportions) to obtain 95% confidence intervals. Asymmetry around point estimates may be observed for these cases, since point estimates were calculated by multiplying age bracket seroprevalence by the corresponding population count (which is preferable, since it takes into account population distribution). Please note that uncertainty in seroprevalence estimates is larger than conveyed by typical 95% confidence intervals.

3.3. IFR estimates in the non-elderly

In 29 countries of the primary analysis, with age-stratified COVID-19 death and seroprevalence data, IFRs in non-elderly ([illegible]) had a median of 0.034% (interquartile range (IQR) 0.013–0.056%, [illegible] A) for the 0–59 years old population, and of 0.095% (IQR 0.036–0.119%, [illegible] B) for the 0–69 years old population. [illegible] also shows 95% CIs for IFRs based on 95% CIs for seroprevalence estimates.

3.4. IFR estimates per narrow age strata

For the narrow age bins analysis ([illegible]), the median IFR was 0.0003% (IQR, 0.0000 to 0.002) at 0–19 years, 0.002% (IQR, 0.000 to 0.007) at 20–29 years, 0.011% (IQR, 0.005 to 0.032) at 30–39 years, 0.035% (IQR, 0.011 to 0.077) at 40–49 years, 0.123% (IQR 0.047 to 0.220) at 50–59 years, and 0.506% (IQR, 0.208 to 0.860) at 60–69 years. Full range of the IFRs and patterns for each country are shown in the Appendix [illegible]. Excluding from the calculations age bins with 0 deaths (where IFR is thus calculated as 0.000% but has very large uncertainty), the median IFR was 0.001%, 0.006%, 0.012%, 0.048%, 0.158%, and 0.516% in these age bins, respectively.

3.5. Sensitivity analyses

Among high-income countries, the median IFR was 0.038% in the 0–59 years old age group and 0.098% in the 0–69 years old age group. Sensitivity analysis considering deaths up to 2 weeks after the midpoint of seroprevalence sampling in all countries (both high-income and others), instead of just one week, yielded largely similar results (median IFR was 0.038% in 0–59 and 0.099% in 0–69 age groups). Sensitivity analysis excluding studies where the chosen time point of peak seroprevalence was not the latest available (observed seroprevalence has declined subsequently) yielded median IFR of 0.032% in the 0–59 years old group and 0.079% in the 0–69 years old age group. Appendix [illegible] shows results with different assumptions about seroreversion.

In the post hoc sensitivity analysis aiming to include all countries in the calculations, for countries without available age-stratified mortality data, 10–60% and 20–90% of COVID-19 deaths were assumed to have occurred among 0–59 and 0–69 year old people, respectively. Moreover, since data on age stratified deaths for Austria had been collected but the seroprevalence study report did not describe age stratified seroprevalence, we considered the overall seroprevalence (4.7%) for 0–59 and 0–69 age groups in this additional analysis. Under the minimum age-stratified mortality scenario, the median IFRs were 0.025% (IQR

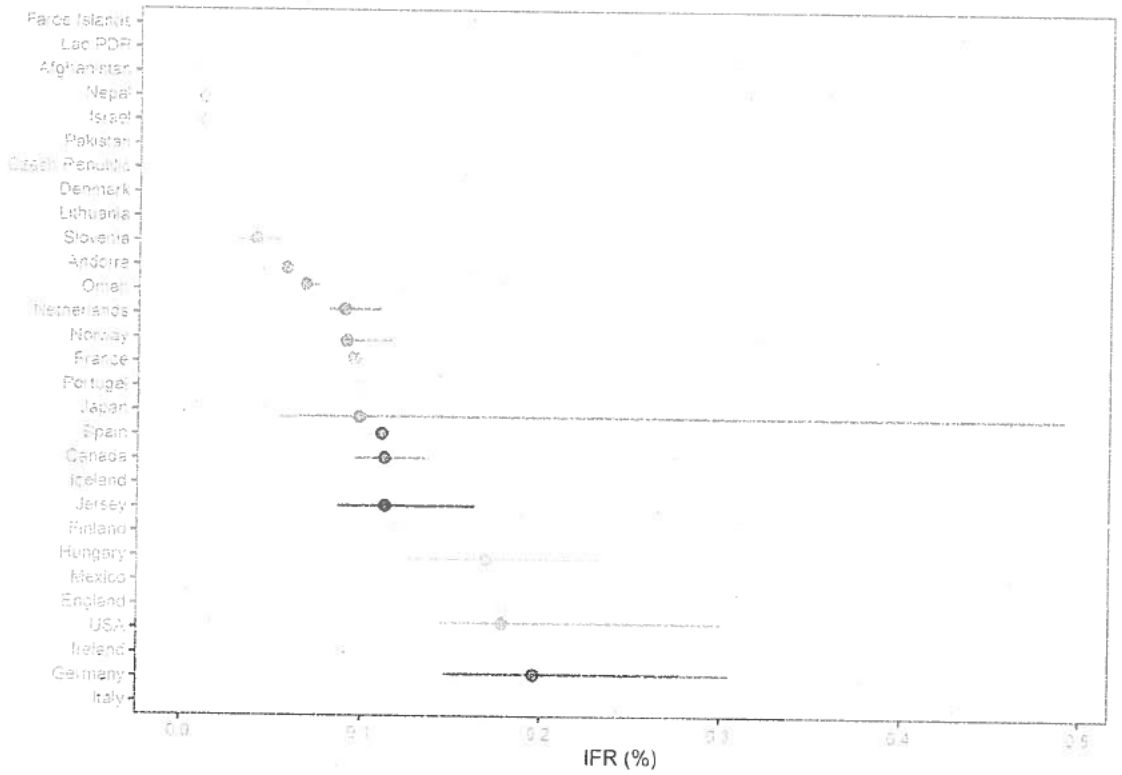

Fig. 1. (*continued*).

0.006–0.043%) for the 0–59 and 0.063% (IQR 0.011–0.113%) for the 0–69 age group. Under the maximum scenario, the median IFRs were 0.032% (IQR 0.012–0.053%) for the 0–59 and 0.082% (IQR 0.034–0.117%) for the 0–69 age group.

3.6. Evaluation of heterogeneity

The pre-specified regression of IFR for the 0–59 years old age group against the proportion of people <50 years old (Fig. 3A) had a slope of −0.002 ($p = 0.08$), suggesting an IFR of 0.053%, 0.042%, and 0.026% when the proportion of people <50 years old in the 0–59 group was 77.5%, 82.5%, and 90%, respectively. The same analysis for the 0–69 years old age group (Fig. 3B) had a slope of −0.004 ($p = 0.01$), suggesting an IFR of 0.137%, 0.115%, 0.071%, and 0.026% when the proportion of people <50 years old in the 0–69 group was 65%, 70%, 80%, and 90%, respectively.

The median IFR for the 0–59 years old age group was 0.038% in high-income countries versus 0.008% in other countries ($p = 0.12$ by Mann-Whitney *U* test). The median IFR for the 0–69 years old group was 0.098% in high-income countries versus 0.012% in other countries ($p = 0.04$ by Mann-Whitney *U* test). A regression of IFR for the 0–59 years old age group against the crude death rate per 1000 people (of all ages) in each country had a slope of 0.002 ($p = 0.46$), while for the 0–69 age group the slope was 0.009 ($p = 0.16$).

4. Discussion

In a mixed design synthesis of COVID-19 national seroprevalence studies and mortality data aimed at estimating the IFR of COVID-19 among non-elderly populations, we found that the IFR in the pre-vaccination era is substantially lower than previously calculated (Levin et al., 2020; O'Driscoll et al., 2021; Brazeau et al., 2020; Ioannidis, 2021b; Axfors and Ioannidis, 2022; COVID-19 Forecasting Team, 2022), especially in the younger age strata. Median IFRs show a clear age-gradient with approximately 3-4-fold increase for each decade but it starts from as low as 0.0003% among children and adolescents and it reaches 0.5% in the 60–69 years old age group. Sensitivity analyses considering all 38 countries with seroprevalence data that were identified in our systematic search showed that median IFR might be up to a third lower than the estimates produced by our main analysis, e.g. approximately 0.03% in the 0–59 years age group and 0.06–0.08% in the 0–69 years old group. Consistent with these estimates, meta-regressions suggest IFR estimates in that range for the global population where 87% of the 0–59 years old people are <50 years old and 80% of the 0–69 years old people are <50 years old.

Our IFR estimates tend to be modestly to markedly lower than several previous calculations (Levin et al., 2020; O'Driscoll et al., 2021; Brazeau et al., 2020; Ioannidis, 2021b; Axfors and Ioannidis, 2022; COVID-19 Forecasting Team, 2022). The most comprehensive prior evaluation of COVID-19 IFR in the pre-vaccination era (COVID-19 Forecasting Team, 2022) suggested a trough IFR at the age of 7 years (0.0023%, 95% uncertainty interval 0.0015–0.0039) and increasing exponentially through 30 years (0.0573%, 0.0418–0.0870), 60 years (1.0035%, 0.7002–1.5727) and older ages. Conversely, our median IFR estimates are roughly 10-fold lower than these previous calculations among children and young adults and 3-6-fold lower among adults 40–69 years old. If we exclude study data from age bins with 0 deaths in our calculations (a justifiable choice, since these estimates of 0% IFR are clearly underestimates), our age-stratified IFR are still approximately 2-5-fold lower than those of (COVID-19 Forecasting Team, 2022) across the entire age range. The previous IFR calculations (Levin et al., 2020; O'Driscoll et al., 2021; Brazeau et al., 2020; Ioannidis, 2021b; Axfors and Ioannidis, 2022; COVID-19 Forecasting Team, 2022) were based on more limited national representative studies' data and also included data from non-national samples with potentially larger bias. They also probably included mostly hard hit countries that may tend to have the highest IFR estimates. While much of the diversity in IFR across countries is explained by differences in age structure (COVID-19 Forecasting

Table 1
Eligible studies for the main analysis (those countries that have age-stratified COVID-19 death data and seroprevalence information).

Country (first author)	Sampling period	Number tested <60 [<70]	Antibody type(s)	Adjusted seroprevalence <60 [<70] (%)	Adjustments made	COVID-19 deaths <60 [<70] (n)	Population <60 [<70] (n)	IFR in <60 [<70] (%)
Afghanistan (Saeedzai)	6/1/20 to 6/30/20	NA [5168]	IgG/IgM	35.1 [35.2]	NA	355 [576]	37,284,465 [38,341,961]	0.003 [0.004]
Andorra (Royo-Cebrecos)	5/4/20 to 5/28/20	49,355 [55,347]	IgG/IgM	12.3 [12.46]	NA	2 [6]	61,881 [70,384]	0.022 [0.058]
Canada (Tang)	5/1/20 to 9/30/20	5789 [7938]	IgG only	2.12 [2.08]	NA	280 [915]	28,346,618 [33,059,361]	0.039 [0.113]
Czech Republic (Pifer)	12/1/20 to 1/31/21	5665 [NA]	IgG only	42.77 [42.77]	NA	565 [2111]	7,908,150 [9,232,767]	0.011 [0.024]
Denmark (Espenhain)	9/11/20 to 12/11/20 (median date 12/16/20)	NA [NA]	IgG/IgM/IgA	4.64 [4.64]	Test sensitivity and specificity using the Rogan-Gladen estimator	36 [129]	4,278,562 [4,933,092]	0.012 [0.036]
England (Ward)	6/20/20 to 7/13/20	77,955*	IgG only	6.76 [6.25]	Test performance, and weighted to account for sample design and for variation in response rate (age, sex, ethnicity, region and deprivation) to be representative of the England population over 18 years	2586 [6425]	42,889,306 [48,870,419]	0.076 [0.179]
Faroe Islands (Petersen)	11/21/20 to 11/30/20	40,467 [46,152]	IgG/IgM/IgA	0.54 [0.63]	NA	0 [0]	40,467 [46,152]	0 [0]
Finland (Melin)	4/13/20 to 1/25/21	NA [4887]	IgG only	0.61 [0.61]	NA	17 [43]	3,934,387 [4,646,712]	0.056 [0.119]
France (Warszawski)	Median date 11/24/20	48,993*	IgG only	7.04 [6.61]	Sample design, non-response, census calibration	1968 [6024]	47,753,753 [55,518,538]	0.039 [0.109]
France (Carrat)	5/4/20 to 9/30/20	40,193 [56,843]	IgG only	6.71 [5.9]	NA	1306 [3684]	47,753,753 [55,518,538]	0.029 [0.079]
Germany (Neuhauser)	10/1/20 to 2/28/21 (median date 11/11/20)	11,302*	IgG only	1.96 [1.96]	Non-response, test performance and seroreversion	903 [2708]	59,792,644 [70,436,786]	0.077 [0.196]
Hungary (Merkely)	5/1/20 to 5/16/20	8088*	IgG only	0.64 [0.64]	Design weighted. Response sample calibrated to known population counts by region, sex, and age categories.	27 [95]	7,076,206 [8,382,638]	0.057 [0.17]
Iceland (Gudbjartsson)	4/27/20 to 6/5/20	NA	IgG/IgM/IgA	0.8 [0.8]	NA	1 [3]	267,524 [305,060]	0.043 [0.113]
Ireland (Heavey)	6/22/20 to 7/16/20	NA	IgG only	1.69 [1.69]	Weighted to adjust for varying response rates in age-sex strata	64 [190]	4,217,964 [4,779,564]	0.073 [0.192]
Israel (Reicher)	6/28/20 to 9/14/20 (median date 7/9/20)	38,673 [47,423]	IgG only	5.18 [4.95]	Age, sex, time period, RT-PCR status, municipal strata, sampling	21 [60]	7,231,052 [7,934,695]	0.004 [0.012]
Italy (Sabbadini)	5/25/20 to 7/15/20	NA	IgG only	2.44 [2.46]	Non-response, region, age, sex, working status, province	1600 [5112]	41,830,101 [49,314,963]	0.135 [0.361]
Japan (Yoshiyama)	6/1/20 to 6/7/20	5156 [6476]	IgG/IgM/IgA	0.13 [0.12]	NA	37 [122]	83,064,470 [98,939,705]	0.033 [0.098]
Jersey (Government of Jersey)	Median date 6/16/20	1077*	IgG/IgM	3.65 [3.65]	NA	1 [4]	77,734 [87,432]	0.032 [0.113]
Lao PDR (Virachith)	8/12/20 to 9/25/20	2082 [NA]	IgG/IgM	4.46 [4.46]	Weighted for complex survey sample design, age and sex	0 [0]	6,781,408 [7,099,379]	0 [0]
Lithuania (Smigelskas)	8/10/20 to 9/10/20	NA	IgG/IgM	1.38 [1.38]	NA	5 [17]	1,974,425 [2,327,236]	0.013 [0.038]
Mexico (Basto-Abreu)	8/18/20 to 11/13/20	NA	IgG/IgM/IgA	25.77 [25.77]	Test performance, and used sampling weights to adjust for selection probabilities and non-response rates (with post-stratification on region, sex and age group)	36,779 [62,926]	114,441,068 [122,706,021]	0.108 [0.172]
Nepal (Government of Nepal)	10/9/20 to 10/22/20 (median date 10/16/20)	NA	IgG/IgM/IgA	13.54 [13.64]	Survey design weights, age	340 [504]	26,615,582 [28,103,660]	0.008 [0.011]
Netherlands (Vos)	6/9/20 to 8/24/20 (median date 6/14/20)	4600 [5817]	IgG only	4.46 [4.56]	Adjusted for survey design, weighted to match the distribution of the general Dutch population (based on sex, age, ethnic background, and degree of urbanization) and controlled for test characteristics	196 [694]	12,576,973 [14,706,474]	0.03 [0.09]
Norway (Eik Anda)	11/25/20 to 2/15/21 (median date 12/20/20)	22,264*	IgG only	0.94 [0.94]	Rake weighting for population estimates of seroprevalence by age, sex, place of birth and county based on individual-level data for the invited	23 [64]	4,159,899 [4,746,055]	0.037 [0.091]

(continued on next page)

Table 1 (*continued*)

Country (first author)	Sampling period	Number tested <60 [<70]	Antibody type(s)	Adjusted seroprevalence <60 [<70] (%)	Adjustments made	COVID-19 deaths <60 [<70] (n)	Population <60 [<70] (n)	IFR in <60 [<70] (%)
Oman (Al Abri)	11/8/20 to 11/13/20	NA	IgG only	22.32 [22.32]	sample (participants and non-responders) together with the corresponding distributions from the source population, provided by the Norwegian Population Register. Applied propensity scores for nonresponse adjustment and jackknife replicate weights for the raking procedure. Estimates subsequently corrected for test performance	553 [930]	4,888,809 [5,033,596]	0.042 [0.068]
Pakistan (Ahmad)	10/21/20 to 11/8/20	4022 [NA]	IgG/IgM	6.33 [6.33]	Age group, sex, nationality	3287 [5448]	206,007,412 [214,909,826]	0.02 [0.031]
Portugal (Canto e Castro)	9/8/20 to 10/14/20 (~90% of the test were performed 9/8/20 to 9/20/20)	NA	IgG/IgM/IgA	2.32 [2.32]	Adjusted for test performance, used sample weights and post-stratified by sex to adjust the seroprevalence extrapolating from the strata to the whole population	89 [257]	7,202,167 [8,495,991]	0.04 [0.098]
Slovenia (Poljak)	10/17/20 to 11/10/20	NA	IgG/IgM/IgA	5.32 [5.32]	NA	18 [55]	1,502,217 [1,787,158]	0.015 [0.041]
Spain (Government of Spain)	11/16/20 to 11/29/20	NA	IgG only	9.58 [9.71]	Characteristics of the random subsample of the fourth round	2329 [6593]	34,605,241 [39,945,895]	0.046 [0.111]
USA (Sullivan)	8/9/20 to 12/8/20 (median date 10/30/20)	3481*	IgG/IgM/IgA	16.48 [16.48]	Test performance, design weights	32,487 [73,947]	255,284,698 [293,772,868]	0.077 [0.153]
USA (Kalish)	4/1/20 to 8/4/20 (~90% of the tests were performed 5/10/20 to 7/31/20)	6785 [NA]	IgG/IgM/IgA	4.8 [4.8]	Age, region, sex, urban/rural, race, Hispanic, BRFSS survey response, sensitivity, specificity	16,411 [37,410]	255,284,698 [293,772,868]	0.097 [0.192]

* Number tested ≥65 years

), additional substantial differences are possible. Another major reason for the discrepancy versus prior calculations is due to the fact that some previous calculations (e.g. ref. 59) have substantially increased their initial IFR estimates by multiplying them for a factor of under-ascertainment of COVID-19 deaths. Aligning evaluations in terms of this methodological difference would bring the estimates closer, but divergence would still be present with our estimates remaining lower. Some other estimates for pre-vaccination IFR agree more with our estimates overall, e.g. 0.107% across all ages combined ( ).

The median IFR estimates should not diminish attention to the large heterogeneity that was observed across different studies and countries. Some of the observed heterogeneity may be data artefacts (e.g. if the number of deaths or seroprevalence are not accurately measured) and some may reflect genuine differences across populations and settings. Fatality risk from COVID-19 is strongly influenced by the presence and severity of comorbidities ( ). While this is extremely well documented from population studies, IFR estimates stratified for comorbidity are typically not available in national seroprevalence studies. A national study of blood donors in Denmark has estimated an IFR of only 0.00336% for people <51 years without comorbidity, and 0.281% for people aged 61–69 years old without comorbidity ( ). The proportion of people with some comorbidities that are very influential for COVID-19 outcomes such as obesity is very different across different countries, even for the same age groups. For example, obesity affects 42% of the USA population ( ), but the proportion of obese adults is only 2% in Vietnam, 4% in India and <10% in most African countries (). However, also within Africa, obesity affects 0% of Ethiopian women and almost 40% of South African women ( ). Another influential difference is the presence of frail individuals in long-term facilities, where IFRs may be much higher and to what extent these highly vulnerable individuals are infected. Even though the vast majority of frail individuals in long-term care are ≥70 years old, a small proportion are younger and they may account for a substantial proportion of deaths in the non-elderly strata that we examined in the current analysis, especially in some high income countries, but not in others. Other differences in management, health care, overall societal support and concomitant epidemics, e.g. drug overdose ( ), may have also shaped large differences across countries.

Some limitations should be acknowledged in this work. Data artefacts in the form of measurement errors may have affected the results of some studies included in this analysis, and therefore also the data synthesis. Seroprevalence studies have many caveats ( ) and uncertainty in seroprevalence estimates is larger than conveyed by typical 95% confidence intervals. Overall, however, there is no reason to suggest that over-estimation of seroprevalence is far more or far less common that under-estimation. Among the 40 studies in our evaluation, the Italian national seroprevalence study provided estimates that are very far from any other study. A notable difference that we found in this study is the requirement to isolate after a positive result to the antibody test (;). This might have discouraged the participation of people that expected to test positive, thus likely overestimating the IFR ( ). Outliers are more suspect for bias and inaccuracies, hence, we primarily focused on the median values. For death counts, it is more likely that COVID-19 deaths were under-counted in the first waves, but both over- and under-counting may have occurred to some extent in different settings ( ). Some of the studies that suggest higher estimates of IFR use large corrections for under-counting of deaths (;). However, it is unclear whether such large corrections are justified. In particular, for the non-elderly age groups, deaths among young adults and children may be less likely to have been missed, as opposed to deaths of elderly individuals where causal attribution to a single cause can be more difficult

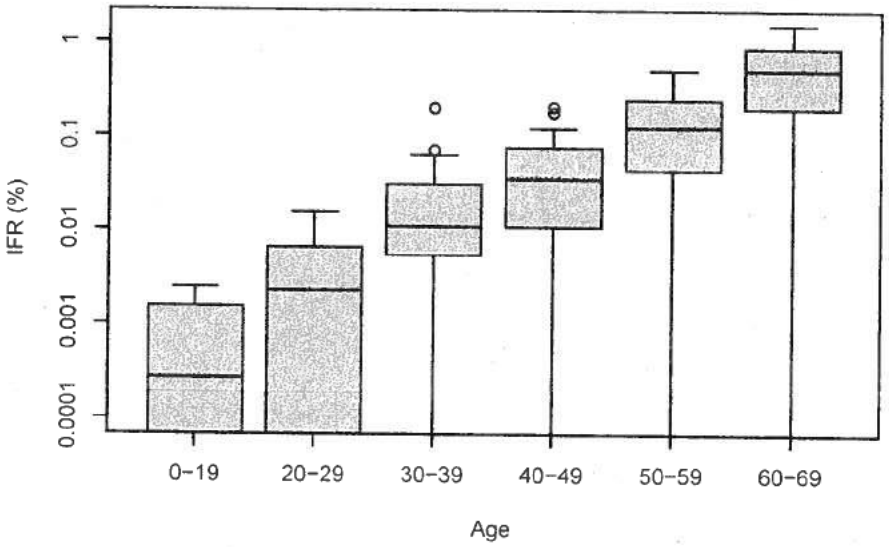

Fig. 2. Box plot of infection fatality rate (IFR) estimates across countries per each specified age bin. Note: The 25th percentile for 0–19 and 20–29 age bins is not shown (0.0000%).

and where even in high income countries under-reporting of COVID-19 may have occurred if testing was not widespread. For example, in the Netherlands, the national statistics service suggests that many COVID-19 deaths may have not been recorded in the first wave; however, these pertained largely to elderly individuals ([illegible]).

Ratios of median IFRs using 20–29 years as reference group show a steep progression of the risk of dying from COVID-19 with increasing age (proportion ratio is 5.5 for those 30–39 years old, 17.5 for those 40–49 years old, 61.5 for those 50–59 years old, and 253 for those 60–69 years old compared with people 20–29 years old). Even if our median IFR estimates are lower than some previous calculations, this does not mean that COVID-19 could not have had an impact on the non-elderly at the population level, especially when the number of infected people was high. As shown in Appendix [illegible] if 100% of non-elderly people globally were to be infected without having the benefit of vaccination or other potentially beneficial interventions that were developed and implemented later in the pandemic, a total of 4.7–5.3 million deaths of people 0–69 years old are expected worldwide according to our IFR estimates. This includes 32–98 thousand deaths of people 0–29 years old. Three years after the emergence of SARS-CoV-2, the large majority of the global population has indeed been infected at least once ([illegible]) and an estimated 44% had been infected even before the advent of the Omicron wave in fall 2021 ([illegible]). If we assume half of the global non-elderly population infected without the benefit of vaccination or other beneficial interventions, this corresponds to 2.3–2.6 million deaths in people 0–69 years old, including 16–49 thousand deaths of people 0–29 years old. These absolute numbers of fatalities are overall probably modestly higher than seasonal flu fatalities over three typical pre-pandemic years ([illegible]) when the entire 0–69 year old population is considered, but they are lower than pre-pandemic years when only the younger age strata are considered. For example, [illegible] estimate 9243–105,690 deaths for children <5 years old per year based on data from 92 countries for seasonal influenza.

Moreover, in terms of absolute counts, the number of hospitalizations and intensive care unit admissions are many times higher than the number of deaths in the non-elderly ([illegible]), resulting in non-negligible clinical and health care burden. However, in depth analysis of population data of health utilization show that for the non-elderly (and even more so for children) the number of hospitalizations was shaped initially in many countries by the precautionary principle, admitting many people to the hospital, especially early in the pandemic, while hospitalization rates declined over time. For example, population-level data from Vojvodina ([illegible]) shows that 100% of COVID-19-diagnosed children and adolescents were hospitalized in the first wave (March–June 2020), but the hospitalization rate among COVID-19-diagnosed children and adolescents dropped to 0.8% in 2021. While some poor and disadvantaged locations may have had low numbers of hospitalizations due to lack of hospital beds and/or poor access to care, in many locations excessive hospitalizations may have been driven by irrationally high perceptions of IFR for non-elderly people and they may have caused unnecessary stress and damage to the health care system at large.

Consistent with the very low IFR estimates in non-elderly that we have obtained in this work, excess death calculations ([illegible]) show no excess deaths among children and adolescents during the pandemic in almost any country that has highly reliable death registration data. In most of these countries, moreover, excess deaths in non-elderly adults are very limited, but exceptions do occur, most notably in the USA where almost 40% of excess deaths were in populations younger than 65 years ([illegible]). This picture is very consistent with the overall very low IFR in the non-elderly, but also the large diversity in the risk profiles of populations in different countries.

Finally, the data that we analyzed pertain to the pre-vaccination period. During 2021 and 2022, the use of vaccination and the advent of new variants plus pre-existing immunity from prior infections resulted in a marked decline in the IFR. Studies in Denmark ([illegible]) and Shanghai ([illegible]) suggest that in 2022, IFRs in vaccinated, previously not infected populations were extremely low. For example, in Denmark, IFR was only 1.6 per 100,000 infections for ages 17–35 and even in ages 61–72 it was only 15.1 per 100,000 infections. In Shanghai, in 2022, IFR was 0.01% among vaccinated individuals aged 40–59 and close to 0% for younger vaccinated people, while it was practically 0% for children and adolescents regardless of vaccination. Other population studies, e.g. in Vojvodina, Serbia ([illegible]), suggest that fatality rates may be ten times lower in re-infections versus

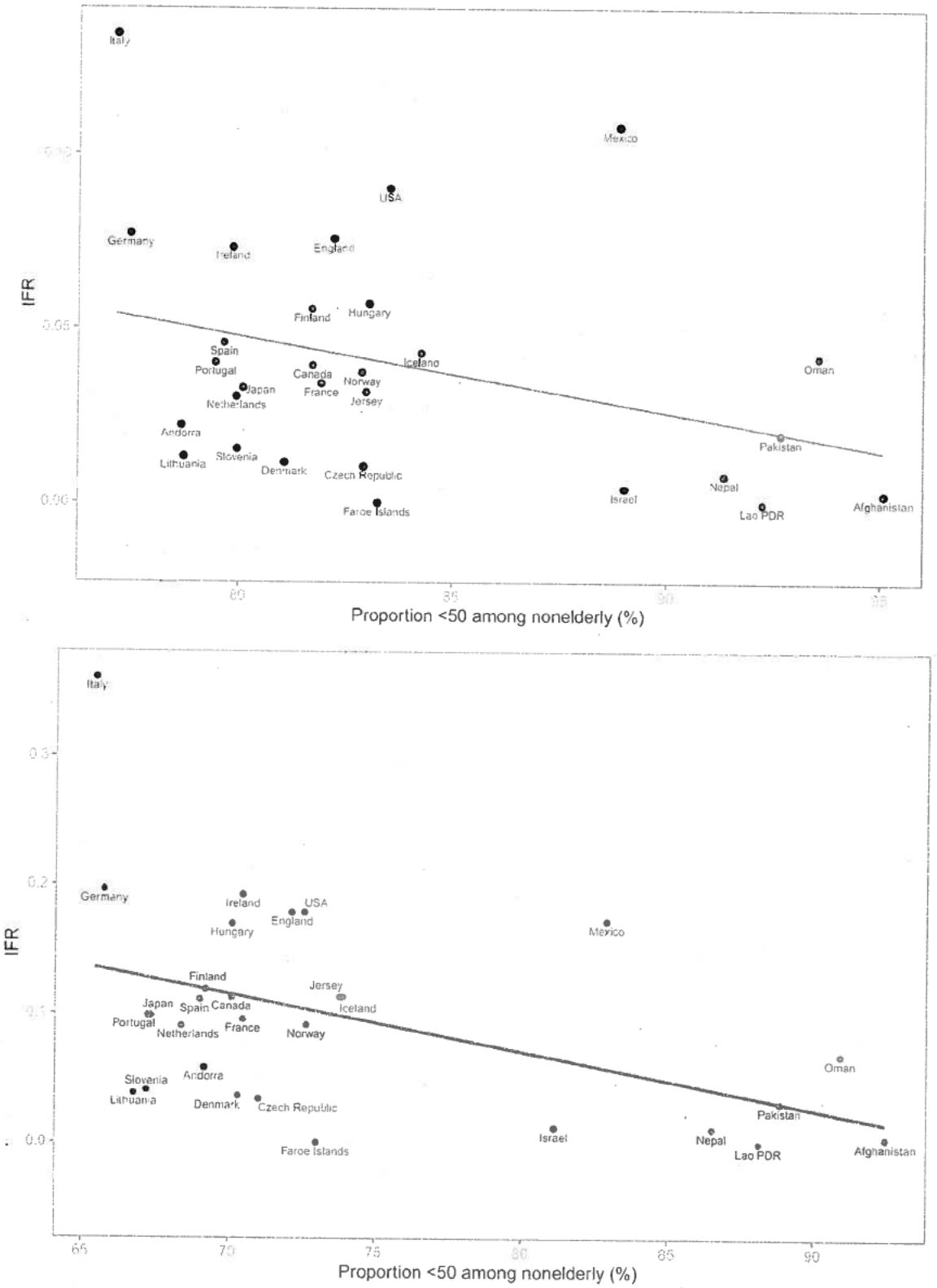

Fig. 3. Meta-regressions of IFR as a function of the proportion of the population <50 years old among (A) among those 0–59 years old and (B) among those 0–69 years old.

primary infections. The relative contributions of vaccination, prior infection and new variants in the IFR decline needs careful study and continued monitoring. However, it is reassuring that even in the wild strains that dominated the first year of the pandemic, the IFR in non-elderly individuals was much lower than previously thought.

Credit author statement

A.M.P.: Conceptualization; Data curation; Formal analysis; Investigation; Writing – original draft; Writing – review & editing. C.A.: Conceptualization; Data curation; Investigation; Writing – review & editing. D.G.C.-I.: Conceptualization; Data curation; Investigation; Writing – review and editing. A.A.: Conceptualization; Data curation; Investigation; Writing – review and editing. J.P.A.I.: Conceptualization; Data curation; Formal analysis; Investigation; Writing – original draft; Writing – review & editing.

Funding

The work of John Ioannidis is supported by an unrestricted gift from Sue and Bob O'Donnell. The work of Angelo Maria Pezzullo in this research has been supported by the European Network Staff Exchange for Integrating Precision Health in the Healthcare Systems project (Marie Sklodowska-Curie Research and Innovation Staff Exchange no. 823995). Cathrine Axfors has received funding outside this work from the Knut and Alice Wallenberg Foundation's Postdoctoral Fellowship (KAW, 2019.0561) and postdoctoral grants from Uppsala University (E o R Börjesons stiftelse; Medicinska fakultetens i Uppsala stiftelse för psykiatrisk och neurologisk forskning), The Sweden-America Foundation, Foundation Blanceflor, Swedish Society of Medicine, and Märta och Nicke Nasvells fond. The funders had no role in the design and conduct of the study; collection, management, analysis, and interpretation of the data; preparation, review, or approval of the manuscript; or decision to submit the manuscript for publication.

Ethical approval

Not applicable.

Declaration of competing interest

The authors declare that they have no known competing financial interests or personal relationships that could have appeared to influence the work reported in this paper.

Data availability

The protocol, data, and code used for this analysis will be made available at the Open Science Framework upon publication: https://osf.io/xnqpt.

Appendix A. Supplementary data

Supplementary data to this article can be found online at https://doi.org/10.1016/j.envres.2022.114655.

References

Abdul-Raheem, R., Moosa, S., Waheed, F., Aboobakuru, M., Ahmed, I.N., Rafeeg, F.N., Saeed, M., 2021. A sero-epidemiological study after two waves of the COVID-19 epidemic. Dec 26 Asian Pac. J. Allergy Immunol., https://doi.org/10.12932/AP-040721-1177. Epub ahead of print. PMID: 34953474.

Agyemang, C., et al., 2016. Chapter 4. Obesity in sub-saharan Africa. In: Ahima, R.S. (Ed.), Metabolic Syndrome. Springer International Publishing, Switzerland. https://doi.org/10.1007/978-3-319-40185-0_4.

Ahmad, A.M., Shahzad, K., Masood, M., Umar, M., Abbasi, F., Hafeez, A., 2022. COVID-19 seroprevalence in Pakistan: a cross-sectional study. Apr 6 BMJ Open 12 (4), e055381. https://doi.org/10.1136/bmjopen-2021-055381. PMID: 35387815; PMCID: PMC8987211.

Al-Abri, S.S., Al-Wahaibi, A., Al-Kindi, H., Kurup, P.J., Al-Maqbali, A., Al-Mayahi, Z., Al-Tobi, M.H., Al-Katheri, S.H., Albusaidi, S., Al-Sukaiti, M.H., Al Balushi, A.Y.M., Abdelgadir, I.O., Al-Shehi, N., Morkos, E., Al-Maani, A., Al-Rawahi, B., Alyaquobi, F., Alqayoudhi, A., Al-Harthy, K., Al-Khalili, S., Al-Rashdi, A., Al-Shukri, I., Al Ghafri, T. S., Al-Hashmi, F., Al Jassasi, S.M., Alshaqsi, N., Mitra, N., Al Aamry, H.S., Shah, P., Al Marbouai, H.H., Al Araimi, A.H., Kair, I.M., Al Manji, A.M., Almallak, A.S., Al Alawi, F.K., Vaidya, V., Muqeetullah, M., Alrashdi, H., Al Jamoudi, S.S.N., Alshaqsi, A., Al Sharji, A., Al Shukeiri, H., Al-Abri, B., Al-Rawahi, S., Al-Lamki, S.H., Al-Manji, A., Al-Jardani, A., 2021. Seroprevalence of SARS-CoV-2 antibodies in the general population of Oman: results from four successive nationwide sero-epidemiological surveys. Nov Int. J. Infect. Dis. 112, 269–277. https://doi.org/10.1016/j.ijid.2021.09.043. Epub 2021 Sep 30. PMID: 34601146; PMCID: PMC8482550.

Anda, E.E., Braaten, T., Borch, K.B., Nost, T.H., Chen, S.L.F., Lukic, M., Lund, E., Forland, F., Leon, D.A., Winje, B.A., Kran, A.B., Kalager, M., Johansen, E.L., Sandanger, T.M., 2022. Seroprevalence of antibodies against SARS-CoV-2 in the adult population during the pre-vaccination period, Norway, winter 2020/21. Mar Euro Surveill. 27 (13), 2100376. https://doi.org/10.2807/1560-7917.ES.2022.27.13.2100376. PMID: 35362405 PMC8973017.

Austria. Statistik. COVID-19 Prävalenz und Seroprävalenz Kurzbericht. Available from: https://www.statistik.at/fileadmin/announcement/2020/0520020_COVID-19Praevalenz_Kurzbericht.pdf.

Axfors, C., Pezzullo, A.M., Contopoulos-Ioannidis, D.G., Apostolatos, A., Ioannidis, J.P. A., 2022. Differential COVID-19 infection rates in children, adults, and elderly: evidence from 38 pre-vaccination national seroprevalence studies. medRxiv 6, 22277034. https://doi.org/10.1101/2022.06.28.22277034, 28.

Basto-Abreu, A., Carnalla, M., Torres-Ibarra, L., Romero-Martínez, M., Martínez-Barnetche, J., Lopez-Martínez, I., Aparicio-Antonio, R., Shamah-Levy, T., Alpuche-Aranda, C., Rivera, J.A., Barrientos-Gutierrez, T., ENSANUT-COVID collaborators, 2022. Nationally representative SARS-CoV-2 antibody prevalence estimates after the first epidemic wave in Mexico. Feb 1. In: Nat Commun, vol. 13. PMCID, p. 589. https://doi.org/10.1038/s41467-022-28294-9. PMC8807586.

Bellizzi, S., Alsawalha, L., Sheikh Ali, S., Sharkas, G., Muthu, N., Ghazo, M., Hayajneh, W., Profili, M.C., Obeidat, N.M., 2021. A three-phase population based sero-epidemiological study: assessing the trend in prevalence of SARS-CoV-2 during COVID-19 pandemic in Jordan. One Health 13, 100292. https://doi.org/10.1016/j.onehlt.2021.100292. Jul 10 PMC8272624.

Canto E Castro, L., Gomes, A., Serrano, M., Pereira, A.H.G., Ribeiro, R., Napoleão, P., Domingues, I., Silva, C., Fanczal, J., Afonso, A., Lopes, A., Toader, I., de Sousa, M.J. R., de Sousa, J.G.R., de Sousa, G., Mota, M.M., Silva-Santos, B., Veldhoen, M., Ribeiro, R.M., 2022. Longitudinal SARS-CoV-2 seroprevalence in Portugal and antibody maintenance 12 months after infection. Jan Eur. J. Immunol. 52 (1), 149–160. https://doi.org/10.1002/eji.202149594. Epub 2021 Nov 10. PMID: 34695227 PMC8646574.

Carrat, F., Lapidus, N., Ninove, L., Blanché, H., Rahili, D., Saba Villarroel, P.M., Touvier, M., Severi, G., Zins, M., Deleuze, J.F., de Lamballerie, X., SAPRIS-SERO study group, 2022. Age, COVID-19-like Symptoms and SARS-CoV-2 Seropositivity Profiles after the First Wave of the Pandemic in France. Infection. Feb, vol. 50. PMCID, pp. 257–262. https://doi.org/10.1007/s15010-021-01752-1. Epub 2021 Nov 25. PMID: 34822130 PMC8614216.

Chimeddorj, B., Mandakh, U., Le, L.V., Bayartsogt, B., Deleg, Z., Enebish, O., Altanbayar, O., Magvan, B., Gantumur, A., Byambaa, O., Enebish, G., Saindoo, B.E., Davaadorj, M., Amgalanbaatar, A., Enkhtugs, K., Munkhbayar, U., Bayanjargal, B., Badamsambuu, T., Dashtseren, M., Narmandakh, Z., Togoo, K., Boldbaatar, E.A., Bat-Erdene, A., Mukhtar, Y., Shagdarsuren, O.E., Ganbat, M., Batjargal, O., Bavuusuren, B., Batchuluun, B., Zulmunkh, G., Byambatsogt, G., Nyamdavaa, K., Dalkh, T., Boldbaatar, D., Tseren, T., Gantulga, D., Damdinbazar, O., Vanchin, B., Subissi, L., Bergeri, I., Dambadarjaa, D., Pagbajabyn, N., Greif, G., Erkhembayar, R., 2021. SARS-CoV-2 seroprevalence in Mongolia: results from a national population survey. Dec Lancet Reg Health West Pac 17, 100317. https://doi.org/10.1016/j.lanwpc.2021.100317. Epub 2021 Nov 23. PMID: 34841381 PMC8609908.

Cinnirella, A., Maffeo, M., Gallana, C., Gramegna, M., Tirani, M., Toso, C., Crottogini, L., Castaldi, S., Leoni, O., Blaco, R., Cereda, D., 2020. Analisi dei dati raccolti tramite test sierologici per la ricerca di anticorpi specifici anti-SARS-CoV-2 in regione Lombardia. In: XLIV Convegno AIE – 2020. Associazione Italiana di Epidemiologia,

p. 102. November 2020. Available from:

Comas-Herrera A, Zalakain J, Lemmon E, Henderson D, Litwin C, Hsu A, et al. Mortality Associated with COVID-19 in Care Homes: International Evidence. Article in LTCcovid.org, International Long-Term Care Policy Network, CPEC-LSE, 14 October2020.

de España, Gobierno. 2020. Estudio ENE-COVID: Cuarta ronda: Estudio nacional de sero-epidemiología de la infección por SARS-CoV-2 en España. Gobierno de España Ministerio de Ciencia y Innovación, Madrid. Dec 15. Available from:

Espenhain, L., Tribler, S., Sværke Jørgensen, C., Holm Hansen, C., Wolff Sönksen, U., Ethelberg, S., 2021. Prevalence of SARS-CoV-2 antibodies in Denmark: nationwide, population-based seroepidemiological study. Jul. In: Eur J Epidemiol. vol. 36. PMCID. pp. 715–725. . Epub 2021 Aug 22. PMID: 34420152 PMC8380416.

Finnish Institute for Health and Welfare. Report of THL serological population study of the coronavirus epidemic. Available from:

French Institute for Demographic Studies – INED.

Government of Jersey. SARS-CoV-2: Prevalence of antibodies in Jersey. St Helier. Statistics Jersey May 5. Available from:

Government of Nepal, 2021. Enhanced Surveillance on Sero-Prevalence of SARS-CoV-2 in General Population. Government of Nepal Ministry of Health and Population, Kathmandu. Apr 4. Available from:

Gudbjartsson, D.F., Norddahl, G.L., Melsted, P., Gunnarsdottir, K., Holm, H., Eythorsson, E., Arnthorsson, A.O., Helgason, D., Bjarnadottir, K., Ingvarsson, R.F., Thorsteinsdottir, B., Kristjansdottir, S., Birgisdottir, K., Kristinsdottir, A.M., Sigurdsson, M.I., Arnadottir, G.A., Ivarsdottir, E.V., Andresdottir, M., Jonsson, F., Agustsdottir, A.B., Berglund, J., Eiriksdottir, B., Fridriksdottir, R., Gardarsdottir, E. E., Gottfredsson, M., Gretarsdottir, O.S., Gudmundsdottir, S., Gudmundsson, K.R., Gunnarsdottir, T.R., Gylfason, A., Helgason, A., Jensson, B.O., Jonasdottir, A., Jonsson, H., Kristjansson, T., Kristinsson, K.G., Magnusdottir, D.N., Magnusson, O.T., Olafsdottir, L.B., Rognvaldsson, S., le Roux, L., Sigmundsdottir, G., Sigurdsson, A., Sveinbjornsson, G., Sveinsdottir, K.E., Sveinsdottir, M., Thorarensen, E.A., Thorbjornsson, B., Thordardottir, M., Saemundsdottir, J., Kristjansson, S.H., Josefsdottir, K.S., Masson, G., Georgsson, G., Kristjansson, M., Moller, A., Palsson, R., Gudnason, T., Thorsteinsdottir, U., Jonsdottir, I., Sulem, P., Stefansson, K., 2020. Humoral immune response to SARS-CoV-2 in Iceland. Oct 29 N. Engl. J. Med. 383 (18), 1724–1734. . PMID: 32871063; PMCID: PMC7494247.

Heavey, L., Garvey, P., Colgan, A.M., Thornton, L., Connell, J., Roux, T., Hunt, M., O'Callaghan, F., Culkin, F., Keogan, M., O'Connor, N., O'Sullivan, M.B., O'Sullivan, S., Tait, M., De Gascun, C.F., Igoe, D., 2021. The study to investigate COVID-19 infection in people living in Ireland (SCOPI): a seroprevalence study, june to july 2020. Dec. In: Euro Surveill, vol. 26. PMCID, 2001741. . PMID: 34857067 PMC8641066.

Hoballah, A., El Haidari, R., Siblany, G., Abdel Sater, F., Mansour, S., Hassan, H., Abou-Abbas, L., 2022. SARS-CoV-2 antibody seroprevalence in Lebanon: findings from the first nationwide serosurvey. Jan 10 BMC Infect. Dis. 22 (1), 42. . PMID: 35012464; PMCID: PMC8744021.

. (Accessed 29 September 2022) last accessed.

Kalish, H., Klumpp-Thomas, C., Hunsberger, S., Baus, H.A., Fay, M.P., Siripong, N., Wang, J., Hicks, J., Mehalko, J., Travers, J., Drew, M., Pauly, K., Spathies, J., Ngo, T., Adusei, K.M., Karkanitsa, M., Croker, J.A., Li, Y., Graubard, B.I., Czajkowski, L., Belliveau, O., Chairez, C., Snead, K.R., Frank, P., Shunmugavel, A., Han, A., Giurgea, L.T., Rosas, L.A., Bean, R., Athota, R., Cervantes-Medina, A., Gouzoulis, M., Heffelfinger, B., Valenti, S., Caldararo, R., Kolberg, M.M., Kelly, A., Simon, R., Shafiq, S., Wall, V., Reed, S., Ford, E.W., Lokwani, R., Denson, J.P., Messing, S., Michael, S.G., Gillette, W., Kimberly, R.P., Reis, S.E., Hall, M.D., Esposito, D., Memoli, M.J., Sadtler, K., 2021. Undiagnosed SARS-CoV-2 seropositivity during the first 6 months of the COVID-19 pandemic in the United States. Jul 7 Sci. Transl. Med. 13 (601). eabh3826. . Epub 2021 Jun 22. PMID: 34158410 PMC8432952.

Khalagi, K., Gharibzadeh, S., Khalili, D., Mansournia, M.A., Mirab Samiee, S., Aghamohamadi, S., Mir-Mohammad-Ali Roodaki, M., Hashemi, S.M., Tayeri, K., Namdari Tabar, H., Azadmanesh, K., Tabrizi, J.S., Mohammad, K., Hajipour, F., Namaki, S., Raeisi, A., Ostovar, A., 2021. Prevalence of COVID-19 in Iran: results of the first survey of the Iranian COVID-19 Serological Surveillance programme. Nov Clin. Microbiol. Infect. 27, 1666–1671. . Epub 2021 Jun 7. PMID: 34111585 PMC8226066.

Merkely, B., Szabó, A.J., Kosztin, A., Berényi, E., Sebestyén, A., Lengyel, C., Merkely, G., Karády, J., Várkonyi, I., Papp, C., Miseta, A., Betlehem, J., Burián, K., Csóka, I., Vásárhelyi, B., Ludwig, E., Prinz, G., Sinkó, J., Hanko, B., Varga, P., Fülöp, G.A., Mag, K., Vokó, Z., 2020. Hungarian COronaVirus-19 Epidemiological Research (H-UNCOVER) investigators. Novel coronavirus epidemic in the Hungarian population. Aug a cross-sectional nationwide survey to support the exit policy in Hungary. Geroscience 42, 1063–1074. . Epub 2020 Jul 17. PMID: 32677025 PMC7366154.

Murhekar, M.V., Bhatnagar, T., Thangaraj, J.W.V., Saravanakumar, V., Kumar, M.S., Selvaraju, S., Rade, K., Kumar, C.P.G., Sabarinathan, R., Turuk, A., Asthana, S., Balachandar, R., Bangar, S.D., Bansal, A.K., Chopra, V., Das, D., Deb, A.K., Devi, K. R., Dhikav, V., Dwivedi, G.R., Khan, S.M.S., Kumar, M.S., Laxmaiah, A., Madhukar, M., Mahapatra, A., Rangaraju, C., Turuk, J., Yadav, R., Andhalkar, R., Arunraj, K., Bharadwaj, D.K., Bharti, P., Bhattacharya, D., Bhat, J., Chahal, A.S., Chakraborty, D., Chaudhury, A., Deval, H., Dhatrak, S., Dayal, R., Elantamilan, D., Giridharan, P., Haq, I., Hudda, R.K., Jagjeevan, B., Kalliath, A., Kamungo, S., Krishnan, N.N., Kshatri, J.S., Kumar, A., Kumar, N., Kumar, V.G.V., Ggjn, Lakshmi, Mehta, G., Mishra, N.K., Mitra, A., Nagbhushanam, K., Nimmathota, A., Nirmala, A. R., Pandey, A.K., Prasad, G.V., Qurieshi, M.A., Reddy, S.D., Robinson, A., Sahay, S., Saxena, R., Sekar, K., Shukla, V.K., Singh, H.B., Singh, P.K., Singh, P., Singh, R., Srinivasan, N., Varma, D.S., Viramgami, A., Wilson, V.C., Yadav, S., Yadav, S., Zaman, K., Chakrabarti, A., Das, A., Dhaliwal, R.S., Dutta, S., Kant, R., Khan, A.M., Narain, K., Narasimhaiah, S., Padmapriyadarshini, C., Pandey, K., Pati, S., Patil, S., Rajkumar, H., Ramarao, T., Sharma, Y.K., Singh, S., Panda, S., Reddy, D.C.S., Bhargava, B., ICMR Serosurveillance Group, 2021. SARS-CoV-2 seroprevalence among the general population and healthcare workers in India, December 2020-January 2021. Jul Int. J. Infect. Dis. 108, 145–155. . Epub 2021 May 19. PMID: 34022338 PMC8132496.

O'Driscoll, M., Dos Santos, G.R., Wang, L., Cummings, D.A.T., Azman, A.S., Paireau, J., et al., 2021. Age-specific mortality and immunity patterns of SARS-CoV-2. Nature 590 (7844), 140–145.

Owusu-Boaitey, N., Russell, T.W., Meyerowitz-Katz, G., Levin, A.T., Herrera-Esposito, D., 2022. Dynamics of SARS-CoV-2 Seroassay Sensitivity: a Systematic Review and Modelling Study. medRxiv, 22279731.
, 09.08.

Petersen, M.S., Strøm, M., Fjallsbak, J.P., Hansen, J.L., Larsen, S., Eliasen, E.H., Johansen, M., Veyhe, A.S., Kristiansen, M.F., Weihe, P., 2020. Low Seroprevalence Among Undetected COVID-19 Cases, Faroe Islands, November. In: Emerg Infect Dis, vol. 28. PMCID, pp. 242–244.
. Epub 2021 Nov 10. PMID: 34757895 PMC8714219.

Piler, P., Thon, V., Andryskova, L., Dolezel, K., Kostka, D., Pavlik, T., Dusek, L., Pikhart, H., Bobák, M., Matic, S., Klánová, J., 2022. Nationwide Increases in Anti-SARS-CoV-2 IgG Antibodies between October 2020 and March 2021 in the Unvaccinated Czech Population. Commun Med (Lond), Mar 1, vol. 2. PMCID, p. 19.
. PMC9053194.

Poljak, M., Ostrbenk Valenčak, A., Štrumbelj, E., Maver Vodičar, P., Vehovar, V., Resman Rus, K., Korva, M., Knap, N., Seme, K., Petrovec, M., Zupan, B., Demšar, J., Kurdija, S., Avšič Županc, T., 2021. Seroprevalence of severe acute respiratory syndrome coronavirus 2 in Slovenia: results of two rounds of a nationwide population study on a probability-based sample. challenges and lessons learned. Jul Clin. Microbiol. Infect. 27 (7), PMC8064903.
. Epub 2021 Apr 7. PMID: 33838303 1039.e1-1039.e7.

Popova, A.Y., Smirnov, V.S., Andreeva, E.E., Babura, E.A., Balakhonov, S.V., Bashketova, N.S., Bugorkova, S.A., Bulanov, M.V., Valeullina, N.N., Vetrov, V.V., Goryaev, D.V., Detkovskaya, T.N., Ezhlova, E.B., Zaitseva, N.N., Istorik, O.A., Kovalchuk, I.V., Kozlovskikh, D.N., Kombarova, S.Y., Kurganova, O.P., Lomovtsev, A.E., Lukicheva, L.A., Lyalina, L.V., Melnikova, A.A., Mikailova, O.M., Noskov, A.K., Noskova, L.N., Oglezneva, E.E., Osmolovskaya, T.P., Patyashina, M.A., Penkovskaya, N.A., Samoilova, L.V., Stepanova, T.F., Trotsenko, O.E., Totolian, A.A., 2021. SARS-CoV-2 seroprevalence structure of the Russian population during the COVID-19 pandemic. Aug 19 Viruses 13 (8), 1648.
. PMC8402751.

Protocollo metodologico per un'indagine di siero-prevalenza sul SARS-CoV-2 condotta dal Ministero della salute e dall'Istat. Available from:
.

Reicher, S., Ratzon, R., Ben-Sahar, S., Hermoni-Alon, S., Mossinson, D., Shenhar, Y., Friger, M., Lustig, Y., Alroy-Preis, S., Anis, E., Sadetzki, S., Kaliner, E., 2021. Nationwide seroprevalence of antibodies against SARS-CoV-2 in Israel. Jul. In: Eur J Epidemiol, vol. 36. PMCID, pp. 727–734.
. Epub 2021 Apr 21. PMID: 33884542 PMC8059683.

Riffe, T., Acosta, E., the CoverAGE-Db team, 2021. Data Resource Profile: COVerAGE-DB: a global demographic database of COVID-19 cases and deaths. Int. J. Epidemiol. 50, 390.
, 390f.
.

Royo-Cebrecos, C., Vilanova, D., Lopez, J., Arroyo, V., Pons, M., Francisco, G., Carrasco, M.G., Pique, J.M., Sanz, S., Dobaño, C., García-Basteiro, A.L., 2021. Mass SARS-CoV-2 Serological Screening. a Population-Based Study in the Principality of Andorra. Lancet Reg Health Eur, May 21, vol. 5. PMCID, 100119.
. PMID: 34557824 PMC8454851.

Sabbadini, L.L., 2020. Primi risultati dell'indagine di sieroprevalenza SARS-CoV-2. Istituto Nazionale di Statistica, Roma, Aug 3. Available from:
.

Šmigelskas, K., Petrikonis, K., Kasiulevičius, V., Kalėdienė, R., Jakaitienė, A., Kaselienė, S., Sauliūnė, S., Berzanskytė, A., Stankūnas, M., 2021. SARS-CoV-2 seroprevalence in Lithuania: results of national population survey. Acta Med. Litu. 28 (1), 48–58.
. Epub 2021 Jan 18. PMID: 34393628 PMC8311832.

Sullivan, P.S., Siegler, A.J., Shioda, K., Hall, E.W., Bradley, H., Sanchez, T., Luisi, N., Valentine-Graves, M., Nelson, K.N., Fahimi, M., Kamali, A., Sailey, C., Lopman, B.A., 2022. Severe acute respiratory syndrome coronavirus 2 cumulative incidence. United States, August 2020-december 2020. Apr 9 Clin. Infect. Dis. 74 (7), 1141–1150.
. PMC8406864.

Tang, X., Sharma, A., Pasic, M., Brown, P., Colwill, K., Gelband, H., Birnboim, H.C., Nagelkerke, N., Bogoch II, Bansal, A., Newcombe, L., Slater, J., Rodriguez, P.S., Huang, G., Fu, S.H., Meh, C., Wu, D.C., Kaul, R., Langlois, M.A., Morawski, E., Hollander, A., Eliopoulos, D., Aloi, B., Lam, T., Abe, K.T., Rathod, B., Fazel-Zarandi, M., Wang, J., Iskilova, M., Pasculescu, A., Caldwell, L., Barrios-Rodiles, M., Mohammed-Ali, Z., Vas, N., Santhanam, D.R., Cho, E.R., Qu, K., Jha, S., Jha, V., Suraweera, W., Malhotra, V., Mastali, K., Wen, R., Sinha, S., Reid, A., Gingras, A.C., Chakraborty, P., Slutsky, A.S., Jha, P., Investigators, Ab-C Study, 2022. Assessment of SARS-CoV-2 Seropositivity during the First and Second Viral Waves in 2020 and 2021 Among Canadian Adults. JAMA Netw Open, vol. 5. PMCID, e2146798.
. Feb 1 PMC8851304.

Virachith, S., Pommelet, V., Calvez, E., Khounvisith, V., Sayasone, S., Kounnavong, S., Maxay, M., Xangsayarath, P., Temmam, S., Eloit, M., Escriou, N., Rose, T., Vongphayloth, K., Hübschen, J.M., Lacoste, V., Somlor, S., Phonekeo, D., Brey, P.T., Black, A.P., 2021. Low seroprevalence of COVID-19 in Lao PDR, late 2020. Aug Lancet Reg Health West Pac 13, 100197.
. Epub 2021 Jul 14. PMID: 34278365 PMC8277598.

Vos, E.R.A., van Boven, M., den Hartog, G., Backer, J.A., Klinkenberg, D., van Hagen, C. C.E., Boshuizen, H., van Binnendijk, R.S., Mollema, L., van der Klis, F.R.M., de Melker, H.E., 2021. Associations between measures of social distancing and severe acute respiratory syndrome coronavirus 2 seropositivity: a nationwide population-based study in The Netherlands. Dec 16 Clin. Infect. Dis. 73 (12), 2318–2321.
. PMC8083720.

Ward H, Cooke GS, Atchison C, Whitaker M, Elliott J, Moshe M, Brown JC, Flower B, Daunt A, Ainslie K, Ashby D, Donnelly CA, Riley S, Darzi A, Barclay W, Elliott P. Prevalence of Antibody Positivity to SARS-CoV-2 Following the First Peak of Infection in England: Serial Cross-Sectional Studies of 365,000 Adults. Lancet Reg Health Eur. 2021 May;vol. 4:100098. doi: 10.1016/j.lanepe.2021.100098. Epub 2021 May 2. PMID: 33969335; PMCID: PMC8088780.

Warszawski, J., Meyer, L., Franck, J.E., Rahib, D., Lydié, N., Gosselin, A., Counil, E., Kreling, R., Novelli, S., Slama, R., Raynaud, P., Bagein, G., Costemalle, V., Sillard, P., Fourie, T., de Lamballerie, X., Bajos, N., Epicov Team, 2022. Trends in Social Exposure to SARS-Cov-2 in France. Evidence from the National Socio-Epidemiological Cohort-EPICOV. PLoS One, May 25, vol. 17. PMCID, e0267725.
. PMID: 35613100 PMC9132278.

Yoshiyama, T., Saito, Y., Masuda, K., Nakanishi, Y., Kido, Y., Uchimura, K., Mitarai, S., Suzuki, T., Nakagama, Y., Kubota, H., Satomi, M., Uchikoba, S., Ohnishi, M., Wakita, T., Kato, S., Kato, K., 2021. Prevalence of SARS-CoV-2-specific antibodies. Japan, June 2020. Feb Emerg. Infect. Dis. 27 (2), 628–631.
. PMC7853542.

POLITIE

PROCES-VERBAAL
aangifte

Proces-verbaalnummer : [illegible]

Omschrijving aangifte

Feit	: Misdrijven anders
Plaats delict	: Wilhelminakade 104, 3072 AP Rotterdam
Pleegdatum/tijd	: Tussen maandag 21 november 2022 om 14:00 uur en donderdag 5 januari 2023 om 11:10 uur

Ik, verbalisant [redacted], verklaar het volgende:

Op donderdag 5 januari 2023 om 11:[illegible] uur, hoorde ik een persoon die mij opgaf te zijn:

Aangever

Achternaam	: Engel
Voornamen	: Willem Christiaan
Geboren	: [redacted]
Geboorteplaats	:
Adres	:
Postcode plaats	:

Hij deed aangifte en verklaarde het volgende over het in de aanhef vermelde feit, dat plaatsvond op de locatie genoemd bij plaats delict.

Verklaring

"Ik doe aangifte van belediging, smaad en laster.
Ik doe deze aangifte tegen het Openbaar Ministerie Rotterdam, gelegen aan de Wilhelminakade 104.

Ik kan hier het volgende over verklaren:

Het Openbaar Ministerie misbruikt bevoegdheden om in de media een beeld van mij neer te zetten als oplichter en fraudeur. Dit is in strijd met de waarheid en valt onder smaad, c.q. laster. Ik heb hier al vaker aangiftes tegen gedaan. [illegible]

Ik voeg bij deze aangiftes [illegible], **bijlage 1**.
[illegible]
Bijlage 2, punt 2.

[illegible]

Link 1:

[redacted]

https://viruswaarheid.nl/wp-content/uploads/2022/[illegible]/2022-[illegible]-Rechtszaak-Willem-Engel-2022-Pleitnota-OM-ontvankelijkheid.pdf
Ik voeg bij deze aangifte toe, bijlage 3. Deze bijlage is terug te vinden in bovenstaande link.

Zie in de bijlage het blauw gearceerde, namelijk:
'Zo is vermoedelijk als gevolg van de oproep door verdachte een poging tot brandstichting bij de ambtswoning van een burgemeester gepleegd, waarna de actie vervolgens vermoedelijk door verdachte is geprezen en aangemoedigd. De verdachte was hiervan blijkens andere door hem verstuurde berichten kennelijk op de hoogte, zijn Twitteraccounts zijn naar aanleiding hiervan ook geschorst geweest en hij is daarop aangehouden naar aanleiding van dergelijke berichten'.
Dit is de uitspraak van het OM, na onderzoek en meerdere zitting blijkt er niks van waar te zijn en dit had het OM moeten weten, het PL[illegible] waar dit uit blijkt stond namelijk al [illegible] aangegeven in het dossier.

De passages uit PL[illegible]:
'Verder zagen wij, verbalisanten, dat er gepoogd was de camera van de intercom te verbranden. Daar zagen wij duidelijke sporen van brandstichting. Het betrof een gesmolten glasplaatje van de camera. Hij functioneert nog wel, echter is het beeld vertroebeld. De schade viel op zich wel mee, alleen wat brandvlekken op het metaal van de intercom, en het glaasje van de intercom is door [illegible] gesmolten. Het is totaal het veiligheid gevoel van Burgemeester Bruls wat aangetast is."

Bruls: "Vanuit mijn functie, [illegible] ben ik wel eens [illegible] met [illegible] groepen of instanties."

Camerabeelden worden veilig gesteld. [illegible] OM: [illegible] een officiele aanvraag doen voor de beelden. Tijdstip pakken van [illegible] tot [illegible] uur'.

Duidelijk is dat:
1. er geen brandstichting was.
2. Bruls nog geen enige link zag tussen de vernieling en mijzelf.

Het OM [illegible] dat er [illegible] sprake zou zijn geweest van [illegible], maar is geen sprake van [illegible] in het [illegible] veroordeeld dan.

Zie bijlage 4. Dit stuk is te vinden in 'link 1'.

Hoewel het in de laatste zitting nu geen enkele woord meer over de brandstichting ging [illegible] geen [illegible].
Het OM [illegible] in haar laatste [illegible] om [illegible] in het requisitoir "de anti-democratische houding" te noemen:
LINK 2:
https://viruswaarheid.nl/wp-content/uploads/2022/11/2022-11-21_Requisitor-OM.pdf

Hierin staat onder andere: 'Verdachte [illegible] in het openbaar en riep anderen op tot een anti-democratische houding richting de overheid en haar instituties. De uitlatingen die verdachte heeft gedaan moeten ook binnen deze context worden beoordeeld'.

Het is onbegrijpelijk, aangezien het doel van onze stichting juist is om met vreedzame en legitieme middelen de rechtsstaat en de democratie te beschermen en te herstellen. Juist misbruik bevoegdheden, [illegible] en politieke vervolgingen tasten de democratie en rechtsstaat aan.

Zie bijlage 5.

Dat het OM [illegible] is met het vervalsen van bewijs materiaal bewijst het [illegible].
Zie hiervoor bijlage 6.

[redacted]

Dit is de Twee nee is deze nee geplaatst. Die nee verschil en nee deze is bewaard, als leesmaatje en bewijs.
Na meerdere malen het OM te mailen gekeken dat het woord GROTE weg is gemaakt, de aanhalingstekens zijn verplaatst en een aanhaling verder is weg gelaten, mij niet horen. Er wordt moedwillig genoegen te schaden.

Uit[illegible] in alle zittingen de werkwijze van het OM uitgelijk gemaakt aan de rechters, helaas wordt nou OM hit hard geven met moeite gehouden.

Zoals te lezen is in het vonnis van de Klaaswijgen regen na NOTU, **(zie bijlage 7)** Vindt de rechter dat een overheidsinstantie ook het recht op vrijheid van meningsuiting heeft, daar volgen aan automatisch uit dat daarmee dus ook met strafbare feit van pesting, belediging, aanzetten tot haat en laster & smaad kan worden gegaan.

"

Nadat de aanbever de verklaring nat doorgelezen, verklaarde hij in te stemmen met de verklaring en ondertekende deze.

Ik gelezen.

[redacted]

W.C. Engel

Slachtofferrechten

Betreft W.C. Engel
U heeft informatie over uw positie als slachtoffer ontvangen.

U wilt uw schade kunnen aan uitspraken op de verdachte verhalen.

Alles over uw zaak.
U meer informatie ontvangen over de dienstverleners voor rechtshulp over de aangifte, de vordering schadevergoeding en de kans op opschorting.

U wilt na de uitspraak geholpen worden van de uitsluiting van het toepassingsgebied. Een u zult slachtoffer van het misdrijf.
Dan kunt u terecht bij www.[illegible]. Tel. u een [illegible] over het verloop van uw zaak bij de Politie, Slachtofferhulp Nederland, het Openbaar Ministerie, het Schadefonds Geweldsmisdrijven en het Centraal Justitieel Incasso Bureau. Voor uw digid kunt u inloggen op www.mijnslachtofferzaken.nl.

Want u het www.digid.nl/ga de website van digid nog u deze kunt aanmelden.

Hulpvol telefoonnummer contact?
U mag contacten met de politie, mij zijn geen uitzondering. Want uw aangifte bij de naar.

De stichting Slachtofferhulp Nederland biedt gratis emotionele hulp, begeleiding in het strafproces en helpt bij schadevergoeding. U kunt deze contact met Slachtofferhulp Nederland opnemen via 0900-0101 of kijken op www.slachtofferhulp.nl.

Bijlage

Als bijlage is bij dit proces-verbaal gevoegd:
- Diverse bijlagen

Dit proces-verbaal is door mij opgemaakt en afgesloten op 5 januari 2023.

[redacted], aktenummer [illegible], werkzaam als Buitengewoon opsporingsambtenaar in het domein generieke opsporing bij de Eenheid [illegible].

[redacted]

[redacted]

POLITIE

PROCES-VERBAAL
aangifte

Proces-verbaalnummer : PL1500-2023004885-2

Omschrijving aangifte
Feit : 8 Misdrijven anders
Plaats delict : Spui 70, 2511 BT 's-Gravenhage
Pleegdatum/tijd : Op dinsdag 29 juni 2022 om 13:00 uur

Ik, verbalisant [redacted], verklaar het volgende:

Op donderdag 5 januari 2023 om 11:50 uur, hoorde ik een persoon die mij opgaf te zijn:

Aangever
Achternaam : Engel
Voornamen : Willem Christiaan
Geboren : [redacted]
Geboorteplaats :
Adres :
Postcode plaats :

Hij deed aangifte en verklaarde het volgende over het in de aanhef vermelde feit, dat plaatsvond op de locatie genoemd bij plaats delict.

Verklaring
"Ik doe aangifte van valsheid in geschrifte en ambtsmisdrijf tegen waarnemend voorzitter Veiligheidsregio Haaglanden, Johan Remkes.

Ik kan hier het volgende over verklaren:

Op 29 juni 2022 heeft de heer J. Remkes een vals noodbevel uitgevaardigd. De vindplaats van dit document is:
https://twitter.com/Newsroom070/status/1277195969793228801

Zie bijlage 1.

Het noodbevel voldoet niet aan de wettelijke eisen.
Er is geen vindplaats of tijd gegeven. Er is geen melding van gemaakt bij de gemeenteraad en is dus ook niet opgehoven. Ik heb dit namelijk nagevraagd op de websites van de gemeenten den Haag. Daarnaast hebben we meerder dOb-verzoeken gedaan. Ook heb ik met de gemeente gebeld. In verband soevereiniteit over het demonstratieverbod, heeft de gemeente deze niet ingetrokken.
Ook in de nadere strafzaken aangehouden door het Openbaar Ministerie de specifieke vraag over het noodbevel van 29 juni 2022 niet.

Daarnaast rijzen het zich om mensen buiten het gebied waar de bevoegdheid van de voorzitter geldt. Daarnaast is het ook een zeer grootmoedig dat het een inbreuk vormt op het demonstratie recht duidelijk.
Er was onmiddellijk geen grond voor en zoals uitgebreid de noodverordening (genomen met artikel 176) uit Apeldoorn van 4 april 2021 laat zien, was er ook een ander middel voor handen waarmee een minder ernstige inbreuk werd begaan op het grondrecht. In redelijkheid had zelfs alleen kunnen worden volgtaan met artikel 175 of 176 gemeente wet.
Het noodbevel is gebruikt om mensen te verdoen om te arresteren. Er zijn meerdere mensen op basis van artikel 184 Strafrecht gearresteerd en vervolgd.
zie de Link:

[redacted]

contact: /vrijwaarneld.nl/wp-content/uploads/2022/09/2022-09-11-Proces-Verbaal-van-Be-[illegible]lingen-mbt-demos-juni-2020.pdf

Hiermee staan de negatieve gevolgen voor voor demonstranten die volgens de wet vreedzame manifestaties artikel 11, hadden mieten worden vuurgedeeld.
Bij het niet voldoen van een ambtelijk bevel of vordering of zoals op 21 juni 2020 of 8 april 2021, volgens artikel 447 wetboek van Strafrecht, volgend uit de gevolgen van [illegible] verordening.

Het ambtsmisdrijf liggt in het feit dat het noodbevel is gebruikt om demonstranten voorzien te kunnen straffen. Uit terwijl het juridische kader en de Europese jurisprudentie heel duidelijk zijn op dit punt. Het betreft niet als 'Deelnemers de politie', misbruik bevoegdheden.

De valsheid in geschrifte dit hem in het verkeerd opmaken van het noodbevel en deze niet te gebruiken voor de vervolging van de demonstranten, die op basis van het noodbevel zijn aangehouden en vervolg"

Nadat de aangever zo verklaring nau doorgelezen, verklaarde hij in te stemmen met de verklaring en onderteekende deze.

De aangever,

[redacted]

A.J. Engel

Slachtofferrechten

Betreft W.C. Engel
U heeft informatie over uw rechten als slachtoffer ontvangen.

U wilt u graag kunnen het strafproces op de verzachte verkalen.

Hulp over uw zaak.
U heeft informatie ontvangen over de contactgegevens voor communicatie over de aangifte, de verdere procedure en de kans op opmeldering.

U wilt op de hoogte gehouden worden van de voortgang van het opsporingsonderzoek. Bent u geld slachtoffer van het misdrijf?
Dan kunt u terecht bij www.MijnSlachtofferzaak.nl. Dat is een online [illegible] over het verloop van uw zaak bij de Politie, Slachtofferhulp Nederland, het Openbaar Ministerie, het Schadefonds Geweldsmisdrijven en het Centraal Justitieel Incasso Bureau. Met uw DigiD kunt u inloggen op www.MijnSlachtofferzaak.nl.

Heeft u nog geen DigiD? Kijk dan op de website van DigiD hoe u deze kunt aanvragen.

Vragen naleefplans contact?
U mag ook nog en met uw politie. Wij zijn bereikbaar via [illegible]. Houd uw aangifte uit de hand.

De stichting Slachtofferhulp Nederland biedt gratis emotionele hulp, begeleiding in het strafproces en helpt bij schadevergoeding. U kunt zelf contact met Slachtofferhulp Nederland nemen via 0900-0101 of kijken op www.slachtofferhulp.nl.

Bijlage
Als bijlage is bij dit proces-verbaal gevoegd:
- Bijlage 1.

Dit proces-verbaal is door mij opgemaakt en afgesloten op 5 januari 2023.

[redacted] aktenummer 6064567, werkzaam als Buitengewoon [redacted] n het domein genetieke opsporing bij de Eenheid Rotterdam [redacted]